

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność

(Lokalna Strategia Rozwoju)

na lata 2016-2022

dla obszaru Lokalnej Grupy Działania

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

(wersja nr 9)

Załącznik nr 3 do Uchwały Nr 28/IV/2022

Zarządu Stowarzyszenia

„Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” z dnia 17 stycznia 2022r.

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD	3
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR.....	10
Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności.....	13
Rozdział IV Analiza SWOT	23
Rozdział V Cele i wskaźniki.....	28
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	47
Rozdział VII Plan działania.....	52
Rozdział VIII Budżet LSR	52
Rozdział IX Plan komunikacji.....	54
Rozdział X Zintegrowanie.....	54
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	57
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	59
Wykaz wykorzystanej literatury.....	60
Załączniki do LSR	61

Rozdział I Charakterystyka LGD

1. Nazwa i forma prawna Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”, zwane w dalszej części Strategii „Stowarzyszeniem” lub „LGD” zostało powołane podczas Zebrania Założycielskiego w dniu 17 sierpnia 2006 roku w miejscowości Krzyżowice jako Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna”, na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 1393) oraz przepisów ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.). W Krajowym Rejestrze Sądowym Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w dniu 20 września 2006 roku pod numerem KRS 0000264380. Stowarzyszenie posiada osobowość prawną. Od dnia 13 kwietnia 2015 roku nazwa Stowarzyszenia brzmi: Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” i obecnie działa ono zgodnie z przepisami cyt. wyżej ustawy oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015r., poz. 378).

2. Obszar Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”, działające jako Lokalna Grupa Działania, obejmuje swoim działaniem obszar pięciu Gmin, tj. Gminę Grodków, Gminę Lewin Brzeski, Gminę Olszanka, Gminę Skarbimierz, leżące administracyjnie w powiecie brzeskim w zachodniej części województwa opolskiego oraz Gminę wiejską Oława, leżącą administracyjnie w powiecie oławskim we wschodniej części województwa dolnośląskiego. Wszystkie Gminy jako jednostki samorządu terytorialnego są członkami Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”, a ich obszar objęty jest Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) na lata 2016-2022 w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020).

Mapa nr 1: Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania

Cały obszar Stowarzyszenia zajmuje ogółem 883,18 km², w tym dwa miasta: Grodków i Lewin Brzeski z liczbą ludności poniżej 20 tys. mieszkańców, zajmują obszar 21 km². Ogółem liczba ludności obszaru Stowarzyszenia wynosi 60 985.

Tabela nr 1. Charakterystyka obszaru Lokalnej Grupy Działania

Gmina	Powierzchnia	Liczba mieszkańców 31.12.2008r.	Liczba mieszkańców 31.12.2013 r.	Sołectwa
Grodków	286,39 km ²	19 753	19 699	35
Lewin Brzeski	159,7 km ²	13 587	13 498	20
Olszanka	92,61 km ²	4 910	4 961	10
Oława	233,98 km ²	13 875	15 036	33
Skarbimierz	110,5 km ²	7 412	7 791	15
Razem	883,18 km ²	59 537	60 985	113

Opracowanie własne na podstawie danych z Gmin i GUS

3. Potencjał Lokalnej Grupy Działania

3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie Lokalnej Grupy Działania

Działania związane z budowaniem partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru wiejskiego gmin rozpoczęły się w 2006 roku i dotyczyły obszaru gmin: Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz. Wówczas to grupa inicjatywna z tych gmin podjęła rozmowy i prace na temat współpracy partnerskiej. Do rozmów włączono również przedstawicieli sektora gospodarczego działającego na obszarze trzech Gmin. Podjęto proces informowania społeczności lokalnej o inicjatywie Leader, o idei partnerstwa pomiędzy sektorem społecznym, publicznym i gospodarczym. W efekcie spotkań organizowanych od początku 2006 roku doszło do zarejestrowania Stowarzyszenia pod nazwą nawiązującą do walorów historycznych charakterystycznych dla całego obszaru. Wśród Członków Założycieli znaleźli się zarówno przedsiębiorcy jak i przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń, grup odnowy wsi, rad sołeckich i osoby fizyczne zainteresowane działalnością na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W okresie powstania Stowarzyszenia trzy jednostki samorządu terytorialnego w miesiącu wrześniu i październiku 2006 roku podjęły Uchwały Rad Gmin w sprawie przystąpienia do przedsięwzięcia pn. *Program wdrażania podejścia LEADER w województwie opolskim*. W miesiącu marcu 2007 roku Gmina Olszanka i Gmina Lewin Brzeski jako jednostki samorządu terytorialnego przystąpiły do Stowarzyszenia w charakterze członka wspierającego. W roku 2008, po zarejestrowaniu w dniu 18 lutego i 23 lipca 2008r. w KRS zmianach w Statucie Stowarzyszenia, na mocy art. 15 ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.), dającego delegację do uczestnictwa w Stowarzyszeniu na prawach członka zwyczajnego osób prawnych, do Stowarzyszenia przystąpiły jednostki samorządu terytorialnego Lewin Brzeski, Olszanka, Skarbimierz, stowarzyszenia wiejskie, małe przedsiębiorstwa, instytucje kultury. Efektem procesu budowania partnerstwa było sporządzenie przy udziale wszystkich partnerów Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru Brzeskiej Wsi Historycznej na lata 2008-2015 i złożenie Strategii do Konkursu ogłoszonego przez Samorząd Województwa Opolskiego na wybór LGD w ramach realizacji osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013. W latach 2009-2015, po podpisaniu w dniu 10 czerwca 2009r. umowy ramowej z Samorządem Województwa Opolskiego oraz po podpisaniu w dniu 13 stycznia 2013r. aneksu do umowy, w związku z otrzymaniem dodatkowych środków w ramach konkursu w zakresie dodatkowych zadań, Stowarzyszenie realizowało LSR. W okresie programowania 2014-2020, Stowarzyszenie zamierza w dalszym ciągu kontynuować swoją działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W tym celu również na przestrzeni 2014 i 2015 roku, Stowarzyszenie powiększyło swój obszar o dwie Gminy. 30 września 2014r. do Stowarzyszenia przystąpiła wiejska Gmina Oława z województwa dolnośląskiego, która dotychczas była członkiem LGD „Starorzecze Odry”. Przystąpienie Gminy Oława do Stowarzyszenia było również powodem zmiany dotychczasowej nazwy na Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”. W dniu 3 czerwca 2015r. Rada Miejska w Grodkowie, podjęła uchwałę o przystąpieniu z dniem 1 lipca 2015r. Gminy Grodków do Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”. Gmina Grodków w okresie programowania 2007-2013 była członkiem LGD „Złota Ziemia”.

Siedzibą Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” jest obiekt pałacowy w miejscowości Krzyżowice, w Gminie Olszanka. Tutaj również mieści się Biuro Stowarzyszenia. Strukturę organizacyjną Biura zatwierdza Zarząd, który również nadzoruje jego pracę. Obecnie w Biurze zatrudnione są 4 osoby na 3 etaty. Biurem kieruje Kierownik. Od 1 lipca 2015r., z uwagi na urlop macierzyński, Zarząd powierzył innemu pracownikowi funkcję Pełniącego Obowiązki Kierownika. W Biurze zatrudniony jest Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w wymiarze ½ etatu oraz Specjalista ds. Aktywizacji na ½ etatu. Stowarzyszenie zamierza rozszerzyć zakres stanowisk w Biurze z chwilą rozpoczęcia wdrażania nowej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022

w ramach PROW 2014-2020. Obsługę finansowo-księgową Biura prowadzi Biuro Rachunkowe. Pracownicy biura mają doświadczenie i wiedzę niezbędną do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym oraz doświadczenie niezbędne do zarządzania LGD. Opis poszczególnych stanowisk w Biurze zawiera Regulamin organizacji Biura, stanowiący Załącznik do wniosku o wybór LSR.

Tabela nr 2. Doświadczenia pracowników Lokalnej Grupy Działania

Stanowisko pracy	Doświadczenia zawodowe	Kwalifikacje
Kierownik Biura (obecnie na urlopie macierzyńskim)	<p>01.2009 do nadal – Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Kierownik Biura;</p> <p>04.2008-12.2008 - Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna” Pracownik obsługi Biura;</p> <p>07.2006–03.2008 - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance Kierownik GOKIS;</p> <p>01.2005–06.2006 - Gminne Centrum Informacji w Olszance Kierownik GCI;</p> <p>-----</p> <p>Pani Marta Mokrzyczak-Chudy, Kierownik biura, była współautorem LSR na lata 2009-2015 oraz uczestniczyła w aktualizacji LSR w trakcie jej realizacji, a także uczestniczyła w przygotowaniu rozszerzenia LSR przy ubieganiu się o dodatkowe wsparcie w zakresie realizacji dodatkowych zadań.</p>	<p>Magister inżynier- specjalność: <i>Europejskie systemy zarządzania administracją publiczną</i>, Politechnika Opolska;</p> <p>Studia Podyplomowe <i>Doradca zawodu</i>, Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu;</p> <p>Studia Podyplomowe <i>Trener Biznesu</i>, Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu;</p> <p>Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: <i>Rozwój obszarów wiejskich, a wdrażanie LSR w ramach podejścia LEADER - FHU WERBEL, Aktualizacja Lokalnych Strategii Rozwoju - Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego; Przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT; Określanie celów LSR i wskaźników realizacji strategii; Tworzenie i ewaluacja wskaźników w lokalnych strategiach rozwoju; Budowanie systemu wsparcia eksperckiego i doradczego dla lokalnych grup działania LGD we wdrażaniu lokalnych strategii rozwoju - CDR w Brwinowie.</i></p>
PO Kierownik Biura (po powrocie Kierownika – Specjalista ds. Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju , Ewaluacji i Kontroli)	<p>04.2013 do nada I – Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. wdrażania LSR w zakresie dodatkowych zadań/PO Kierownik Biura;</p> <p>21.07.2008 – 30.09.2011- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Specjalista w Referacie Europejskiego Funduszu Społecznego w Departamencie Koordynacji Programów Operacyjnych;</p> <p>-----</p> <p>Pan Piotr Pach czynnie uczestniczył w przygotowaniu rozszerzenia LSR przy ubieganiu się o dodatkowe wsparcie. Ponadto koordynował projekt współpracy o zasięgu regionalnym.</p>	<p>Magister inżynier- specjalność: <i>Europejskie systemy zarządzania administracją publiczną</i>, Politechnika Opolska;</p> <p>Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: <i>Przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT; Określanie celów LSR i wskaźników realizacji strategii; Metodologia wsparcia przygotowywania projektów; Ewaluacja LGD i LSR; Przygotowanie strategii komunikacyjnej LGD i metody angażowania społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację LSR; Metodyka budowy oddolnych zintegrowanych strategii rozwoju obszaru w ramach PROW - CDR w Brwinowie; Procedury realizacji projektów parasolowych w LGD- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego; Zarządzanie celami i kierowanie zespołem realizującym wdrożenie Regionalnej Strategii Innowacji- Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki w Opolu.</i></p>
Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na	<p>07.2015- do nadal - Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. Wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</p> <p>07.2014-12.2014 - Fundacja Familijny Poznań, Oddział we Wrocławiu</p>	<p>Licencjat- specjalność: <i>Służby społeczne</i>, Uniwersytet Wrocławski;</p> <p>Studia podyplomowe <i>Odnawialne źródła energii i gospodarka odpadami</i>, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu;</p> <p>Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: <i>Koordinator wolontariatu- Związek Stowarzyszeń</i></p>

lata 2014-2020	Specjalista ds. pozyskiwania funduszy 08.2011–06.2013- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Starorzecze Odry” Specjalista ds. rozwoju obszarów wiejskich ----- Pan Artur Domański uczestniczył w aktualizacji i realizacji LSR LGD Starorzecze Odry, w jego zakresie obowiązków był monitoring i ewaluacja LSR, sprawozdawczość jak również udzielanie doradztwa i prowadzenie spotkań informacyjno-promocyjnych.	Dolnośląska Sieć Partnerstw LGD; <i>Podstawy finansowe działalności i zarządzanie finansowe NGO</i> - Stowarzyszenie TRATWA; <i>Zamówienia publiczne</i> - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
Specjalista ds. Aktywizacji (w nowym okresie programowania Specjalista ds. Aktywizacji, Animacji Lokalnej i Współpracy)	01.2012 do nadal - Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” Specjalista ds. aktywizacji 01.2011-12.2011 - Stowarzyszenie „Brzeska Wieś Historyczna” Specjalista ds. administracyjnych ----- Pani Dorota Kukułka-Adasik jako specjalista ds. aktywizacji zajmowała się aktywizacją i animacją lokalnej społeczności.	Magister- specjalność: <i>Wychowanie specjalne</i> , Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu; Ukończone szkolenia m.in. w zakresie: <i>Skuteczne sposoby i metody przeprowadzania monitoringu i ewaluacji działań realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej; Podstawowe zasady administracyjne w Lokalnych Grupach Działania - Opolskie Centrum Demokracji Lokalnej; Księgowość w Lokalnych Grupach Działania- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.</i>

Duże doświadczenie w realizacji LSR 2008-2015 obszaru Stowarzyszenia posiadają członkowie Stowarzyszenia. Zakres zadań ujętych w LSR na 2016-2022 w dużej mierze skierowany jest na nowe działania, ale przewiduje również kontynuację części działań z poprzedniego okresu wdrażania. Dotychczasowe doświadczenie członków Stowarzyszenia, ma istotne znaczenie przy wdrażaniu LSR w nowym okresie programowania. Tabela poniżej przedstawia tylko niektóre, ważniejsze operacje realizowane przez członków Stowarzyszenia w okresie programowania 2007-2013.

Tabela nr 3. Doświadczenie Członków Lokalnej Grupy Działania

Lp.	Imię i nazwisko/ nazwa Członka LGD	Źródło finansowania	Nazwa działania	Nazwa zrealizowanego Projektu
1.	Gmina Grodków	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju - Odnowa i rozwój wsi Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Boisko sportowe wielofunkcyjne w miejscowości Jędrzejów; – Remont świetlicy wiejskiej we wsi Lipowa; – Remont pokrycia dachowego w świetlicach: Głębocko, Kobiela; – Budowa placu manewrowego dla rowerów w Grodkowie; – Utworzenie Izby Pamięci w Grodkowie;
2.	Gmina Oława	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi	– Remont – przebudowa świetlicy wiejskiej w m. Sobocisko; – Budowa boiska wielofunkcyjnego w m. Jaczkowice;
3.	Gmina Olszanka	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Zagospodarowanie zbiorników wodnych w m. Pogorzela i Jankowice Wielkie, – Budowa obiektu szatniowo-rekreacyjnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na boisku sportowym w Olszance – Zielona siłownia w Michałowie miejscem rekreacji mieszkańców;

				– Zielona siłownia w Czeskiej Wsi miejscem rekreacji mieszkańców;
4.	Gmina Skarbimierz	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Przebudowa kompleksu sportowego w Skarbimierzu Osiedlu usytuowanego na Skarbimierzu Osiedle; – Remont pokrycia dachowego budynku świetlicy wiejskiej w Skarbimierzu; – Utworzenie Zielonej Siłowni w Brzezynie - nowy element bazy sportowo rekreacyjnej; – Zmodernizowanie placu zabaw w miejscowości Żłobizna;
5.	Gmina Lewin Brzeski	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju – Odnowa i Rozwój Wsi, Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Zagospodarowanie rekreacyjne centrów wsi: Łosiów, Jasiona, Nowa Wieś Mała, Strzelniki, Ptakowice; – Przebudowa dachu świetlicy wiejskiej w Ptakowicach; – Budowa placu zabaw jako uzupełnienie terenu rekreacyjno-sportowego w m. Lewin Brzeski; – Rowerem po gminie Lewin Brzeski;
6.	Towarzystwo Rozwoju Lokalnego "Zielony Most" w Skorogoszczy	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– -Wspólnie kształtujemy centrum wsi;
7.	Oświatowo - Kulturowe Stowarzyszenie Civitatis Loviensis w Lewinie Brzeskim	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Opracowanie i wydanie publikacji pn. "Kościół św. Piotra i Pawła- zapomniany pomnik śląskiej reformacji";
8.	Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego "Teraz Gierszowice"	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Plac zabaw miejscem rekreacji i integracji;
9.	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance z/s w Krzyżowicach	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Wykonanie kotłowni c.o w świetlicy wiejskiej w Przylesiu wraz z przyłączem gazu;
10.	Stowarzyszenie Rozwoju, Odnowy i Promocji Wsi Żłobizna "Wilijki"	PROW 2007-2013	Wdrażanie lokalnych Strategii Rozwoju Mały Projekt	– Zagospodarowanie terenu wokół stawu jako miejsca spotkań i rekreacji mieszkańców wsi Żłobizna i turystów;

3.2 Reprezentatywność Lokalnej Grupy Działania

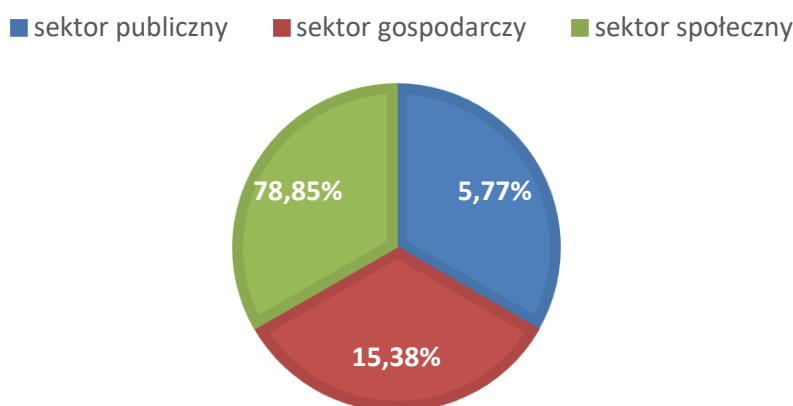
W wyniku budowania partnerstwa, członkami LGD zostały zarówno podmioty sektora publicznego, gospodarczego jak i społecznego, w tym osoby fizyczne działające na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR oraz rolnicy. **Liczba członków LGD wynosi 104.** Członkami LGD jest 5 jednostek samorządu terytorialnego - Gmin wchodzących w skład obszaru LGD, 16 przedsiębiorców, 13 organizacji pozarządowych, 1 fundacja, 1 instytucja kultury, 4 Duszpasterstwa oraz 64 osoby fizyczne, aktywnie działające społecznie na obszarze LGD.

Statut Stowarzyszenia określa szczegółowo zasady rozszerzenia składu Stowarzyszenia, zasady utraty członkostwa oraz określa prawa i obowiązki członków.

Wśród członków LGD są podmioty, które działają na rzecz grup defaworyzowanych wymienionych w diagnozie LSR. Szczególnie Stowarzyszenia/Fundacja w swoich dzianiach realizują różnorodne przedsięwzięcia skierowane do tych

grup. LGD przewiduje wsparcie ukierunkowane na grupy defaworyzowane określone w LSR. Jedno z najważniejszych założeń polega na zwiększeniu liczby miejsc pracy oraz utworzeniu działalności gospodarczych m.in. przez osoby należące do tych grup. Ponadto LSR zakłada realizację operacji, w tym przez organizacje działające aktywnie na rzecz mieszkańców, które będą skierowane do grup defaworyzowanych.

Wykres nr 1. Udział poszczególnych sektorów w Stowarzyszeniu „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

3.3 Poziom decyzyjny - Rada Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” organem decyzyjnym w Stowarzyszeniu jest Rada, która składa się z 14 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków spośród członków Stowarzyszenia. Zgodnie z zapisami Statutu, ponad 70% członków Rady stanowią partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe. Szczegółowy sposób funkcjonowania Rady, określa Regulamin Rady, uchwalony przez Walne Zebranie Członków, określający między innymi sposób wyłączenia członków Rady w przypadku zaistnienia okoliczności, które mogłyby rodzić podejrzenia o stronnictwo i stanowi on Załącznik do wniosku o wybór LSR.

Tabela nr 4. Skład Rady Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Lp.	Imię i nazwisko	Gmina	Sektor	Nazwa reprezentowanego podmiotu
1.	Waldemar Wójcicki	Grodków	Publiczny	Gmina Grodków
2.	Dariusz Zięba	Lewin Brzeski	Publiczny	Gmina Lewin Brzeski
3.	Jacek Łągiewczyk	Oława	Publiczny	Gmina Oława
4.	Jacek Monkiewicz	Skarbimierz	Publiczny	Gmina Skarbimierz
5.	Stanisław Stankowski	Grodków	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
6.	Michał Baucz	Lewin Brzeski	Gospodarczy	Rolnik
7.	Liliana Żak	Olszanka	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
8.	Agnieszka Barwińska	Olszanka	Gospodarczy	Rolnik
9.	Kazimierz Pilch	Oława	Gospodarczy	Działalność gospodarcza
10.	Aleksandra Zeman	Grodków	Społeczny	Mieszkaniec
11.	Zofia Woszczyk	Lewin Brzeski	Społeczny	Mieszkaniec
12.	Waldemar Chwajoł	Oława	Społeczny	Mieszkaniec
13.	Robert Janocha	Skarbimierz	Społeczny	Stowarzyszenie Rozwoju, Odnowy i Promocji Wsi Żłobizna „Wilijki”
14.	Małgorzata Kowalska	Skarbimierz	Społeczny	Mieszkaniec

Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach przyjętej przez Stowarzyszenie LSR. W celu zapewnienia prawidłowej oceny operacji w trakcie posiedzenia Rady, w Regulaminie Rady przewidziano stały sposób kontroli czynności wykonywanych przez członków Rady podczas poszczególnych głosowań nad wyborem operacji. Funkcje kontrolne podczas posiedzenia, pełnić będzie dwóch Sekretarzy, wybieranych każdorazowo na każdym posiedzeniu spośród Członków Rady. Opracowany został także plan szkoleń dla członków Rady w celu zapewnienia zwiększenia kompetencji członków i nabycia przez nich wiedzy merytorycznej i praktycznej

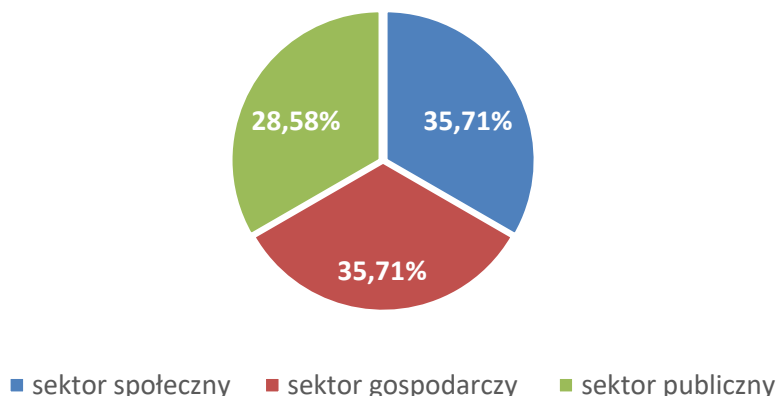

w zakresie wykonywanych obowiązków przy ocenie i wyborze operacji. Plan szkoleń stanowi załącznik do wniosku o wybór LSR.

Rada posiada w swoim składzie reprezentantów wszystkich 3 sektorów – sektor publiczny stanowi 28,58% sektor gospodarczy 35,71%, sektor społeczny 35,71%, z czego 35,71% to kobiety. W składzie organu decyzyjnego, na dzień przyjęcia LSR, znajdują się 2 osoba poniżej 35 roku życia.

Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” prowadzi Rejestr interesów członków Rady, aby zapewnić wybór operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu i unikania konfliktu interesów. W rejestrze zawarte są informacje o powiązaniach branżowych członków Rady. Rejestr prowadzony jest przez Zarząd Stowarzyszenia i aktualizowany będzie przed każdym posiedzeniem Rady, aby umożliwić identyfikację charakteru powiązań członków Rady z wnioskodawcami i poszczególnymi projektami/operacjami.

Wykres nr 2. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w Radzie

3.4 Zasady funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania

Działalność Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” opiera się głównie na przepisach ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 1393) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015r., poz. 378) oraz przepisach wewnętrznych uchwalonych przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd Stowarzyszenia. Dokumentem określającym podstawy działania LGD jest Statut, uchwalony przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia – najwyższy organ w LGD. Statut określa cele Stowarzyszenia, sposób realizacji tych celów i zawiera regulacje dotyczące praw i obowiązków Członków LGD, określa kompetencje organów LGD (Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej), sposób wybierania i odwoływania organów LGD, reprezentatywność tych organów oraz sposób zarządzania majątkiem LGD. Statut zawiera również Regulamin Zarządu i Regulamin Komisji Rewizyjnej, określający ich zadania, a także sposób wyboru i odwoływania. W Statucie zawarte są uregulowania dotyczące kompetencji zatwierdzania LSR, kryteriów wyboru i ich zmian. Walne Zebranie Członków zwoływane jest w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na sześć miesięcy. Sposób procedowania podczas posiedzenia, określa Regulamin uchwalony przez Walne Zebranie Członków. Dokumentem określającym i regulującym zasady działalności Rady - organu uprawnionego do wyboru operacji, jest Regulamin Rady uchwalony przez Walne Zebranie Członków i tylko Walne Zebranie Członków ma prawo dokonywania zmian w Regulaminie. Działalność LGD opiera się na pracy Biura. Regulamin Biura zawierający strukturę zatrudnienia, opis poszczególnych stanowisk pracy, w tym opis zadań wykonywanych przez poszczególnych pracowników, uregulowania dotyczące czasu pracy i godzin otwarcia Biura, zasady wynagradzania oraz opis warunków biurowych, uchwała Zarząd LGD. Nabór pracowników do Biura LGD jest otwarty i konkurencyjny, a dokumentem, który określa sposób naboru pracowników do Biura LGD jest Regulamin naboru pracowników uchwalony przez Walne Zebranie Członków. Zasady przetwarzania danych osobowych w LGD reguluje Uchwała Zarządu w sprawie ustalenia Polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych w Stowarzyszeniu „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”.

3.5. Potencjał ludzki Lokalnej Grupy Działania a Regulamin Rady, Zarządu, Biura

Podstawowym zadaniem i celem LGD jest wdrażanie LSR na poziomie obszaru swojej działalności. Członkowie LGD, a tym samym członkowie poszczególnych organów oraz pracownicy Biura posiadają niezbędną wiedzę, doświadczenie i kompetencje do zrealizowania zamierzonych celów. LGD na poziomie decyzyjnym wyboru operacji do finansowania zapewnia reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie Rady, część członków Rady czynnie uczestniczyła już w pracach Rady i posiada doświadczenie w zakresie wdrażania LSR w okresie programowania 2007-2013. Ponadto

dla wszystkich członków Rady zaplanowano szkolenia w zakresie podniesienia ich kompetencji i wiedzy przy ocenie operacji i pracy w Radzie. Wysokie kwalifikacje do pracy przy wdrażaniu LSR posiadają również obecnie zatrudnieni pracownicy Biura. Swoje zadania wykonują w granicach określonych w cyt. wyżej ustawach oraz przepisach wewnętrznych, a także na podstawie uchwał Walnego Zebrania Członków oraz Zarządu LGD. Kompetencje pracowników opisano w części 3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenia LGD. Istotną i bardzo ważną rolę w zarządzaniu LGD mają członkowie Zarządu. W skład Zarządu wchodzi osoby z dużym doświadczeniem w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi, są to również osoby pełniące często stanowiska kierownicze w swoich macierzystych zakładach pracy oraz osoby będące przedstawicielami organizacji pozarządowych. W celu zwiększenia kompetencji zarówno członków Zarządu oraz pracowników Biura, planuje się przeprowadzenie szkoleń obejmujących tematykę nowego okresu programowania, wykonywania nowych obowiązków przez pracowników Biura, rozszerzenia kompetencji w celu lepszej organizacji pracy w Biurze oraz zarządzania LGD.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Partycypacyjny charakter Lokalnej Strategii Rozwoju jest kluczową jej cechą, w myśl założeń rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). *RLKS powinno wykształcać w społecznościach i lokalnych samorządach umiejętności porozumiewania się, wyrażania swoich opinii, ale także współodpowiedzialności za swój własny rozwój. Ta zdolność byłaby w istocie jednym z najważniejszych długofalowych rezultatów RLKS¹.*

Podczas prac nad LSR położony został szczególny nacisk na możliwość włączenia się lokalnej społeczności w jej przygotowanie. Strategia to wyniki konsultacji społecznych, nie jest strategią ekspercką, uwzględnia opinie mieszkańców obszaru LGD i ma cechy strategii partnerskiej. Strategia została opracowana przy udziale eksperta, którego wiedza i doświadczenie wykorzystano w celu zapewnienia właściwego przygotowania LSR, zachowania odpowiedniego kształtu, metod jej opracowania lecz jest wynikiem prac mieszkańców oraz osób będących członkami Stowarzyszenia oraz pracowników biura zaangażowanych w jej opracowanie. Opracowując LSR uwzględniono wyniki badań własnych (badania ankietowe przeprowadzone na etapie opracowania LSR) i wyniki ewaluacji z okresu wdrażania LSR w ramach PROW na lata 2007-2013.

Opracowany plan włączenia społeczności miał na celu wypracowanie założeń LSR przy jak największym zaangażowaniu mieszkańców, organizacji i Lokalnych Liderów.

W ramach prac nad LSR jako metody partycypacji wykorzystano m.in.:

- własne badania ankietowe,
- warsztaty grupy Lokalnych Liderów,
- przeprowadzone, w każdej z gmin, spotkania poświęcone w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR,
- wywiad zogniskowany z przedstawicielami instytucji opieki społecznej oraz instytucji kultury z obszaru,
- stronę internetową jako narzędzie do konsultacji LSR,
- punkt konsultacji w biurze LGD.

Na początku, przed rozpoczęciem prac nad LSR, jako pierwsze na obszarze zostało zorganizowane spotkanie z ekspertem, które wprowadzało osoby zainteresowane udziałem w tworzeniu LSR do zagadnień dotyczących PROW 2014-2020, w tym m.in.: celów Lidera, form i możliwości otrzymania wsparcia w ramach Lidera, zadań LGD, metod tworzenia LSR, znaczenia włączenia społecznego w budowaniu LSR. Spotkanie odbyło się w Lewinie Brzeskim 16 lipca 2015r. (uczestniczyło 47 osób).

Metody Partycypacji

1. Własne badania ankietowe

W ramach prac nad opracowaniem LSR jednym z istotnych działań były przeprowadzone własne badania ankietowe co do oceny mocnych i słabych stron obszaru, potrzeb, możliwości rozwoju obszaru. Badania skierowane zostały do 3 grup z obszaru: mieszkańców (190 ankiet), przedsiębiorców (15 ankiet) oraz Rad Sołeckich (22 ankiety) jako reprezentantów poszczególnych miejscowości.

Ankiety były dystrybuowane poprzez stronę internetową Stowarzyszenia, poprzez profil Facebooka Stowarzyszenia, a także strony internetowe Gmin: Grodków, Lewin Brzeski, Olszanka, Oława i Skarbimierz. W rozpowszechnianiu ankiet włączyli się również Lokalni Liderzy z obszaru LGD.

Ankiety można było wypełnić internetowo lub pobrać w celu wypełnienia, a następnie przesać do Biura Stowarzyszenia drogą pocztową lub przekazać do urzędów gmin.

¹ Zasady realizacji instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, kwiecień 2014 r.

Badanie odbyło się w miesiącach sierpień-wrzesień 2015r.

Poniżej część z wniosków, które wykorzystano w opracowaniu LSR:

- widoczne jest zróżnicowanie obszaru zarówno pod kątem oceny kapitału ludzkiego(integracji) oraz infrastruktury zaspokajającej potrzeby mieszkańców,
- wskazano na potrzebę podjęcia działań na rzecz wzmocnienia oferty skierowanej na zaspokojenie potrzeb młodzieży oraz seniorów,
- bardzo niekorzystnym zjawiskiem na obszarze jest brak komunikacji publicznej - bardzo mała ilość połączeń komunikacyjnych, co stanowi szczególny problem dla osób w wieku senioralnym, osób bez prawa jazdy,
- wskazano na potrzebę edukacji mieszkańców w kwestii ochrony środowiska (dzikie wysypiska śmieci, spalanie śmieci),
- jako grupy defaworyzowane wskazano na osoby w wieku do 25 roku życia oraz po 50 roku życia jak również długotrwale bezrobotnych,
- wyniki ankiet wskazują, że na obszarze należy rozwijać:
  - usługi,
  - rolnictwo i przetwórstwo,
  - turystykę i agroturystykę.
- aktywizacja oraz wyposażenie mieszkańców/organizacji w umiejętność pozyskiwania środków powinny stanowić pierwszy kierunek w celu umożliwienia im realizacji przedsięwzięć odpowiadających na zdiagnozowane przez nich potrzeby na obszarze,
- przedsiębiorcy planują zwiększenie zatrudnienia oraz wykazują wysokie zainteresowanie dofinansowaniem, co stwarza dogodne warunki do ich wsparcia w ramach LSR,
- przedsiębiorcy zainteresowani są pomocą do 100 tys. złotych,
- brak doświadczenia w pozyskiwaniu środków UE wskazuje na potrzebę przygotowania odpowiedniej oferty w zakresie doradztwa w przygotowaniu dokumentów dla przyszłych wnioskodawców,
- brak wykwalifikowanych pracowników na rynku motywuje skierowanie wsparcia szczególnie do osób młodych bez pracy, nieposiadających kwalifikacji,
- istotne zarówno dla przedsiębiorców jak i samych osób nieposiadających pracy jest stworzenie warunków dla nabywania umiejętności praktycznych, adekwatnych do potrzeb rynku pracy.

2. Grupa Lokalnych Liderów

Kolejnym elementem mającym na celu zapewnienie oddolnego charakteru LSR było utworzenie grupy Lokalnych Liderów. W skład grupy wchodziłi przedstawiciele organizacji, mieszkańców, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz przedstawiciele gmin wchodzących w skład LGD. Powołana grupa Lokalnych Liderów wypracowywała główne założenia, kierunki LSR. W ramach prac grupy przeprowadzono:

- 2-dniowe warsztaty w celu wypracowania założeń do LSR: od diagnozy przez analizę SWOT do określania celów LSR (w dniach 24 – 25 lipca 2015r., uczestniczyły 23 osoby);
- warsztat mający na celu wypracowanie przedsięwzięć oraz wskaźników do LSR (27 sierpnia 2015r., uczestniczyło 21 osób);
- warsztat polegający na porównaniu wniosków płynących z diagnozy przeprowadzanej bezpośrednio z udziałem lokalnej społeczności względem wypracowanych założeń do LSR przez samą grupę (6 października 2015r., uczestniczyło 12 osób);
- warsztat mający na celu wypracowanie kryteriów wyboru operacji, planu komunikacji (17 listopada 2015r., uczestniczyło 14 osób).

Grupa Lokalnych Liderów, jako jedna z metod włączenia mieszkańców, była najważniejszym ogniwem na etapie konstruowania LSR. Grupa wypracowała założenia odzwierciedlone w analizie SWOT, celach i przedsięwzięciach jak również w samym sposobie wdrażania LSR.

3. Spotkania w Gminach poświęcone w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR

Ważnym elementem w opracowaniu LSR były przeprowadzone, w każdej z gmin spotkania poświęcone, w szczególności analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR. Mając na celu poinformowanie mieszkańców o spotkaniach:

- wykonano i rozmieszczono plakaty zapraszające na spotkania,
- poinformowano o planowanych spotkaniach poprzez strony internetowe gmin z obszaru LGD,

- poinformowano o planowanych spotkaniach poprzez stronę internetową Stowarzyszenia i profil Facebooka Stowarzyszenia,
- poinformowano sołtysów (przedstawicielei lokalnej społeczności) o planowanych spotkaniach,
- wykonano i rozpowszechniono ulotki o spotkaniach,
- poinformowano o planowanych spotkaniach poprzez spot w stacji radiowej.

Spotkania odbyły się zgodnie z zaplanowanym harmonogramem:

- 2 wrzesień 2015r. w Gminie Grodków (w spotkaniu uczestniczyło 10 osób),
- 4 wrzesień 2015r. w Gminie Oława (w spotkaniu uczestniczyło 18 osób),
- 10 wrzesień 2015r. w Gminie Skarbimierz (w spotkaniu uczestniczyło 10 osób),
- 16 wrzesień 2015r. w Gminie Lewin Brzeski (w spotkaniu uczestniczyło 15 osób),
- 23 wrzesień 2015r. w Gminie Olszanka (w spotkaniu uczestniczyło 36 osób).

Na każdym ze spotkań grupa mieszkańców, po wprowadzeniu w zagadnienia związane z budową LSR oraz PROW 2014-2020 przeprowadziła analizę SWOT i określała cele LSR. Następnie były przedstawiane wyniki prac nad analizą SWOT i cele LSR wypracowane przez grupę Lokalnych Liderów, określano wspólne zapisy.

Wnioski z każdego ze spotkań posłużyły w opracowaniu analizy SWOT i celów LSR, poddane zostały dalszym pracom grupy Lokalnych Liderów.

4. Wywiad zogniskowany

Kolejną z metod partycypacji był wywiad zogniskowany przeprowadzony z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej z obszaru LGD. Miał on na celu zdiagnozowanie problemów społecznych na obszarze, grup, o których można powiedzieć, że są defaworyzowane, głównych przyczyn wykluczenia oraz działań jakie można podjąć, aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu. W spotkaniu wzięło udział 9 przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej.

Poniżej wnioski z wywiadu wykorzystane w opracowaniu LSR:

- grupy defaworyzowane na rynku pracy:
  - osoby na terenach popegeerowskich, osoby uzależnione, głównie mężczyźni,
  - rolnicy nisko hektarowi (status rolnika uniemożliwia korzystanie z pomocy),
  - mężczyźni w wieku 45 – 50 lat (pracownicy fizyczni zastąpieni przez młodszych),
  - niepełnosprawni - zbyt mała liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- bariery dostępu do rynku pracy:
  - niskie wykształcenie,
  - słabe połączenie komunikacyjne wewnątrz obszaru i z większymi rynkami pracy,
  - niskie wynagrodzenia – ich efektem jest „praca na czarno”, niska motywacja w poszukiwaniu pracy oraz rezygnacji ze świadczeń pomocy społecznej,
  - pokoleniowe powielanie stereotypu korzystania z pomocy społecznej i wynikające z tego lenistwo i bierność,
- grupy, które można łatwiej zaktywizować:
  - osoby wymagające odnowienia uprawnień zawodowych – bezpośrednia motywacja,
  - kobiety powracające na rynek pracy po długotrwałym bezrobociu – np. do świadczenia usług opiekuńczych,
- jakie rozwiązania się sprawdzają?:
  - wolontariat młodzieżowy,
  - współpraca z liderami, sołectwami,
  - szkolenia zawodowe, konkretne np.: obsługa wózków widłowych, koparek, kas fiskalnych,
  - wyjazdy studyjne pokazujące np.: doświadczenia spółdzielni socjalnych,
- co się nie sprawdziło?:
  - szkolenia aktywizacyjne – bardzo mała efektywność, korzystanie głównie ze względu na profity w postaci np. dodatku szkoleniowego,
  - spółdzielnie socjalne – są chętni, brakuje jednak osób z kompetencjami do zarządzania spółdzielniami, prowadzenia spraw organizacyjnych.

W przypadku wywiadu zogniskowanego z instytucjami kultury rozmowy dotyczyły działań mających na celu wykorzystanie zasobów kulturowych obszaru, zachowanie dziedzictwa, tradycji i obrzędów, podtrzymanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Omówione zostały wydarzenia cykliczne, specyficzne dla obszaru, które zostały wskazane w diagnozie LSR jako możliwe do realizacji. W spotkaniu uczestniczyło 5 przedstawicieli instytucji kultury.

5. Strona internetowa jako narzędzie konsultacji

Strona internetowa służyła jako narzędzie, poprzez które prowadzone były konsultacje internetowe opracowywanego dokumentu. Mieszkańcy mogli wypełniać ankiety, fiszki projektowe, które zawierały pomysł na projekt, zapoznać się z *Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2022 obszaru „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej” – projektem analizy SWOT, analizy problemów, celów, przedsięwzięć* będącym wynikiem pracy grupy Lokalnych Liderów oraz mieszkańców uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych, które odbyły się w każdej z gmin obszaru jak również wnieść uwagi, spostrzeżenia co do zapisów strategii.

6. Punkt konsultacji w biurze LGD

Podczas opracowania LSR otwarte było biuro LGD, w tym dla celów konsultacji z mieszkańcami z obszaru. Osoby zainteresowane zagadnieniami związanymi z LSR mogły skorzystać z bezpośrednich konsultacji, wnieść uwagi, pomysły. Dla potrzeb przygotowania LSR biuro było otwarte dla mieszkańców we wtorki od 9.00 do 13.00, środy od 9.00 do 13.00, czwartki od 10.00 do 14.00.

Na końcowym etapie, przed zatwierdzeniem LSR, w ramach konsultacji społecznych w dniach od 11 do 18 grudnia, w godzinach od 9.00 do 14.00 mieszkańcy i osoby zainteresowane mogły zapoznać się z Projektem LSR i lokalnymi kryteriami wyboru w biurze Stowarzyszenia. Pracownicy Biura Stowarzyszenia pełnili dyżur, udzielając odpowiedzi na pytania dotyczące zapisów LSR.

Wnioski i uwagi z przeprowadzonych spotkań, ankiet, wywiadów zostały przeanalizowane i znajdują odzwierciedlenie w działaniach przewidzianych w ramach LSR od diagnozy i analizy SWOT, przez określanie celów i wskaźników, opracowanie planu działania, zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, zasad monitorowania i ewaluacji po plan komunikacji.

Wyżej wymienione metody partycypacji, w zależności od grupy osób biorących w niej udział dotyczyły szerokiego zakresu, w tym m.in.:

- analizy SWOT, analizy problemów,
- oceny warunków prowadzenia działalności gospodarczej,
- wyboru i hierarchizacji celów i kluczowych kierunków rozwoju,
- określenia grup defaworyzowanych i docelowych działań planowanych w LSR,
- określenia grup wykluczonych z życia społecznego,
- wypracowania wskaźników dla celów i przedsięwzięć wraz z budżetem,
- określenia lokalnych kryteriów wyboru operacji.

Wnioski z każdej z metod konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR dotyczą:

- wskazanych mocnych i słabych stronach, szansach i zagrożeniach, które uwzględniono w analizie SWOT oraz analizie problemów wskazanych w diagnozie,
- wskazanych celów i kluczowych kierunków rozwoju, które uwzględniono w celach, wskaźnikach, planie działania, ustalonych kryteriach wyboru operacji co przełożyło się również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji,
- grup defaworyzowanych i docelowych oraz celów i kluczowych kierunków rozwoju oraz preferowanych form wsparcia, które uwzględniono w planowaniu działań komunikacyjnych poprzez wskazanie odbiorców i metod komunikacji,
- wskazanych priorytetów rozwoju usług, które uwzględniono w celach, wskaźnikach, kryteriach wyboru operacji co przełożyło się również na założenia systemu monitoringu i ewaluacji.

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych i wykorzystanych metod partycypacji lokalnej społeczności w budowaniu LSR takich jak badanie ankietowe, warsztaty z Lokalnymi Liderami, wywiad zogniskowany z przedstawicielami opieki społecznej oraz przedstawicielami instytucji kultury, spotkania z mieszkańcami oraz przeprowadzonej analizie danych statystycznych wyodrębniono następujące grupy defaworyzowane w dostępie do rynku pracy, które wymagają szczególnego wsparcia na obszarze LGD:

1. **Młodzież w wieku do 25 lat** - grupa wymagająca największego wsparcia. Na podstawie dokonanych analiz określono wysokie bezrobocie wśród tej grupy społecznej, spowodowane m.in. niedostosowanym wykształceniem do rynku pracy, wysokimi oczekiwaniami wobec pracodawców na początku rozpoczęcia kariery, brakiem doświadczenia oraz niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Na obszarze wiejskim często nie ma pracy, która pozwalałaby na rozwój interpersonalny i zawodowy, dlatego najzdolniejsza grupa młodych i dobrze wykształconych ludzi migruje do miast. Rolą LGD będzie stworzenie warunków umożliwiających wejście na lokalny rynek pracy tej grupie oraz zatrzymanie odpływu młodych i wykształconych do dużych ośrodków miejskich.
2. **Osoby długotrwale bezrobotne i posiadające niskie kwalifikacje zawodowe** - grupa wymaga wsparcia ze względu na wysoką bierność zawodową i zagrożenie wykluczeniem społecznym spowodowane bezrobociem. Mieszkańców wsi cechuje niska aktywność w zakresie kształcenia i podnoszenia kompetencji. Konieczne jest zatem podjęcie działań zwiększających kompetencje zawodowe oraz integrację społeczną, która będzie ukierunkowana na zwiększenie szans na rynku pracy. We wszystkich wykorzystanych narzędziach partycypacyjnych efektem prac było podkreślenie wsparcia dla tej grupy społecznej.
3. **Osoby powyżej 50 roku życia** - bardzo ważne w starzejącym się społeczeństwie jest zapewnienie możliwości rozwoju i kształcenia osób powyżej 50 roku życia. Na etapie konsultacji podkreślano konieczność wsparcia skierowanego do tej grupy. Osoby starsze często nie są tak bardzo wartościowymi pracownikami w porównaniu z osobami doświadczonymi w przedziale wiekowym 30-40 lat, stąd powstaje przekonanie pracodawców na rynku pracy, gdzie oferowana jest głównie praca fizyczna, że osoby po 50 roku życia mogą być mniej wydajne. Rolą LGD będzie przeciwdziałanie stereotypom i wskazanie pracodawcom w jaki sposób wykorzystywać doświadczenie takich osób. Zaplanowano również premiowanie rozwoju usług z zakresu opieki dla seniorów.
4. **Osoby samotnie wychowujące dzieci** - według przeprowadzonej analizy w tej grupie kobiety stanowią 83%. Mają one większe trudności w odnalezieniu się na rynku pracy wskutek licznych problemów wynikających z posiadania dziecka i konieczności zapewnienia opieki pojedynczo. Należy również pamiętać o mężczyznach, którzy borykają się z tym problemem.
5. **Kobiety** - na analizowanym rynku pracy udział kobiet w wybranych kategoriach struktury bezrobocia jest większościowy (Patrz tabela nr 8).

Określone grupy wymagają szczególnego wsparcia, ale ich aktywizacja i włączenie na lokalny rynek pracy jest skomplikowane. Przedstawiciele instytucji podkreślali słabość rozwiązań systemowych, zbyt liczne zasiłki, możliwość pracy na „czarno”, a zbyt niskie wynagrodzenia w strefach ekonomicznych nie zachęcają do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy podkreślić, że strategia jest budowana przy udziale trójsektorowym ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczności lokalnej. W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy wskazali wybrane grupy najbardziej defaworyzowane w kontekście do rynku pracy, ale także w życiu społecznym. Wyniki dotyczące wskazania tych grup przedstawiają się następująco:

- młodzież w wieku do 25 lat, 115 wskazań (62,8%);
- długotrwale bezrobotni, 98 wskazań (53,6%);
- osoby powyżej 50 roku życia, 76 wskazań (41,5%);
- osoby samotnie wychowujący dzieci, 70 wskazań (38,3%);
- nieposiadający kwalifikacji zawodowych, 69 wskazań (37,7%).

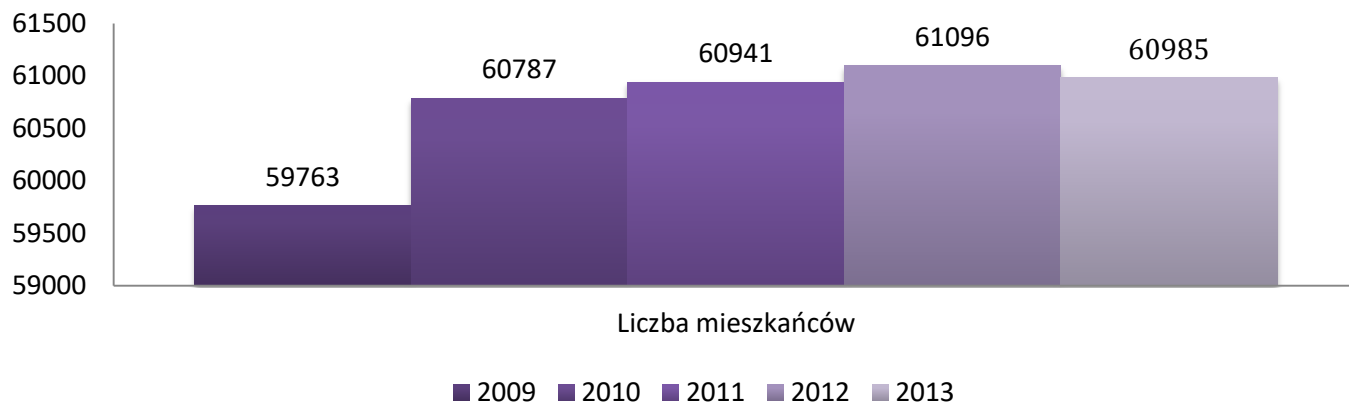
LGD przewiduje wsparcie ukierunkowane na zidentyfikowane grupy defaworyzowane. Aby zapewnić zwiększone szanse uzyskania pomocy w lokalnych kryteriach wyboru operacji zaplanowano kryteria wspierające te grupy. Jedno z najważniejszych założeń wsparcia polega na zwiększeniu liczby miejsc pracy oraz utworzeniu działalności gospodarczych przez osoby należące do grup defaworyzowanych.

Realizacja strategii pozwoli również rozwiązywać problemy dotyczące ogółu mieszkańców. Utrudniony dostęp do infrastruktury i informacji turystycznej, niewystarczająca liczba miejsc pracy, słaby dostęp do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru czy niski poziom dochodów mieszkańców są głównymi problemami obszaru i zamieszkałych na nim mieszkańców. Zaplanowane w strategii działania mają na celu zminimalizowanie wskazanych problemów.

2. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości oraz branż z potencjałem rozwojowym

Obszar LGD, wg stanu na dzień 31.12.2013r., zamieszkuje 60 895 mieszkańców. Uwzględniając strukturę płci region zamieszkuje 30 877 kobiet, co daje 50,7% ogólnej liczby ludności. Poniższy wykres przedstawia zmianę w liczbie ludności zamieszkującej obszar na terenie LGD.

Wykres nr 3. Liczba mieszkańców na terenie LGD w latach 2009-2013r.

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII.2013)

W latach 2009-2013 liczba ludności wykazuje tendencję wzrostową co może stanowić o rosnącej atrakcyjności obszaru. W roku 2010 liczba ludności na obszarze wzrosła o 1 024 osoby, a w kolejnych latach tendencja się utrzymuje, chociaż skala zjawiska jest zdecydowanie mniejsza. W przeciągu 5 lat populacja na terenie LGD wzrosła o 1 222 osoby. Do tego wzrostu przyczynił się również wysoki przyrost naturalny na obszarze, który w okresie pięcioletnim był dodatni i wyniósł 6,44.

Tabela nr 5. Przyrost naturalny na obszarze LGD

Gmina	2009	2010	2011	2012	2013	Razem
Grodków	28	21	21	8	3	16,2
Lewin Brzeski	8	0	-19	-14	-31	-11,2
Olszanka	4	11	-2	-5	-10	-2
Oława	48	37	-12	9	6	17,6
Skarbimierz	7	31	7	14	-1	11,6
Średni przyrost naturalny na obszarze	19	20	-1	2,4	-6,6	6,44

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII.2013)

Istotnym zjawiskiem oceny społeczno-demograficznej są migracje ludności. Za wyjątkiem roku 2013 saldo migracji było korzystne dla regionu. Średnia pięcioletnia wyniosła 98 osób. O ile uśrednione saldo migracji dla regionu jest dodatnie to w gminie Grodków i Lewin Brzeski wskaźnik na przestrzeni lat jest ujemny i oznacza skalę odpływu mieszkańców. Decydujące czynniki wpływające na poziom migracji to: wysoki poziom bezrobocia, słabe połączenia komunikacyjne i duże odległości do większych aglomeracji.

Tabela nr 6. Saldo migracji na obszarze LGD

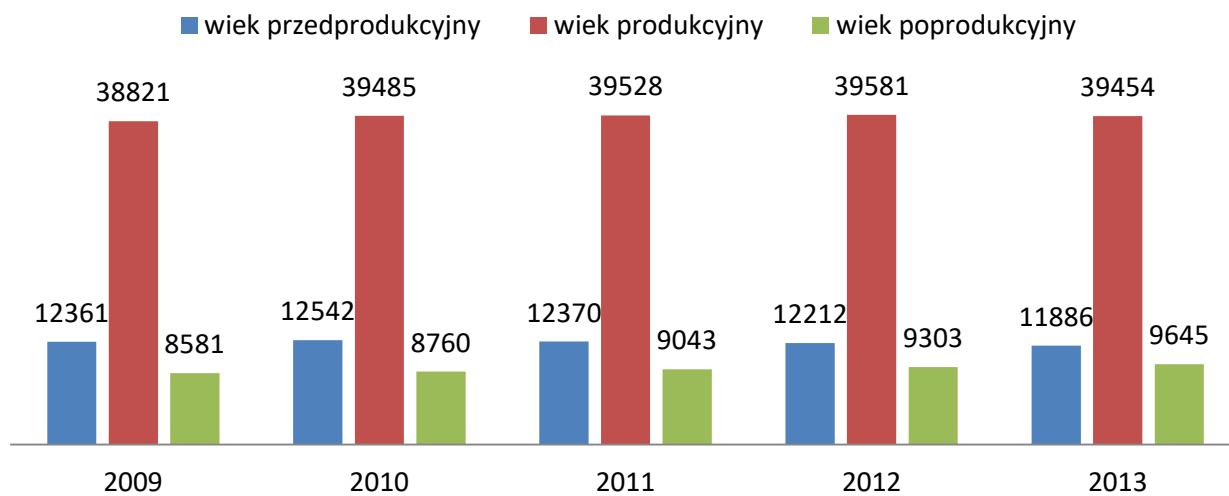
Gmina	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	-37	-38	-23	-38	-111
Lewin Brzeski	2	-10	-17	-10	-79
Olszanka	9	10	-4	9	-21
Oława	168	217	153	86	45
Skarbimierz	24	24	50	36	45
Razem	166	203	159	83	-121

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII.2013)

Przedstawienie struktury wiekowej ludności na przestrzeni lat 2009-2013 pozwala potwierdzić ogólne tendencje europejskie takie jak starzenie się społeczeństwa. Na przestrzeni pięciu lat znacząco spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i pomimo wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym największy przyrost obserwujemy wśród osób w wieku poprodukcyjnym. Takich osób przybyło 1 064 co stanowi wzrost o 11,03% w okresie pięcioletnim.

Opisane tendencje wiążą się z kilkoma zjawiskami tj.: odsuwaniem w czasie decyzji o założeniu rodziny wśród osób młodych, decydowaniem się na mniejszą liczbę dzieci czy wzrostem przeciętnego trwania życia oraz poprawą jakości świadczonej opieki medycznej. Z przeprowadzonych badań własnych oraz konsultacji społecznych wynika, że grupa seniorów wymaga zdecydowanego wsparcia w zakresie aktywizacji psychicznej i fizycznej mającej na celu zachowanie sprawności oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

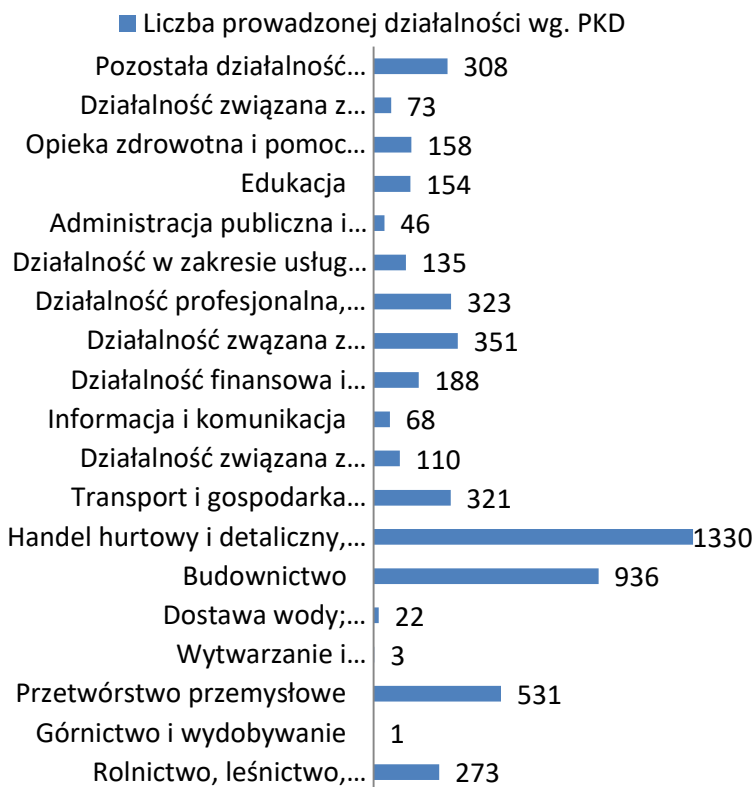
Wykres nr 2. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII.2013)

W związku z opracowywaną diagnozą obszaru i analizą SWOT na potrzeby LSR przeprowadzono badanie ankietowe, które pozwoliło zebrać opinię mieszkańców, przedsiębiorców oraz Rad Sołeckich m.in. na temat potrzeb w zakresie przedsiębiorczości na terenie objętym działaniem LGD. Wyniki w porównaniu z zestawieniem istniejącego zakresu działalności gospodarczych pozwoliły w części opisać lokalny rynek pracy i określić branże o szczególnym potencjale rozwojowym dla obszaru.

Wykres nr 3. Zestawienie prowadzonej działalności gospodarczej na obszarze LGD wg kodów PKD

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS (stan na dzień 31.XII.2013)

Mieszkańcy wypowiedający się w badaniu wskazali branże, które powinny być premiiowane w ramach realizacji LSR. Największą popularnością wśród wskazań cieszyły się usługi (41,9%), rolnictwo i przetwórstwo (41,9%), turystyka i agroturystyka (36,3%) i produkcja (34,1%). Przedsiębiorcy oraz lokalni liderzy zauważyli potrzebę wspierania gastronomii w oparciu o lokalne surowce i produkty spożywcze. Podkreślana przeciętna atrakcyjność turystyczna regionu może zostać wzmocniona dzięki realizacji pojawiających się pomysłów, które stanowią szansę na rozwój obszaru. Wskazano również potrzeby związane z zapewnieniem różnorodnych form spędzania wolnego czasu. Oczekiwania mieszkańców skupiały się również wokół rozwoju i promocji zdrowego trybu życia, co wraz z rozwijającymi się europejskimi trendami daje perspektywę rozwoju branż związanych z produktami ekologicznymi, aktywnością fizyczną i edukacją ekologiczną.

Zastosowane narzędzia diagnozy i liczne spotkania z mieszkańcami oraz przedstawicielami instytucji publicznych, na etapie konsultacji społecznych, pozwoliły wskazać kluczowe branże mające największe znaczenie dla obszaru. Są to usługi:

- w zakresie opieki nad dziećmi do lat 6;
- w zakresie usług opiekuńczych dla osób starszych;
- różnorodnych form spędzania wolnego czasu, aktywności i zdrowego stylu życia;
- sprzedaży produktów lokalnych;
- gastronomiczne oparte na produktach lokalnych;
- przewozów pasażerskich wewnątrz regionu.

3. Opis rynku pracy

Problematyka bezrobocia na obszarze LGD zmieniła się w perspektywie kilku lat znacząco niekorzystnie. Stopa bezrobocia dla obszaru w 2009 roku wyniosła 9,1%, aby w 2013 roku osiągnąć punkt kulminacyjny i wynieść 11,5%. Wzrost o 2,4% jest podyktowany zarówno czynnikami makro i mikroekonomicznymi. Poniżej prezentujemy jak kształtowała się stopa bezrobocia w poszczególnych gminach obszaru.

Tabela nr 7. Stopa bezrobocia wg podziału terytorialnego

Gmina	2009	2013
Grodków	12	13,93
Lewin Brzeski	9,5	12,13
Olszanka	8,5	10,96
Oława	7,1	8,93
Skarbimierz	8,4	9,62
Stopa bezrobocia dla obszaru	9,1	11,5

Opracowanie własne na podstawie danych GUS, PUP Brzeg i PUP Oława

Bezrobocie rejestrowane jest najbardziej uciążliwe w gminie Grodków i Lewin Brzeski, gdzie nie istnieją strefy ekonomiczne, a lokalny rynek pracy jest porównywalnie gorszy z gminami, w których istnieją duże zakłady pracy jak jest w przypadku gminy Skarbimierz i Oława. Dodatkowo w gminie Grodków istnieje problem bezrobocia strukturalnego, które wynika z likwidacji PGR-ów.

Średnia stopa bezrobocia dla obszaru znacząco nie odbiega od średniej krajowej, dlatego należy zwrócić uwagę na wzmocnienie lokalnego rynku pracy poprzez wspieranie ludności w tworzeniu i rozwijaniu zakładów pracy. Zwrócenie uwagi na rozwijanie nowych i innowacyjnych myśli i technologii w przedsiębiorstwach może pobudzić lokalny rynek pracy i osoby prowadzące działalność gospodarczą, które modernizując swoje firmy będą potrzebowały zwiększyć zatrudnienie.

Zagadnienie bezrobocia jest skomplikowane, a identyfikacja potrzeb takich osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym wiąże się z analizą różnych kategorii bezrobotnych. Każda z grup w strukturze bezrobotnych zmagają się z innymi problemami czego efektem jest często niemożność podjęcia pracy zarobkowej. Na obszarze LGD struktura bezrobotnych przedstawia się następująco:

Tabela nr 8. Struktura bezrobotnych na obszarze Lokalnej Grupy Działania na koniec 2013 roku

Kategoria	Gmina Grodków	Gmina Lewin Brzeski	Gmina Olszanka	Gmina Oława	Gmina Skarbimierz	Razem
Bezrobotni ogółem	1 766	1 060	350	872	490	4 538
Udział kobiet	51,98%	51,13%	52,00%	45,29%	52,44%	50,55%
Długotrwale bezrobotni	921	558	183	466	260	2 388
Udział kobiet	57,32%	60,57%	56,83%	44,20%	56,15%	55,36%
Powyżej 50. roku życia	469	287	85	230	131	1 202
Udział kobiet	40,72%	38,33%	42,35%	33,04%	33,59%	38,01%
Do 25. roku życia	298	148	71	169	89	775
Udział kobiet	56,71%	55,40%	47,89%	51,48%	50,56%	53,81%
Samotnie wychowujący dzieci	182	128	27	79	55	471
Udział kobiet	81,87%	81,25%	92,60%	84,81%	81,82%	82,80%
Nieposiadający kwalifikacji zawodowych	664	341	127	428	168	1 728
Udział kobiet	54,52%	55,72%	51,97%	47,66%	56,55%	53,07%

Opracowanie na podstawie danych Powiatowych Urzędów Pracy

Zagłębiając się w strukturze bezrobotnych obszaru pierwszym znaczącym wnioskiem jest udział kobiet w poszczególnych kategoriach bezrobocia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych jako osoby samotnie wychowujący dzieci, kobiety stanowią blisko 83% bezrobotnych na całym obszarze. Bezrobocie częściej dotyka kobiety młode – dopiero kobiety po 50 roku życia przeważają w liczbie bezrobotnych w stosunku do mężczyzn. Jest to spowodowane obawami pracodawców, którzy często stereotypowo postrzegają rolę kobiety i umiejscawiają je w sferze domowej, a nie zawodowej czy publicznej. Lęk pracodawców przed utratą pracownika w przypadku zajęcia w ciążę przeszkadza aktywności zawodowej wśród części kobiet. Należy zatem propagować tworzenie przyzakładowych żłobków, które pozwoliłyby kobietom szybciej powrócić na rynek pracy. Wiąże się to jednak z kosztami inwestycyjnymi dla przedsiębiorców, którzy nie posiadają wystarczających środków na realizację takich zadań.

W badanej populacji wyróżniamy grupy defaworyzowane, które mają największe trudności ze znalezieniem pracy. Wszelkie podejmowane działania przez LGD w zakresie aktywizacji powinny być skierowane do następujących grup bezrobotnych:

- długotrwale bezrobotni;
- bezrobotni powyżej 50. roku życia;
- bezrobotni do 25 roku życia;
- samotnie wychowujący dzieci;
- nieposiadający kwalifikacji zawodowych;
- kobiety.

Tabela nr 9. Wskaźnik dochodów podatkowych gmin obszaru Lokalnej Grupy Działania

Wskaźnik dochodów podatkowych dla gmin. Wskaźnik G			
Gmina	2009r.	2013r.	Zmiana
Grodków	1 017,58	1 305,69	288,11
Lewin Brzeski	831,23	1 172,81	341,58
Olszanka	1092	1 466,58	374,58
Oława	1 259,55	1 508,59	249,09
Skarbimierz	1 536,46	2 465,84	929,38
Średnia:	1 147,36	1 583,90	436,54

Opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Finansów

W odróżnieniu od stopy bezrobocia, a uwzględniając saldo migracji, przyrost naturalny i wskaźnik dochodów podatkowych gminy na jednego mieszkańca można stwierdzić, że na całym obszarze objętym LSR sytuacja społeczno-gospodarcza się poprawia. Osiągane poziomy przedstawionych zmiennych wskazują na ożywienie gospodarcze. Aby podtrzymać obecny trend gospodarczy konieczna będzie współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i lokalnymi przedsiębiorcami, między innymi w zakresie wykorzystywania środków publicznych, w tym pochodzących z funduszy europejskich. Ważnym elementem rozwoju będą zintegrowane działania przedstawicieli wskazanych grup, których celem będzie realizacja wspólnych projektów.

4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na obszarze LGD na koniec 2013 roku istniało 7 fundacji oraz 148 stowarzyszeń. Dominującymi gminami, w których zarejestrowanych było większość organizacji pozarządowych są Grodków, Lewin Brzeski i Oława. Aczkolwiek współczynnik liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców jest najwyższy w gminie Olszanka (4,64) i wskazuje on na największą aktywność społeczną. W zestawieniu z innymi gminami jest on co najmniej dwukrotnie wyższy, czyli: Grodków (2,79), Lewin Brzeski (2,30), Skarbimierz (2,05), Oława (1,99). Zdecydowana większość organizacji niestety funkcjonuje wyłącznie formalnie, poza kilkoma aktywnymi i dobrze zorganizowanymi stowarzyszeniami.

Zakres ich działalności jest zróżnicowany, począwszy od krzewienia, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa lokalnego poprzez działania na rzecz niepełnosprawnych i integracji społecznej. Większość organizacji pozarządowych zrzeszonych jest w Ludowych Zespołach Sportowych, Kołach Gospodyń Wiejskich czy Ochotniczych Strażach Pożarnych.

Należy zaznaczyć, że organizacje społeczne działające na terenie LGD zmagają się z licznymi problemami formalno-prawnymi oraz organizacyjnymi. Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, że osoby zrzeszone w organizacjach pozarządowych posiadają zbyt niskie kompetencje w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych oraz rozliczania projektów. Z tego powodu nie korzystają one z licznych dostępnych źródeł finansowania co w znaczącym stopniu wpływa na ich funkcjonowanie. W skutek czego często ograniczają się one do prowadzenia swojej aktywności przy pomocy Funduszu Sołeckiego lub drobnych darowizn. Istotnym problemem jest niemożność utrzymania personelu i wolontariuszy. Wynika z tego konieczność wsparcia organizacji społecznych w zakresie prowadzenia księgowości w organizacjach, zdobywania środków na działalność statutową oraz poprawę komunikacji z partnerami publicznymi.

W latach 2007-2013 na obszarze powstało lub zostało odremontowanych wiele obiektów infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej. Podczas konsultacji wskazano znaczenie funduszy pochodzących na ten cel z PROW 2007-2013 oraz jednoznacznie stwierdzono potrzebę kontynuacji działań, szczególnie w zakresie infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Jednocześnie wskazano, że istniejąca infrastruktura kulturalna jest niewykorzystana w pełni z powodu słabej integracji mieszkańców oraz niewystarczających środków na realizację różnorodnych inicjatyw w tych obiektach.

5. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk

Ubóstwo jest formą nierówności i jest utożsamiane z występowaniem nadmiernych rozpiętości zaspokojenia potrzeb w społeczeństwie. Procentowy poziom osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przedstawia się w poszczególnych gminach następująco:

Tabela nr 10. Procent mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z podziałem na gminy

Mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej (w %)					
Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013
Grodków	8,3	7,5	7,4	7,0	7,7
Lewin Brzeski	13,6	13,5	11,5	10,6	11,1
Olszanka	5,6	5,9	5,4	5,5	5,7
Oława	4,2	5,5	6	5	6,3
Skarbimierz	5,2	6,3	5	4,7	5,5
Średnia	7,38	7,74	7,06	6,56	6,5
Dolny Śląsk	7,4	7	6,4	6,1	6,3
Opolskie	6,7	6,5	6,1	6	6,4

Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z przedstawionych danych wynika, że w skali województw średnia dla obszaru jest nieznacznie większa. Można zatem stwierdzić, że problem ubóstwa jest większym problemem na obszarze LGD niż wskazują na to statystyki województwa. Pomimo utrzymującego się wysokiego odsetka osób uzyskujących zasiłki widoczny jest trend spadkowy dla całego obszaru. W zestawieniu z przedstawionymi danymi na temat bezrobocia, trendami demograficznymi oraz danymi pozyskanymi dzięki wywiadowi zogniskowanemu z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej widać, że na terenie jest liczna grupa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, podczas wywiadu zogniskowanego, wskazali liczne problemy skutkujące wykluczeniem społecznym. Jako główne czynniki powodujące taki stan rzeczy wskazano ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia – głównie od alkoholu – bierność zawodowa. Czynnikiem wpływającym na ryzyko znalezienia się w strefie ubóstwa wskazano wykonywany zawód oraz wykształcenie, które koreluje z ubóstwem. Zaproponowano, aby wykorzystać w strategii rozwiązania, które się sprawdzają w aktywizacji osób wykluczonych społecznie takie jak, wolontariat młodzieżowy, środowiskowe domy samopomocy, szkolenia zawodowe, które wyposażają bezrobotnych w umiejętności potrzebne na lokalnym rynku pracy.

Dodatkowo podczas konsultacji społecznych zidentyfikowano inne problemy społeczne:

- niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak poszanowania zasobów przyrodniczych;
- słaby dostęp do komunikacji publicznej wewnątrz obszaru;
- niski poziom dochodów mieszkańców;
- duża grupa seniorów zagrożona wykluczeniem społecznym i ubóstwem;
- utrudniony dostęp do infrastruktury i informacji turystycznej;
- niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- niskie kompetencje ludzi do zakładania i prowadzenia działalności;
- niewystarczająca liczba miejsc pracy;
- niskie kompetencje i potencjał lokalnych organizacji pozarządowych;
- przewaga rynkowa dużych koncernów zagranicznych, które blokują szansę rozwoju mniejszych inicjatyw gospodarczych.

Zaplanowane działania do realizacji w ramach strategii są ukierunkowane na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów społecznych.

6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR

Obszar objęty działalnością LGD Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej jest spójny w wysokim stopniu. Obszar położony jest w połowie drogi pomiędzy aglomeracją Opola i Wrocławia i znajduje się w obrębie dwóch jednostek geograficznych Niziny Śląskiej, będącej rozległą równiną w południowo-zachodniej Polsce. Większa część obszaru leży na Równinie Grodkowskiej – mikroregionie obejmującym południowo-wschodnią część Równiny Wrocławskiej, pomiędzy rzekami Oławą, Odrą, a Nysą Kłodzką. Drugą istotną jednostką geograficzną występującą na obszarze jest Pradolina Wrocławska. Cały obszar posiada nizinny charakter. Istotną wartością przyrodniczą obszaru Stowarzyszenia jest *Ostoja sieci NATURA 2000* występująca w tzw. Obszarach Opolskiej Doliny Nysy Kłodzkiej, Grądach Odrzańskich i Borach Niemodlińskich. Charakterystyczne i spójne dla całego obszaru są liczne Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe, użytki ekologiczne oraz parki. Większość drzewostanów budują pomnikowe dęby. Teren jest siedliskiem i ostoją wielu typowych dla dolin rzecznych, rzadkich i chronionych gatunków zwierząt.

Kulturowo jest to obszar, na którym występują podobne zwyczaje i tradycje związane z dziedzictwem kresowym i góralskim. Występują tu wspólne korzenie mieszkańców oraz podobne doświadczenia historyczne. Mieszkańcy zamieszkujący obszar LGD cechują się szacunkiem do dziedzictwa kulturowego tego terenu. Najbardziej charakterystyczną cechą, jednocześnie spójną dla obszaru, jest występowanie obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej. Cały obszar Stowarzyszenia połączonych ze sobą Gmin jest spójny geograficznie, historycznie i kulturowo.

7. Opis dziedzictwa kulturowego i zabytków

Obszar LGD posiada przeciętne zasoby przyrodnicze w porównaniu do innych regionów kraju, jednak znajdujące się walory przyrodnicze i krajobrazowe charakteryzują się wysokim poziomem różnorodności biologicznej i przyrodniczej, dlatego część obszarów włączono do sieci Natura 2000. Ponadto na terenie LGD znajduje się wiele pomników przyrody oraz następujące rezerваты przyrody:

- Gmina Grodków - Kokorycz, Dębina;
- Gmina Olszanka – Przylesie;
- Gmina Oława – Zwierzyniec, Kanigóra, Grodziska Ryczyńskie, Leśna Woda.

Najcenniejszymi zabytkami są obiekty sakralne ze średniowieczną polichromią, założenia rezydencjalne, dworskie i folwarczne oraz układy urbanistyczne. Obszar cechuje się ponadto charakterystyczną zabudową wiejską z okresu międzywojennego (domy z bogatymi zdobieniami zewnętrznymi oraz zachowanymi budynkami gospodarczymi: stodołami, spichlerzami, kuźniami).

Turystycznie obszar LGD jest klasyfikowany jako przeciętnie atrakcyjny, ale charakteryzuje go duży potencjał kulturowy i historyczny. Na terenie znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a w większości są to kościoły i pałace. W okresie programowania na lata 2007-2013 w ramach realizacji LSR Brzeskiej Wsi Historycznej przeznaczono również środki na operacje związane z podtrzymaniem materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Jednak w znacznej części wymagają one licznych inwestycji konserwatorskich i restauratorskich, gdyż pomimo dostępności licznych źródeł finansowania na ochronę zabytków nie udaje się utrzymać wszystkich obiektów w idealnym stanie.

Do największych atrakcji historyczno-kulturowych należą m.in.:

- **Szlak Polichromii Brzeskich**, który przebiega przez obszar LGD i zawiera największe w Polsce skupisko 20 unikalnych polichromii znajdujących się w kościołach, niezmiernie istotnych dla dziejów malarstwa gotyckiego na Śląsku. Pomimo istnienia szlaku i ponoszonych wydatków związanych z renowacją, restauracją i oznakowaniem, jego przygotowanie do zwiedzania jest ciągle niewystarczające. Na szczególną uwagę zasługuje **Kościół parafialny pw. św. Jakuba Apostoła w Małujowicach, w którego wnętrzu znajdziemy** bogate polichromie przedstawiające m.in. sceny Genезis i Dzieciństwa Chrystusa. Ze względu na wartość artystyczną kościół jest nazywany „Śląską Sykstynią”.

- **Pałac w Oleśnicy Małej** – jest on jednym z największych na Dolnym Śląsku. Historia sugeruje, że w latach 1220-27 na jego miejscu istniała pierwsza komandoria templariuszy na tym terenie. Zabytek jest wykorzystywany do organizacji imprezy plenerowej „Mit i Historia”, która charakteryzuje się wysokimi walorami artystycznymi dzięki wystawom i spektaklom. Dotychczas główną atrakcją wydarzenia jest sztuka pantomimy przygotowywana przez Teatr Formy z Drzemlikowic.

- **Ryczyn** – Dawny gród obronny, który strzegł przeprawy przez Odrę i wiodących tamtędy szlaków. Znajduje się on na terenie Nadleśnictwa Oława. Od 22 lat w okolicach Rezerwatu Archeologicznego organizowane są liczne spotkania historyczne przez Oławskie Stowarzyszenie Turystyczne RYCZYN.

- **Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła w Grodkowie** – pierwsza wzmianka pojawiła się w 1282 roku. Kościół posiada wczesnogotyckie prezbiterium o układzie wendyjskim pochodzące z XIII wieku, pozostała część ma układ polski.

8. Opis produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podkreślających specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych, występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów

Obszar LGD jest zamieszkiwany przez ludność napływową głównie z Kresów Wschodnich, Pogórza Karpackiego, Polski Centralnej, która osiedliła się na tych terenach po II wojnie światowej. Wraz z przybyciem ludności, w regionie została zaszczerpiona kultura, obyczaje i tradycje, które zostały przywiezione przez mieszkańców, stanowią o wartości ich korzeni i są kultywowane do dziś. Bez wątplenia ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i historycznego obszaru są liczne imprezy, które powstały na terenie obszaru, a ich dalsza kontynuacja jest niezmiernie ważna dla młodego pokolenia. Zaliczyć do nich można: HERODY i Dni Dziedzictwa w Lewinie Brzeskim, obchody rocznicy Bitwy pod Małujowicami w Gminie Skarbimierz, Festiwal Pieśni Patriotycznej TOBIE POLSKO w Olszance, spotkania historyczne w dawnym grodzie Ryczyn i edukacyjna impreza MIT I HISTORIA w Oleśnicy Małej w Gminie Oława, Międzynarodowe Konfrontacje Muzyczne „Muzyczna Jesień” oraz Festiwal Twórczości Artystycznej w Gminie Grodków. Bogate tradycje kulturowe są przyczynkiem do powstawania innych charakterystycznych dla obszaru imprez o zasięgu lokalnym i integrującym pokolenia, a także powstawania i działalności zespołów artystycznych propagujących walory kulturowe obszaru oraz dające możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego. Na terenie pięciu gmin tworzących obszar LGD, nielicznie występują izby pamięci, czy też muzea (eko-muzea), a te, które są nie zaspakajają w pełni potrzeb w tym zakresie.

Kluczowym elementem, charakterystycznym dla tradycji obszaru są produkty lokalne, do których zaliczamy między innymi produkty kulinarne; napój kandybał, tradycyjne wędliny, owoce, warzywa, miody, szynka w cieście, pierogi różnego rodzaju, rybki z Oławy, ciasta, zupy. Wyroby te cechuje przede wszystkim sposób ich przyrządzania przekazywany z pokolenia na pokolenie. Duże znaczenie dla obszaru mają również różnego rodzaju wyroby rękodzielnicze, które możemy podziwiać podczas imprez wiejskich i gminnych. Istotnym ogniwem promocji i ekspozycji zasobów są targi chłopskie, kiermasze, jarmarki, których organizacja na obszarze LGD jest ważnym elementem nie tylko promocji, ale również bezpośredniej sprzedaży.

9. Wskazanie najważniejszych problemów, potrzeb, zasobów i potencjału obszaru (powiązanie z analizą SWOT)

Najważniejsze problemy:

- niewystarczająca liczba miejsca pracy (ad. SWOT - Słabe strony: *mali przedsiębiorcy mają problem z utrzymaniem rentowności działalności, problem ukrytego bezrobocia*);
- zbyt niskie wynagrodzenia (ad. SWOT - Słabe strony: *małe zarobki w strefie ekonomicznej*);
- Większość obszaru jest położona zbyt daleko od aglomeracji wojewódzkich (ad. SWOT- Słabe strony: *zbyt mała liczba różnorodnych usług dla mieszkańców*);
- słaby poziom współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi (ad. SWOT - Słabe strony: *mali przedsiębiorcy mają problem z utrzymaniem rentowności działalności*);
- kiepski poziom połączeń komunikacyjnych na obszarze (ad. SWOT - Słabe strony: *niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych*);
- niskie zaangażowanie mieszkańców w aktywność społeczną (ad. SWOT - Słabe strony: *niewystarczająca liczba aktywnych stowarzyszeń*);
- migracja młodych i wykształconych do większych ośrodków miejskich (ad. SWOT - Słabe strony: *słabe przygotowanie ludzi zainteresowanych otwarciem własnej działalności do prowadzenia biznesu*);
- starzenie się społeczeństwa na obszarach wiejskich (ad. SWOT - Słabe strony: *niewystarczająca oferta spędzania czasu i miejsc pobytu dla seniorów*);
- seniorzy zagrożeni wykluczeniem społecznym i ubóstwem (ad. SWOT - Słabe strony: *brak zorganizowanej opieki nad osobami starszymi*);
- niski poziom wiedzy na temat zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej (ad. SWOT - Słabe strony: *słaba oferta, która pogłębiałaby wiedzę młodzieży/dorosłych nt. postawy przedsiębiorczości/wiedzy nt. prowadzenia własnego biznesu*);
- słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna (ad. SWOT - Słabe strony: *słabo rozwinięta baza turystyczna, w tym agroturystyka*);
- niska świadomość ekologiczna i słaba znajomość obszaru i dziedzictwa historyczno-kulturowego (ad. SWOT- Słabe strony: *niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców; niski poziom wiedzy o zasobach przyrodniczych i kulturowych obszaru*).

Najważniejsze potrzeby:

- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości oraz kompetencji osób prowadzących i chcących założyć własną firmę (ad. SWOT - Szanse: *coraz większa świadomość społeczna nt. potrzeby nauki przedsiębiorczości*);
- wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami (ad. SWOT - Szanse: *wsparcie przez gminy świetlic jako centrum edukacji, integracji i aktywizacji mieszkańców*);
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (ad. SWOT - Zagrożenia: *starzenie się społeczeństwa*);
- rozwijanie aktywnych form wypoczynku i promocja zdrowego stylu życia (ad. SWOT - Słabe strony: *zróżnicowany poziom infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i sportowej w poszczególnych gminach*);
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez rozwój usług noclegowych i gastronomicznych (ad. SWOT - Szanse: *napływ turystów*).

Najważniejsze zasoby:

- aktywne organizacje pozarządowe i lokalni liderzy (ad. SWOT - Mocne strony: *w społecznościach występują lokalni liderzy*);
- istniejąca infrastruktura rekreacyjna (ad. SWOT - Mocne strony: *wzrost świadomości i moda na zdrowy styl życia*);
- istniejąca sieć zabytków (ad. SWOT - Mocne strony: *istniejące obiekty sakralne (zabytkowe, w tym cmentarze i krzyże pokutne)*).

Najważniejszy potencjał:

- bliskość autostrady A4 (ad. SWOT - Mocne strony: *położenie przy autostradzie A4*);
- istniejące strefy ekonomiczne (ad. SWOT - Mocne strony: *istnienie stref ekonomicznych na terenie LGD*);
- motywacja społeczności lokalnej do zakładania działalności gospodarczej (ad. SWOT - Mocne strony: *istniejąca grupa, głównie młodych osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą*).

Rozdział IV Analiza SWOT

1. Analiza mocnych i słabych stron oraz zidentyfikowanych szans i zagrożeń

W ramach procesu opracowania Strategii wykorzystano analizę SWOT, za pomocą której zidentyfikowano i zhierarchizowano kluczowe czynniki mające wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD. Zapisy analizy SWOT są wynikiem przeprowadzonych prac grupy Lokalnych Liderów, konsultacji społecznych, a w szczególności spotkań informacyjnych realizowanych w ramach „wsparcia przygotowawczego” na terenie każdej z gmin wchodzących w skład LGD. W spotkaniach udział brali przedstawiciele każdego z trzech sektorów wchodzących w skład LGD, przedstawiciele grup docelowych i defaworyzowanych oraz mieszkańcy. Propozycje zapisów analizy SWOT stworzonej po wnioskach płynących ze spotkań gminnych skonsultowane zostały również w ramach wywiadów grupowych, grupy Lokalnych Liderów oraz za pośrednictwem strony internetowej. Przekazane wnioski zostały uwzględnione w ostatecznym kształcie analizy SWOT. Zapisy te zostały również porównane z analizą stworzoną na potrzeby poprzedniej LSR oraz z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym i regionalnym. Analiza ta wykazała wysoką zgodność założeń LSR z wziętymi pod uwagę dokumentami.

Zaprezentowana w dokumencie analiza SWOT, w sferze mocnych i słabych stron, przygotowana została z uwzględnieniem najważniejszych dla zrównoważonego rozwoju ładów/sfer rozwoju:

- sfery środowiskowo – kulturowej – obejmującej takie zagadnienia jak zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru, dziedzictwa, tradycję i obrzędy, uwarunkowania geograficzne i ofertę turystyczną bazującą na wymienionych elementach;
- sfery gospodarczej – obejmującej zagadnienia związane z bezrobociem, kwalifikacjami zawodowymi, usługami i produkcją na obszarze, infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi biznesu, grupami defaworyzowanymi w dostępie do lokalnego rynku pracy;
- sfery społecznej – obejmującej zagadnienia związane z aktywnością obywatelską i społeczną, ofertą aktywizacyjną, infrastrukturą społeczną, sytuacją grup defaworyzowanych w życiu społecznym.

Takie podejście do analizy mocnych i słabych stron pozwoliło na bardziej szczegółową analizę mocnych i słabych stron obszaru, czyli z jednej strony obecnych atutów i potencjału a z drugiej barier rozwoju oraz problemów.

Natomiast szanse i zagrożenia potraktowano zbiorowo ponieważ jako uwarunkowania zewnętrzne i związane z przyszłością mogą oddziaływać na każdą ze sfer rozwoju.

Tabela nr 11. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Sfera środowiskowo - kulturowa <ul style="list-style-type: none"> – istniejące rezerwy przyrody – znajdujące się na obszarze szlaki kulturowe – istniejące obiekty sakralne (zabytkowe, w tym cmentarze i krzyże pokutne) – prowadzone wykopaliska archeologiczne – charakterystyczna zabudowa wiejska i miejska – liczne imprezy o walorach kulturowych – istniejące obszary Natura 2000 – podtrzymywanie tradycji i zwyczajów lokalnych – wysokie poczucie tożsamości lokalnej – duży potencjał turystyczny dolin rzecznych – istniejący szlak Polichromii Średniowiecznych	Sfera środowiskowo - kulturowa <ul style="list-style-type: none"> – niedoinwestowane zabytkowe parki i pałace (duża ich liczba znajduje się u prywatnych właścicieli, mała dostępność dla turystów, brak oznakowania i tablic informacyjnych) – zły stan niektórych obiektów kulturalnych – zbyt mała liczba miejsc prezentujących lokalną kulturę i tradycję – słabe oznakowanie szlaków kulturowych – słabo rozwinięta sieć ścieżek edukacyjnych – słabo rozwinięte zaplecze gastronomiczno – turystyczne – bardzo słabo rozwinięty system ścieżek rowerowych – słabo rozwinięty system informacji turystycznej – słabo rozwinięta baza turystyczna, w tym agroturystyka – niektóre wykopaliska archeologiczne opóźniają rozwój miejscowego budownictwa mieszkaniowego – brak inwentaryzacji obiektów zabytkowych – niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców

	<ul style="list-style-type: none"> – niski poziom wiedzy o zasobach przyrodniczych i kulturowych obszaru – zanikanie lokalnych tradycji i zwyczajów – słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – zanieczyszczone powietrze, szczególnie w okresie zimowym
<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> – istniejące usługi dla ludności na wsi (mechanik samochodowy, kosmetyczka, fryzjerka, itp.) – podtrzymywanie tradycji „wiejskości” (utrzymanie wiejskości wsi, tradycji, zwyczajów i obyczajów) oraz wykorzystanie tych walorów do prowadzenia działalności gospodarczej np. skansen, ściąganie turystów do agroturystyki – istniejąca grupa, głównie młodych osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą – osoby z dużym doświadczeniem zawodowym (w tym w prowadzeniu własnej firmy) – liczne tereny przeznaczone pod budownictwo i tereny inwestycyjne – istnienie stref ekonomicznych na terenie LGD – położenie przy autostradzie A4 – dobra gęstość sieci drogowej – dobre połączenie z potencjalnymi rynkami zbytu (Wrocław, Czechy, Niemcy) – istnienie pojedynczych tematycznych gospodarstw agroturystycznych np. dla motocyklistów, albo z własnym mini-zoo – istnienie firm dużych oraz sektora MŚP – dobre gleby do uprawiania rolnictwa – duże, dobrze zmechanizowane gospodarstwa rolne – rolnicy skutecznie wykorzystują środki unijne – napływ ludzi z miast podnosi potencjał intelektualny na wsi 	<p>Sfera gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbyt mała liczba różnorodnych usług dla mieszkańców – słaba informatyzacja wsi – mała liczba gospodarstw agroturystycznych – słaba promocja lokalnych przedsiębiorców – słaba oferta, która pogłębiała by wiedzę młodzi/dorosłych nt. postawy przedsiębiorczości/wiedzy nt. prowadzenia własnego biznesu – małe zarobki w strefie ekonomicznej – mali przedsiębiorcy mają problem z utrzymaniem rentowności działalności – niewykorzystany potencjał edukacyjny ludzi z dużym doświadczeniem zawodowym (w tym w prowadzeniu własnej firmy) – niewystarczające zachęty dla małych przedsiębiorców ze strony gmin – mało organizacji zrzeszających przedsiębiorców i reprezentujących ich interesy – mali, lokalni przedsiębiorcy nie istnieją w Internecie – słabe przygotowanie ludzi zainteresowanych otwarciem własnej działalności do prowadzenia biznesu – słabe przetwórstwo produktów rolnych (jedynie istnieje uprawa) – niska świadomość ekologiczna rolników (np. dokonywanie oprysków w dzień w skutek czego masowo giną pszczoły) – brak wiedzy nt. tego jak sprzedawać produkty lokalne – coraz mniejsza liczba producentów produktów rolnych w tym w szczególności producentów produktów ekologicznych – „umiastowienie” wsi, która przestaje pełnić funkcje rolnicze, a staje się „sypialnią” okalających ją miast – słabe wykorzystanie walorów turystycznych LGD – mała liczba produktów lokalnych
<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyedukowane społeczeństwo – w większości miejscowości jest dobry dostęp do świetlicy – w społecznościach występują lokalni liderzy – dobra baza rekreacyjno – sportowa – profilaktyka prowadzona w szkołach na temat uzależnień 	<p>Sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych – niewykorzystywanie świetlic w celu integracji mieszkańców – brak środków finansowych na zatrudnienie animatorów w świetlicach – zróżnicowany poziom infrastruktury społecznej,

<ul style="list-style-type: none"> – gminne punkty konsultacyjne – funkcjonujące fundusze sołeckie – funkcjonujące stowarzyszenia – projekty okresowe skierowane do seniorów – istnienie LZS-ów i klubów sportowych – działające KGW – istnienie ośrodków kultury – wzrost świadomości i moda na zdrowy styl życia – wykorzystanie zielonych siłowni przez seniorów – dobry dostęp do przedszkoli 	<ul style="list-style-type: none"> rekreacyjnej i sportowej w poszczególnych gminach – zróżnicowany poziom nauczania – społeczna tolerancja na nadmierne spożywanie alkoholu – nieograniczony dostęp do narkotyków – praca opieki społecznej nie jest dostosowana do aktualnych problemów – niewystarczająca skuteczność GPK – niewystarczająca liczba aktywnych stowarzyszeń – młodzież nie angażuje się w życie społeczne – słaba oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży – niezaspokajający wszystkich potrzeb program ośrodków kultury – zbyt słaba integracja obszaru LGD – niska świadomość mieszkańców na temat pracy LGD i pozyskiwania środków – niewystarczająca liczba zielonych siłowni – niewystarczająca oferta spędzania czasu i miejsc pobytu dla seniorów – mało elastyczna oferta opieki nad dziećmi – brak zorganizowanej opieki nad osobami starszymi – małe umiejętności i kwalifikacje przedstawicieli organizacji pozarządowych – zróżnicowana aktywność organizacji pozarządowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>Strefa środowiskowo - kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – napływ turystów – nowe miejsca pracy w turystyce – powrót na wieś – migracja z miast – pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój turystyki 	<p>Strefa środowiskowo - kulturowa</p> <ul style="list-style-type: none"> – obszary Natura 2000 utrudniają swobodny rozwój inwestycji, w tym turystycznych – powodzie, klęski żywiołowe, zanieczyszczenie powietrza i wody, degradacja gleb i zasobów przyrodniczych – ograniczone środki na organizację imprez o szczególnych wartościach kulturowych – degradacja obiektów zabytkowych wskutek braku środków finansowych bądź ze względu na złe zarządzanie przez prywatnych właścicieli – wymieranie pszczół (zagrożenie dla rolnictwa w tym ekologicznego)
<p>Strefa gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie możliwości tworzenia wiosek tematycznych – napływ nowych mieszkańców na wieś (z inną wizją wsi, z doświadczeniami z miasta, otwartych na nowości) – zmiana mentalności mieszkańców wsi – wykorzystanie możliwości promocji pszczelarstwa – np. ścieżki edukacyjne – coraz większa świadomość społeczna nt. potrzeby nauki przedsiębiorczości – oficjalne statystyki bezrobocia mówią, że ono spada – wykorzystanie odnawialnych źródeł energii 	<p>Strefa gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalsze zaniechania w ramach systemu edukacji przedsiębiorczości – słabe wykorzystanie potencjału ludzi w sile wieku/poprodukcyjnym/seniorów – system edukacji niedostosowany do potrzeb aktualnego rynku pracy – niesprzyjające przepisy podatkowe w państwie (np. ZUS) – wysokie koszty tworzenia nowych miejsc pracy/ wysokie koszty pracy – dalsza emigracja zarobkowa osób w wieku

<ul style="list-style-type: none"> – stworzenie systemu ulg, zachęt dla małych przedsiębiorców – dobra współpraca międzysektorowa w temacie przedsiębiorczości (gmina, przedsiębiorcy, urzędy pracy, ngo, szkolnictwo) – stworzenie szkół, szkoleń, kierunków w dziedzinach przydatnych na lokalnym rynku, gdzie zajęcia prowadzone będą nie przez nauczycieli, ale przez praktyków danego zawodu lub przedsiębiorców – rozwój turystyki weekendowej (szlaki, sprzedaż produktów lokalnych, żywności ekologicznej) – rozwój sprzedaży produktów lokalnych, żywności ekologicznej – rosnący popyt na produkty ekologiczne w kraju, wzrasta rynek świadomych odbiorców produktów ekologicznych oraz ludzi, którzy chcą aktywnie i zdrowo spędzać czas wolny poza miastem – duża ilość środków z UE na rozwój obszarów wiejskich 	<p>produkcyjnym poza obszar LGD (do dużych miast, innych gmin, województw, zagranicze gdzie istnieje możliwość zatrudnienia)</p> <ul style="list-style-type: none"> – duże sieci handlowe są zagrożeniem dla sektora MŚP – zanika komunikacja publiczna (ktoś bez samochodu nie ma szans dostania się do innych miejscowości) – problem ukrytego bezrobocia – niski przyrost naturalny – młodzież ma zbyt wysokie aspiracje finansowe, nieproporcjonalne do posiadanych kompetencji (zmiana kulturowa – chcą zarabiać jak na zachodzie) – postawa roszczeniowa części mieszkańców wobec pracodawców – w dalszym ciągu niewielu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, dostosowanych do potrzeb pracodawcy – duża rotacja niewykwalifikowanych pracowników (duże koszty dla pracodawców) – duże firmy mają przewencyjne warunki, ale gminy nie dbają w tym samym stopniu o lokalnych przedsiębiorców – niskie ceny skupu produktów rolnych – trudności w sprzedaży przez rolnika produktów przetworzonych (dżemy, sery, wędliny tzw. własnej roboty) – niesprzyjająca polityka rolna państwa i UE – niesprzyjające przepisy prawne w różnych dziedzinach, takich jak np. sprzedaż produktu lokalnego i ekologicznego
<p>Strefa społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – migracja z miast na wsie – rozwój budownictwa mieszkalnego na terenie wiejskim – dostęp do kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje, wiedzę i umiejętności – wspieranie prawne i doradztwo dla aktywnych mieszkańców i organizacji pozarządowych – możliwość pozyskiwania funduszy – wsparcie przez gminy świetlic jako centrum edukacji, integracji i aktywizacji mieszkańców 	<p>Strefa społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> – emigracja zarobkowa za granicę – wyludnianie się miejscowości – bierność mieszkańców – nieumiejętność wykorzystywania inwestycji (by dana inwestycja procentowała w przyszłości) – wykluczenie społeczne – uzależnienia – starzenie się społeczeństwa – zamykanie się na potrzeby drugiej osoby

2. Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w powiązaniu z diagnozą obszaru

Sfera przyrodniczo - kulturowa- wnioski:

- Na obszarze występują zasoby przyrodnicze, obszary Natura 2000, które mogą być wykorzystane jako atrakcje turystyczne (ad. Diagnoza, pkt 6 i 7).
- Obszar może się pochwalić unikatowymi w skali województwa i kraju zabytkami np. Szlak Polichromii Średniowiecznych. Część z tych zabytków wymaga jednak szybkich inwestycji w celu ich zabezpieczenia czy zachowania. Jednak patrząc na słabe strony widać, że rozwój oferty turystycznej jest często ograniczony, głównie w przypadku szlaków turystycznych, do obszaru jednej gminy. Brakuje natomiast zintegrowanego, regionalnego systemu szlaków oraz informacji turystycznej. Efektem tych uwarunkowań jest również słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna (ad. Diagnoza, pkt 7).

- W mocnych stronach wykazano również, że rozwijają się na obszarze szlaki kulturowe, a także liczne imprezy o walorach kulturowych. Jednak patrząc na słabe strony widać, że liczba miejsc prezentujących lokalną kulturę i tradycję jest zbyt mała (ad. Diagnoza, pkt 7).
- Słabą stroną mieszkańców obszaru jest również niska świadomość ekologiczna oraz niska znajomość obszaru i jego dziedzictwa historyczno–kulturowego. Należy podjąć działania edukacyjne związane ze zmianą tej sytuacji (ad. Diagnoza, pkt 7 i 8).

Sfera gospodarcza - wnioski:

- W sferze tej widać, że obszar charakteryzuje się dobrym położeniem przy autostradzie A4, strefach ekonomicznych, co sprzyja inwestycjom w dużym biznesie (ad. Diagnoza, pkt 3).
- Obszar LGD boryka się również z uwarunkowaniami charakterystycznymi dla obszarów wiejskich położonych z dala aglomeracji wojewódzkiej – małą liczbą miejsc pracy, niskimi zarobkami i dochodami, emigracją młodych i wykształconych, małym kapitałem na inwestycje (ad. Diagnoza, pkt 3).
- Dodatkowo spora grupa mieszkańców wykazuje małą motywację do podjęcia zatrudnienia czy podnoszenia kwalifikacji zawodowych czy generalnie małą świadomość i kompetencję w sferze przedsiębiorczości. Jest to także, wynikiem systemowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, które w porównaniu z niskimi zarobkami osób pracujących, oferują całkiem atrakcyjne zasiłki. Innym ważnym uwarunkowaniem jest wysokość składek i podatków konieczna do poniesienia przy legalnym zatrudnianiu pracowników czy prowadzeniu działalności gospodarczej. Gdy płace na obszarze są niskie to wielu pracowników i pracodawców woli uciec w „szarą strefę” niż wypaść z lokalnego rynku czy być na nim mniej konkurencyjnym (ad. Diagnoza, pkt 3 i 5).
- Warto zwrócić uwagę, że sami przedsiębiorcy jako słabe strony wskazali brak współpracy pomiędzy nimi oraz słabe wsparcie ze strony samorządów, które wydają się preferować zewnętrznych inwestorów niż lokalne podmioty gospodarcze. Wyeliminowanie tych słabych stron wymagałoby mniej nakładów finansowych a bardziej chęci i umiejętności współpracy (ad. Diagnoza, pkt 3).
- Jako grupy defaworyzowane na rynku pracy wskazani zostali długotrwale bezrobotni, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiety powracające na rynek pracy, młodzież podejmująca pierwsze zatrudnienie oraz osoby 50+. Jednak jak przedstawili to podczas wywiadów grupowych przedstawiciele Ośrodków Pomocy Społecznej motywacja przedstawicieli poszczególnych grup do wejścia na rynek pracy jest zróżnicowana. Największą wykazują kobiety powracające na rynek pracy, osoby 50+ oraz młodzież. I to ich szczególnie warto wspierać (ad. Diagnoza, pkt 1 i 5).

Sfera społeczna - wnioski:

- W słabych stronach widać, że spory problem stanowi kwestia połączeń komunikacji publicznej wewnątrz obszaru. Nie sprzyja to możliwości poszukiwania pracy czy przemieszczania się pracowników na obszarze. Uwarunkowanie to ma duży wpływ na wykluczenie społeczne seniorów, którzy nie dysponują prywatnym środkiem transportu (ad. Diagnoza, pkt 2 i 3).
- W mocnych stronach zauważono rozwój aktywności organizacji pozarządowych, jednak w słabych stronach wykazano, że organizacje te rzadko ze sobą współpracują oraz ich liderom i członkom brak odpowiednich kompetencji do skutecznego zarządzania. Słaba jest również współpraca pomiędzy organizacjami i innymi instytucjami działającymi na polu aktywności społecznej i kulturalnej (ad. Diagnoza, pkt 4).
- Jako efekt ostatnich lat, w tym aktywności LGD, widać dużą zmianę w postrzeganiu dostępu do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej. W większości gmin wskazywano to jako jeden z największych efektów wydatkowania środków w ramach PROW-u. Słabą stroną jest natomiast brak środków na inicjatywy związane z zagospodarowaniem czasu wolnego w świetlicach, zaspokajające faktyczne potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszaru (ad. Diagnoza, pkt 4).
- Mieszkańcy obszaru wykazują również tendencję charakterystyczną dla całego kraju, niskie zaangażowanie w aktywność społeczną, niski poziom zaufania czy udział w działaniach związanych z edukacją nieformalną, czy pozaszkolną (ad. Diagnoza, pkt 4).
- Jako grupy szczególnie zagrożone wykluczeniem z życia społecznego wskazano młodzież oraz osoby starsze. W przypadku młodzieży jest to wynikiem propagowanych przez media wzorców zachowań oraz słabej oferty zagospodarowania czasu wolnego, która byłaby przez młodzież uznana za atrakcyjną. W przypadku seniorów wynika to z wspomnianych wyżej trudności komunikacyjnych wewnątrz obszaru oraz bardzo słabego dostępu do niezbędnych usług opiekuńczych oraz medycznych. Warto zwrócić również uwagę, że w powszechnej opinii seniorzy to osoby samotne, schorowane, które nie angażują się w działalność społeczną. Jednak doświadczenia ostatnich lat pokazują, że rośnie długość życia i spora grupa seniorów jest na tyle witalna, że chętnie angażuje się w działania na rzecz społeczności lokalnej czy integracji seniorów (ad. Diagnoza, pkt 1 i 5).

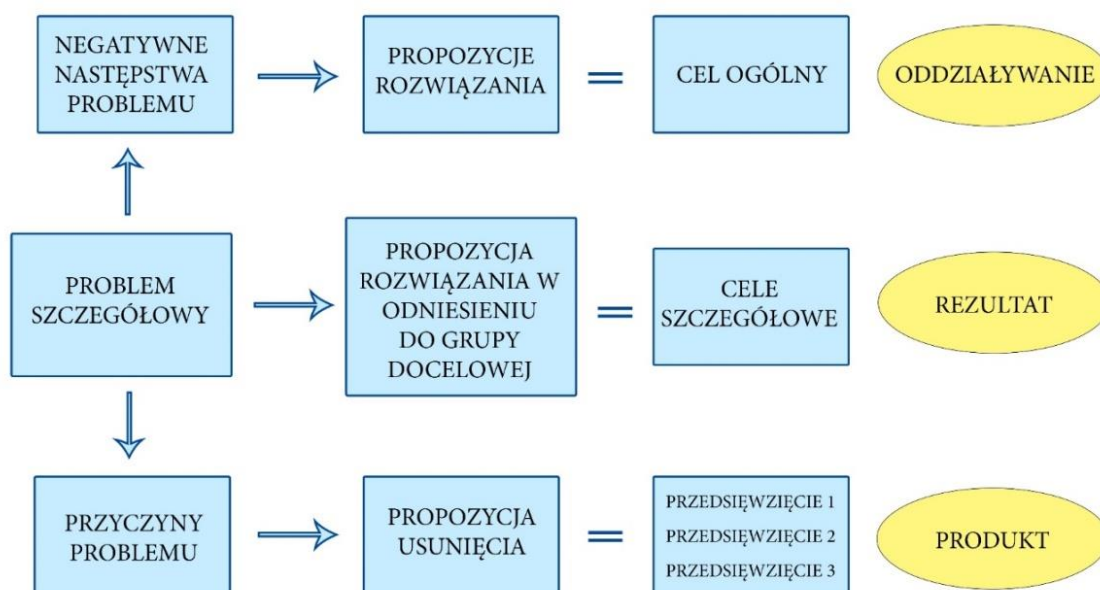
Szanse i zagrożenia - wnioski:

- Podczas prac nad strategią mieszkańcy dostrzegli więcej zagrożeń, szczególnie tych pogłębiających się jak starzenie się społeczeństw, wyjazdy młodych i wykształconych, wzrost patologii społecznych, bierność mieszkańców (ad. Diagnoza, pkt 2 i 5).
- Dla rozwoju gospodarczego obszaru niebezpieczna jest konkurencja ze strony obszarów o bardziej znanej marce turystycznej, czy tych, które skuteczniej przyciągały do tej pory inwestorów zewnętrznych (ad. Diagnoza, pkt 7).
- Wskazywano również bariery, które generalnie mają negatywny wpływ na rozwój kraju – biurokrację, wykorzystywanie przewagi rynkowej przez zagraniczne koncerny czy przepisy prawa, które blokują rozwój mniejszych inicjatyw społecznych czy gospodarczych (Diagnoza pkt 5).
- Szansą dla obszaru jest rozwój usług wskazanych przez mieszkańców jako kluczowe w trakcie konsultacji społecznych (Diagnoza pkt 2).

Rozdział V Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru

Na podstawie wniosków płynących z badań ankietowych, warsztatów grupy Lokalnych Liderów, wywiadów focusowych, spotkań konsultacyjnych w gminach i konsultacji prowadzonych za pośrednictwem strony internetowej przygotowana została analiza SWOT obszaru i zestawienie wskazanych przez mieszkańców problemów obszaru. Na ich podstawie przygotowane zostało zestawienie problemów, które zgodnie z metodyką prac nad LSR, podzielone zostało na problemy oraz ich przyczyny i skutki. Następnie problemy przekształcone zostały na cele i przedsięwzięcia, zgodnie z poniższym schematem:

Z tak stworzonego drzewa celów wybrane do realizacji w ramach LSR zostały te cele i przedsięwzięcia, które są bezpośrednio możliwe do realizacji w ramach działania PROW 2014 – 2020, M19 – „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność) (art. 35 rozporządzenia (UE) 1303/2013)” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Po zakończeniu procesu konsultacji społecznych została wypracowana struktura 3 celów ogólnych:

1. Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej;

2. Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług;
3. Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD.

Biorąc pod uwagę cele przekrojowe PROW 2014–2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu i innowacyjność oraz zasadę zintegrowania celów, zasobów, podmiotów z różnych sektorów na rzecz rozwoju regionu oraz szeroki zakres przedsięwzięć określonych na etapie tworzenia matrycy celów postanowiono wyznaczyć nowy jeden cel ogólny.

Struktura celów została zmniejszona do 3 celów szczegółowych szczególnie istotnych dla obszaru dla których nowo wyznaczone przedsięwzięcia pozwolą na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Ponadto mając na uwadze, że wypracowany zakres wsparcia w ramach LSR pokrywa się w dużym stopniu z działaniem „Podstawowe usługi i odnowa wsi” dokonano korekt mających na celu umożliwienie jednostkom samorządu terytorialnego finansowania operacji w zakresie inwestycji w obiekty pełniące funkcję kulturalne na obszarze poza LSR. Z uwagi na przyjęte założenia i otrzymane w 2021 roku dodatkowe środki na realizację LSR, jak również zmiany wprowadzone w ramach Programu zaplanowano działania z zakresu wyposażenia świetlic i/lub organizacji form spędzania czasu wolnego w celu wzmocnienia kapitału społecznego.

Jednocześnie dla poszczególnych przedsięwzięć dostosowano preferowany zakres operacji. Zmiana wpływa na lepszą przejrzystość w założeniach LSR i realizację zasady zintegrowania w całej strukturze celów LSR, którą przedstawiono w Tabeli nr 13. *Struktura celów, przedsięwzięć LSR i sposób realizacji wraz z uzasadnieniem.*

Ponadto zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i analizą SWOT wskazano potrzebę realizacji celów, również poprzez realizację projektów współpracy, zaplanowano realizację 4 projektów współpracy w ramach celu szczegółowego 1.1 *Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej.*

Tabela nr 12. Projekty współpracy zaplanowane w ramach realizacji LSR

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Zakres projektu współpracy
1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej	1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Działania promocyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych. Projekt międzynarodowy.
	1.1.3 Propagujemy edukację ekologiczną	Działania w zakresie inicjatyw na rzecz ochrony środowiska/przyrody. Projekt regionalny.
	1.1.3 Propagujemy edukację ekologiczną	Działania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Projekt międzynarodowy.
	1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Działania promocyjne i edukacyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych. Projekt regionalny.

Tabela nr. 13 Struktura celów, przedsięwzięć LSR i sposób realizacji wraz z uzasadnieniem

Cel ogólny 1. Poprawa poziomu życia mieszkańców w oparciu o zachowanie walorów obszaru, rozwój przedsiębiorczości i integrację społeczności na obszarze „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej”				
Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Preferowany zakres projektów w ramach Przedsięwzięć	Sposób realizacji	Uzasadnienie
1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej	1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania promocyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych; 2. Organizacja imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe; 3. Działania na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i przyrodniczej; 4. Stworzenie miejsc prezentujących lokalną kulturę i tradycję; 5. Wsparcie obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych o szczególnym znaczeniu dla obszaru LGD. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Zachowanie dziedzictwa lokalnego; • Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; • Promowanie obszaru objętego LSR; <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca (19.3); • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe; • Projekty grantowe; • Projekt współpracy; • Aktywizacja. 	<p>W ramach przedsięwzięcia główny nacisk położony zostanie na zachowanie dziedzictwa lokalnego, w tym obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych, a także tworzenie miejsc prezentujących lokalną tradycję i kulturę.</p> <p>Ponadto prowadzone będą działania promocyjne w tym zakresie.</p> <p>Wspierane będą działania związane z realizacją imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe, które realizowane będą po raz pierwszy, nie mają charakteru cyklicznego lub cykliczne o szczególnym znaczeniu dla obszaru.</p> <p>Ponadto zaplanowano projekt współpracy o charakterze związanym z zachowaniem dziedzictwa lokalnego.</p>
	1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie i/lub oznakowanie ścieżek edukacyjnych, konnych, pieszych, kajakowych, rowerowych i innych (oznakowanie zasobów kulturowych i przyrodniczych); 2. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej i miejsc integracji mieszkańców (boiska, place zabaw, parki, zielone siłownie, Parkour Parki, Street Workout Parki i inne); 3. Działania promocyjne w zakresie oferty turystycznej. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; • Promowanie obszaru objętego LSR; <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca (19.3); • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe; 	<p>W ramach przedsięwzięcia tworzone i oznakowane będą ścieżki/szlaki, rozwijana będzie baza rekreacyjno-sportowa, miejsca integracji mieszkańców szczególnie dla grup defaworyzowanych w życiu społecznym, czyli młodzieży i seniorów. Jako innowacyjne na obszarze zaplanowano w ramach projektu grantowego utworzenie bazy rekreacyjno-sportowej dla młodzieży w formie Parkour Parki, Street Workout Parki.</p> <p>Ponadto prowadzone będą działania promocyjne w zakresie oferty turystycznej.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Projekty grantowe; • Projekt współpracy; • Operacje własne. 	
	1.1.3. Propagujemy edukację ekologiczną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie edukacji w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; 2. Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych, inicjatyw na rzecz ochrony środowiska/przyrody. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kapitału społecznego; <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca (19.3); • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt współpracy; • Aktywizacja. 	<p>W ramach przedsięwzięcia główny nacisk położony zostanie na ochronę środowiska i podnoszenie kompetencji z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatu.</p> <p>W ramach tego przedsięwzięcia realizowane będą również projekt współpracy dotyczący podnoszenia wiedzy mieszkańców o ochronie środowiska, inicjatywy na rzecz ochrony środowiska/przyrody.</p>
1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług	1.2.1 Przedsiębiorcza i aktywna wieś	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie usług z zakresu opieki nad dziećmi; 2. Wsparcie usług z zakresu opieki nad osobami starszymi; 3. Wsparcie dla rozwoju usług przewozów pasażerskich wewnątrz obszaru; 4. Wspieranie rozwoju priorytetowych usług i produkcji oraz innych na terenie poszczególnych gmin; 5. Rozpoznanie kierunków rozwoju usług na terenie poszczególnych gmin. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Podejmowanie działalności gospodarczej; • Rozwijanie działalności gospodarczej; • Podnoszenie kompetencji osób podejmujących i rozwijających działalność gospodarczą; • Wspieranie współpracy pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą; • Promowanie obszaru objętego LSR; <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe; • Aktywizacja. 	<p>W ramach przedsięwzięcia wspierane będą głównie operacje z zakresu podejmowania i rozwijania działalności gospodarczych oraz podnoszenia kompetencji osób, które realizują te operacje. Preferowane będą operacje realizowane/wspierające przedstawicieli wskazanych grup defaworyzowanych oraz rozwijające usługi wskazane podczas konsultacji społecznych jako priorytetowe.</p>
	1.2.2. Wiedza i kompetencje kluczem do sukcesu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkania z osobami prowadzącymi firmy i posiadającymi duże doświadczenie w tym zakresie; 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja. 	<p>W ramach przedsięwzięcia wspierane będą działania mające na celu wspieranie rozwoju działalności gospodarczej na obszarze.</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Dobre praktyki – publikacja; 3. Praktyczna nauka wprowadzania innowacji w prowadzeniu firm. 		Planowane jest opracowanie Lokalnego Programu Przedsiębiorczości jak również wymianę doświadczeń z osobami prowadzącymi firmy i posiadającymi duże doświadczenie w tym zakresie, wydana zostanie publikacja dobrych praktyk z zakresu przedsiębiorczości oraz szkolenie we wprowadzaniu innowacji.
1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD	1.3.1. Kompetentne i aktywne organizacje pozarządowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie lokalnego forum organizacji pozarządowych; 2. Realizacja programów kształcenia i podnoszenia kompetencji przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych; 3. Doradztwo dla organizacji pozarządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4); • Koszty bieżące (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja; • Funkcjonowanie biura LGD. 	W ramach przedsięwzięcia wsparcie będzie skierowane do członków i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Z diagnozy wynika, że należy podnieść ich kompetencje, w tym w zakresie działań animacyjnych na rzecz społeczności lokalnych oraz w pozyskiwaniu środków i realizacji projektów.
	1.3.2 Aktywizacja i integracja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzbogacenie oferty świetlic poprzez działania mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego; 2. Stworzenie lokalnego forum młodzieży; 3. Powołanie centrum międzypokoleniowego; 4. Edukacja przyszłych animatorów i liderów wśród młodzieży; 5. Kampania uświadamiająca seniorów i ich bliskich o możliwościach uzyskania pomocy i opieki; 6. Propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia. 	<p>Wspierany zakres operacji (19.2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie kapitału społecznego • Przygotowanie oddolnych koncepcji rozwoju w skali mikro (Smart Village – inteligentna wioska) <p>oraz</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja (19.4); <p>Sposób realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacje konkursowe; • Projekty grantowe; • Aktywizacja. 	Przedsięwzięcie to będzie miało charakter zintegrowany. Dotyczyć będzie działań wzmacniających kapitał społeczny, aktywizujących mieszkańców, szczególnie ze wskazanych grup defaworyzowanych. W ramach przedsięwzięcia realizowany będzie projekt skierowany do podmiotów, które będą w ramach projektu wspierać zadania związane z poprawą bezpieczeństwa i zdrowia lokalnej społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych w życiu społecznym, czyli młodzieży i seniorów.

2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR oraz przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Tabela nr 14. Zgodności celów LSR z celami PROW z podziałem na źródła finansowania

Cel ogólny 1. Poprawa poziomu życia mieszkańców w oparciu o zachowanie walorów obszaru, rozwój przedsiębiorczości i integrację społeczności na obszarze „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej”			
Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Zgodność z celami PROW-u
1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej	1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	EFRROW	Cele przekrojowe PROW-u: - ochrona środowiska; - przeciwdziałanie zmianom klimatu; - innowacyjność;
	1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	EFRROW	Cele szczegółowe dla M-19 RLKS: 6A – ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy; 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich;
	1.1.3. Propagujemy edukację ekologiczną	EFRROW	
1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług	1.2.1 Przedsiębiorcza i aktywna wieś	EFRROW	Cele przekrojowe PROW-u: - ochrona środowiska; - przeciwdziałanie zmianom klimatu; - innowacyjność;
	1.2.2. Wiedza i kompetencje kluczem do sukcesu	EFRROW	Cele szczegółowe dla M-19 RLKS: 6A – ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy; 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich;
1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD	1.3.1. Kompetentne i aktywne organizacje pozarządowe	EFRROW	Cele przekrojowe PROW-u: - ochrona środowiska; - przeciwdziałanie zmianom klimatu; - innowacyjność;
	1.3.2 Aktywizacja i integracja	EFRROW	Cele szczegółowe dla M-19 RLKS: 6B - wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich;

3. Cele i wskaźniki LSR

Tabela nr 15. Zestawienie celów, przedsięwzięć z przyporządkowaniem zaplanowanych do osiągnięcia wskaźników, źródłem i sposobem ich pomiaru

1.0		Cel ogólny 1		1. Poprawa poziomu życia mieszkańców w oparciu o zachowanie walorów obszaru, rozwój przedsiębiorczości i integrację społeczności na obszarze „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej”			
1.1		Cele		1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej			
1.2		szczegółowe		1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług			
1.3				1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD			
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początko wy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródła danych/sposób pomiaru
W1.0		Liczba mieszkańców nowo zameldowanych (nowo zamieszkałych) na obszarze LGD		Liczba osób	0	400	Dane statystyczne GUS
W2.0		Liczba utrzymanych podmiotów gospodarczych, które powstały dzięki wsparciu z LGD		Sztuka	0	36	Dane LGD z monitoringu
W3.0		Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		Sztuka	876	881	Dane statystyczne GUS
W4.0		Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		Sztuka	27	29	Dane statystyczne GUS
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	Stan początko wy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródła danych/sposób pomiaru
W1.1		Liczba osób, które podniosą swoją wiedzę na temat zasobów przyrodniczych i kulturowych		Liczba osób	0	500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Liczba osób, które odwiedziły obiekty zabytkowe udostępnione na cele turystyczne		Liczba osób	0	1 200	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
		Liczba odbiorców przeprowadzonych działań promocyjnych		Liczba osób	0	30 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej		Liczba osób	0	1 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD (zebrane przy pomocy obserwacji i badań ankietowych)
W1.2		Liczba utworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla przedstawicieli grup defaworyzowanych		Liczba osób	0	57	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu

	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Sztuka	0	8	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu			
W.1.3	Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy podnieśli swoje kompetencję	Liczba osób	0	35	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu			
	Liczba młodzieży, która wzięła udział w działaniach aktywizacyjnych	Liczba osób	0	60	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu			
	Liczba seniorów, którzy wzięli udział w działaniach aktywizacyjnych	Liczba osób	0	200	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu			
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	Liczba osób	0	40	Dane LGD z monitoringu			
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych	Liczba osób	0	150	Dane LGD z monitoringu			
	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	Liczba osób	0	130	Dane LGD z monitoringu			
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji(konkursy, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu					
			Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródła danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2015 rok	Końcowy 2023 rok		
1.1.1	Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Turyści, Mieszkańcy	projekt grantowy, projekt współpracy, aktywizacja	Liczba działań promujących walory i zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru	Sztuka	0	17	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, Mieszkańcy Grupy defaworyzowane	projekt grantowy	Liczba imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe	Sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	projekt grantowy, projekt współpracy, aktywizacja	Liczba działań na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i przyrodniczej (np. warsztaty tworzenia produktów lokalnych, publikacje, szkolenia i inne)	Sztuka	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu

		Turyści, Mieszkańcy	konkursy, projekt grantowy	Liczba obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Sztuka	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, Mieszkańcy	konkursy, projekt grantowy	Liczba utworzonych lub doposażonych muzeów, izb pamięci, izb regionalnych i innych miejsc	Sztuka	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści, Mieszkańcy	projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Sztuka	0	2	Dane LGD z monitoringu
		Turyści, Mieszkańcy	projekt współpracy	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka	0	7	Dane LGD z monitoringu
1.1.2	Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	Turyści, Mieszkańcy	konkursy, projekt grantowy, operacja własna	Liczba utworzonych i/lub oznakowanych ścieżek i szlaków	Sztuka	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	konkursy, projekt grantowy	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców	Sztuka	0	73	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	operacja własna	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-	Sztuka	0	1	Dane LGD z monitoringu

				Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach				
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	konkursy, projekt grantowy	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	Sztuka	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Turyści	projekt grantowy, aktywizacja	Liczba działań promocyjnych w zakresie oferty turystycznej	Sztuka	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
1.1.3	Propagujemy edukację ekologiczną	Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	projekt współpracy, aktywizacja	Liczba działań edukacyjnych związanych z OZE	Sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	projekt współpracy, aktywizacja	Liczba inicjatyw na rzecz ochrony środowiska/przyrody	Sztuka	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Sztuka	0	2	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	projekt współpracy	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Sztuka	0	8	Dane LGD z monitoringu
1.2.1	Przedsiębiorca i aktywna wieś	Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	konkursy	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	45	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu

		Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	konkursy	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	konkursy	Liczba szkoleń podnoszących kompetencję osób realizujących operację z zakresu przedsiębiorczości	Sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba powstałych Lokalnych Programów Przedsiębiorczości	Sztuka	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
1.2.2.	Wiedza i kompetencje kluczem do sukcesu	Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba spotkań z przedsiębiorcami	Sztuka	0	3	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba publikacji	Sztuka	0	1	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy Przedsiębiorcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii	Sztuka	0	1	Dane LGD z monitoringu
1.3.1	Kompetentne i aktywne organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe	aktywizacja	Liczba spotkań w ramach forum organizacji pozarządowych	Sztuka	0	5	Dane LGD z monitoringu

		Organizacje pozarządowe	aktywizacja	Liczba działań szkoleniowych i doradczych podnoszących kompetencję przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych	Sztuka	0	5	Dane LGD z monitoringu
		Pracownicy LGD	funkcjonowanie biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	Osobodni	0	32	Dane LGD z monitoringu
		Członkowie Organów LGD	funkcjonowanie biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	Osobodni	0	90	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Przedsiębiorcy	funkcjonowanie biura LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	Sztuka	0	170	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy	funkcjonowanie biura LGD	Liczba miesięcy funkcjonowania biura LGD	Miesiąc	0	104	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy	funkcjonowanie biura LGD	Plan komunikacji w okresie 2016-2020	Sztuka	0	1	Dane LGD z monitoringu
1.3.2	Aktywizacja i integracja	Młodzież	projekt grantowy, aktywizacja	Liczba spotkań w ramach forum młodzieży	Sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Młodzież, Seniorzy	projekt grantowy, aktywizacja	Liczba zrealizowanych spotkań międzypokoleniowych	Sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Seniorzy	projekt grantowy, aktywizacja	Liczb działań włączających seniorów w życie społeczne obszaru	Sztuka	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	projekt grantowy, aktywizacja	Liczba działań z zakresu propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia	Sztuka	0	8	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	projekt grantowy,	Liczba działań aktywizujących lokalną społeczność	Sztuka	0	13	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

								z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	konkursy	Liczba działań z zakresu wyposażenia świetlic i/lub organizacji form spędzania czasu wolnego	Sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	projekt grantowy,	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village	Sztuka	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba wizyt studyjnych	Sztuka	0	2	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba konkursów aktywizujących społeczność lokalną	Sztuka	0	5	Dane LGD z monitoringu
		Mieszkańcy, Grupy defaworyzowane	aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Sztuka	0	5	Dane LGD z monitoringu

4. Powiązanie celów i przedsięwzięć z diagnozą i analizą SWOT

Tabela nr 16. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczególne	Planowane Przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
1. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców i brak poszanowania	1. Poprawa poziomu życia mieszkańców w oparciu	1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych	1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	– Liczba działań promujących walory i zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru: 17 – Liczba imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe: 7 – Liczba działań na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i	– Liczba osób, które podniosą swoją wiedzę na temat zasobów przyrodniczych i kulturowych: 500 – Liczba osób,	– Liczba mieszkańców nowo zameldowanych (nowo zamieszka	Szanse: <ul style="list-style-type: none"> • napływ turystów • nowe miejsca pracy w turystyce • pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój turystyki Zagrożenia: <ul style="list-style-type: none"> • ograniczone środki na organizację imprez o szczególnych wartościach kulturowych

nia zasobów przyrodniczych	o zachowanie walorów w obszarze, rozwój przedsiębiorczości i integrację społeczności na obszarze „Brzesko-Oławski	obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej		<p>przyrodniczej (np. warsztaty tworzenia produktów lokalnych, publikacje, szkolenia i inne): 9</p> <p>– Liczba obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim: 9</p> <p>– Liczba utworzonych lub doposażonych muzeów, izb pamięci, izb regionalnych i innych miejsc: 3</p> <p>– Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej: 2</p> <p>– Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy: 7</p>	<p>które odwiedziły obiekty zabytkowe udostępnione na cele turystyczne: 1 200</p> <p>– Liczba odbiorców przeprowadzonych działań promocyjnych: 30 000</p> <p>– Liczba osób korzystających z nowopowstałej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej: 1 000</p>	<p>ających) na obszarze LGD: 400</p> <p>– Liczba utrzymanych podmiotów w gospodarczych, które powstały dzięki wsparciu z LGD: 36</p> <p>– Liczba podmiotów w gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańcó</p> <p>ów: 881</p> <p>– Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • degradacja obiektów zabytkowych wskutek braku środków finansowych bądź ze względu na złe zarządzanie przez prywatnych właścicieli
1. Słaby dostęp do infrastruktury i informacji turystycznej	Oławskiej Wsi Historycznej” ”		1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	<p>– Liczba utworzonych i/lub oznakowanych ścieżek i szlaków: 3</p> <p>– Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 73</p> <p>– Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno- Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach: 1</p> <p>– Liczba operacji</p>			<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • napływ turystów • nowe miejsca pracy w turystyce • pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój turystyki <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszary Natura 2000 utrudniają swobodny rozwój inwestycji, w tym turystycznych • powódzie, klęski żywiołowe, zanieczyszczenie powietrza i wody, degradacja gleb i zasobów przyrodniczych

				ukierunkowanych na innowacje: 7 – Liczba działań promocyjnych w zakresie oferty turystycznej: 4		tys. mieszkańców: 29	
1. Niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii			1.1.3. Propagujemy edukację ekologiczną	– Liczba działań edukacyjnych związanych z OZE: 1 – Liczba inicjatyw na rzecz ochrony środowiska/przyrody: 3 – Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej: 2 – Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy: 8			Szanse: <ul style="list-style-type: none"> • powrót na wieś – migracja z miast • wykorzystanie odnawialnych źródeł energii Zagrożenia: <ul style="list-style-type: none"> • wymieranie pszczół (zagrożenie dla rolnictwa w tym ekologicznego) • bierność mieszkańców
1. Mała liczba miejsc pracy	1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług	1.2.1 Przedsiębiorcza i aktywna wieś	– Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa: 45 – Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa: 10 – Liczba szkoleń podnoszących kompetencje osób realizujących operację z zakresu przedsiębiorczości: 5 – Liczba powstałych Lokalnych Programów Przedsiębiorczości: 1	– Liczba utworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla przedstawicieli grup defaworyzowanych: 57 – Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem: 8			Szanse: <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie możliwości tworzenia wiosek tematycznych • napływ nowych mieszkańców na wieś (z inną wizją wsi, z doświadczeniami z miasta, otwartych na nowości) • oficjalne statystyki bezrobocia mówią, że ono spada • wykorzystanie odnawialnych źródeł energii • stworzenie systemu ulg, zachęt dla małych przedsiębiorców • rozwój turystyki weekendowej (szlaki, sprzedaż produktów lokalnych, żywności ekologicznej) • rozwój sprzedaży produktów lokalnych, żywności ekologicznej • rosnący popyt na produkty ekologiczne w kraju, wzrasta rynek świadomych odbiorców produktów ekologicznych oraz ludzi, którzy chcą aktywnie i zdrowo

							<p>spędzać czas wolny poza miastem</p> <ul style="list-style-type: none"> • duża ilość środków z UE na rozwój obszarów wiejskich <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • słabe wykorzystanie potencjału ludzi w sile wieku/poprodukcyjnym/seniorów • niesprzyjające przepisy podatkowe w państwie (np. ZUS) • wysokie koszty tworzenia nowych miejsc pracy/ wysokie koszty pracy • dalsza emigracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym poza obszar LGD (do dużych miast, innych gmin, województw, zagranicze gdzie istnieje możliwość zatrudnienia) • duże sieci handlowe są zagrożeniem dla sektora MŚP • zanika komunikacja publiczna (ktoś bez samochodu nie ma szans dostania się do innych miejscowości) • problem ukrytego bezrobocia • niski przyrost naturalny • młodzież ma zbyt wysokie aspiracje finansowe, nieproporcjonalnie do posiadanych kompetencji (zmiana kulturowa – chcą zarabiać jak na zachodzie) • duża rotacja niewykwalifikowanych pracowników (duże koszty dla pracodawców) • duże firmy mają prewencyjne warunki, ale gminy nie dbają w tym samym stopniu o lokalnych przedsiębiorców • niskie ceny skupu produktów rolnych • trudności w sprzedaży przez rolnika produktów przetworzonych (dżemy, sery, wędliny tzw. własnej roboty)
--	--	--	--	--	--	--	--

						<ul style="list-style-type: none"> • niesprzyjająca polityka rolna państwa i UE • niesprzyjające przepisy prawne w różnych dziedzinach, takich jak np. sprzedaż produktu lokalnego i ekologicznego
<p>1. Niskie kompetencje ludzi do zakładania i prowadzenia działalności</p>			<p>1.2.2. Wiedza i kompetencje kluczem do sukcesu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba spotkań z przedsiębiorcami: 3 – Liczba publikacji: 1 – Liczba szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii: 1 		<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • napływ nowych mieszkańców na wieś (z inną wizją wsi, z doświadczeniami z miasta, otwartych na nowości) • zmiana mentalności mieszkańców wsi • wykorzystanie możliwości promocji pszczelarstwa – np. ścieżki edukacyjne • coraz większa świadomość społeczna nt. potrzeby nauki przedsiębiorczości • dobra współpraca międzysektorowa w temacie przedsiębiorczości (gmina, przedsiębiorcy, urzędy pracy, ngo, szkolnictwo) • stworzenie szkół, szkoleń, kierunków w dziedzinach przydatnych na lokalnym rynku, gdzie zajęcia prowadzone będą nie przez nauczycieli, ale przez praktyków danego zawodu lub przedsiębiorców • duża ilość środków z UE na rozwój obszarów wiejskich <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dalsze zaniechania w ramach systemu edukacji przedsiębiorczości • słabe wykorzystanie potencjału ludzi w sile wieku/poprodukcyjnym/seniorów • system edukacji niedostosowany do potrzeb aktualnego rynku pracy • dalsza emigracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym poza obszar LGD (do dużych miast, innych gmin,

							<p>województw, zagranicze gdzie istnieje możliwość zatrudnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> • młódzież ma zbyt wysokie aspiracje finansowe, nieproporcjonalne do posiadanych kompetencji (zmiana kulturowa – chcą zarabiać jak na zachodzie) • postawa roszczeniowa części mieszkańców wobec pracodawców • w dalszym ciągu niewielu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, dostosowanych do potrzeb pracodawcy
1. Niskie kompetencje i potencjał lokalnych organizacji pozarządowych	1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD	1.3.1. Kompetentne i aktywne organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba spotkań w ramach forum organizacji pozarządowych: 5 – Liczba działań szkoleniowych i doradczych podnoszących kompetencję przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych: 5 – Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD: 32 – Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD: 90 – Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa: 170 – Liczba miesięcy funkcjonowania biura LGD: 104 – Plan komunikacji w okresie 2016-2020: 1 	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy podnieśli swoje kompetencje: 35 – Liczba młódzieży, która wzięła udział w działaniach aktywizacyjnych: 60 – Liczba seniorów, którzy wzięli udział w działaniach aktywizacyjnych: 200 – Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu 	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje, wiedzę i umiejętności • wspieranie prawne i doradztwo dla aktywnych mieszkańców i organizacji pozarządowych • możliwość pozyskiwania funduszy <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bierność mieszkańców • nieumiejętność wykorzystywania inwestycji (by dana inwestycja procentowała w przyszłości) • zamykanie się na potrzeby drugiej osoby 		
		1.3.2 Aktywizacja i integracja	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba spotkań w ramach forum młódzieży: 5 – Liczba zrealizowanych spotkań międzypokoleniowych: 5 		<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • migracja z miast na wsie • rozwój budownictwa mieszkalnego na terenie wiejskim 		

			<ul style="list-style-type: none"> – Liczb działań włączających seniorów w życie społeczne obszaru: 5 – Liczba działań z zakresu propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia: 8 – Liczba działań aktywizujących lokalną społeczność: 13 – Liczba działań z zakresu wyposażenia świetlic i/lub organizacji form spędzania czasu wolnego: 10 – Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village: 10 – Liczba wizyt studyjnych: 2 – Liczba konkursów aktywizujących społeczność lokalną: 5 – Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami: 5 	<p>indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD: 40</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych: 150 – Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD: 130 	<ul style="list-style-type: none"> • dostęp do kursów i szkoleń podnoszących kwalifikację, wiedzę i umiejętności • wspieranie prawne i doradztwo dla aktywnych mieszkańców i organizacji pozarządowych • możliwość pozyskiwania funduszy • wsparcie przez gminy świetlic jako centrum edukacji, integracji i aktywizacji mieszkańców <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • emigracja zarobkowa za granicę • wyludnianie się miejscowości • bierność mieszkańców • nieumiejętność wykorzystywania inwestycji (by dana inwestycja procentowała w przyszłości) • wykluczenie społeczne – uzależnienia • starzenie się społeczeństwa • zamykanie się na potrzeby drugiej osoby
--	--	--	--	---	---

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Sposób powstawania kryteriów

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych, wykorzystanych metod partycypacyjnych i analizie danych zostały określone lokalne kryteria wyboru wszystkich operacji wskazanych w LSR. Zaprojektowane kryteria wyboru operacji są spójne z diagnozą obszaru i odpowiadają na potrzeby mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych (zastosowano wagę punktową, która będzie preferować operacje skierowane do tych grup lub przygotowane przez przedstawicieli grup defaworyzowanych). Kryteria są spójne z wykazanymi problemami i potrzebami mieszkańców obszaru, a ich zastosowanie pozwoli na realizację wskaźników przyczyniających się bezpośrednio do realizacji celów LSR.

Kryteria wyboru są przejrzyste, spójne i nieuznaniowe, co pozwoli skutecznie realizować strategię, a możliwie pojawiające się wątpliwości podczas oceny projektów zostały ograniczone do minimum. Dla każdego kryterium w karcie oceny została określona waga punktowa. Ich ilościowy charakter sprawia, że w przypadku rozbieżności w ocenie wśród poszczególnych członków Rady konieczne będzie pisemne uzasadnienie odrębnej oceny. Aby zapewnić wysoką jakość projektów zastosowano wymóg osiągnięcia minimalnego poziomu punktów przez projekty, które będą podlegały ocenie.

Nie określono kryteriów, które mogłyby mieć charakter dyskryminacyjny. Ocenie nie będzie podlegać przynależność wnioskodawcy do LGD czy korzystanie z doradztwa w trakcie naboru, dzięki czemu zastosowane kryteria są obiektywne. LSR przewiduje również możliwość zmiany kryteriów, które mogą wynikać z następujących przyczyn:

- zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR;
- zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR;
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Zarządzającą/ Instytucję Wdrażającą;
- uwag zgłoszonych przez kontrolę;
- wniosków wynikających z wdrażania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.

2. Procedura zmiany kryteriów

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów LSR mogą zgłaszać:

- członkowie LGD;
- organy Stowarzyszenia, biuro LGD;
- wszyscy mieszkańcy obszaru.

2. Zgłaszanie wniosków o zmianę lokalnych kryteriów wyboru ma charakter sformalizowany i będą przyjmowane za pośrednictwem formularza udostępnionego na stronie internetowej oraz w biurze LGD. Wniosek będzie rozpatrywany przez Zarząd Stowarzyszenia w przypadku spełnienia następujących wymogów dla wnioskodawcy:

- członkowie LGD – wniosek wraz z pisemnym uzasadnieniem powinien być podpisany przez 10 członków Stowarzyszenia;
- organy Stowarzyszenia, biuro LGD – wniosek wraz z pisemnym uzasadnieniem powinien być podpisany przez minimum 3 przedstawicieli organów lub 3 pracowników biura;
- wszyscy mieszkańcy obszaru – wniosek wraz z pisemnym uzasadnieniem powinien być podpisany przez 30 osób.

3. Po rozpatrzeniu wniosku przez Zarząd, pracownik biura LGD podaje do publicznej informacji za pośrednictwem strony internetowej wiadomość o przystąpieniu do procesu zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji. Informacja zawiera przyczynę poddania kryteriów do konsultacji wraz z propozycją nowych kryteriów oraz udzieleniem prawa do wniesienia uwag, zgodnie z formularzem uwag w terminie 14 dni od publikacji na stronie internetowej.

4. Po zebraniu uwag zwoływane przez Zarząd jest Walne Zebranie Członków, w terminie nie później niż 3 miesiące po złożeniu wniosku o zmianę lokalnych kryteriów wyboru.

5. Walne Zebranie Członków podejmuje dyskusję w zakresie wniosku o zmianę lokalnych kryteriów wyboru.

6. Walne Zebranie Członków podejmuje decyzję w sprawie zmiany kryteriów w formie uchwał:

- zmianie wszystkich lub części obowiązujących lokalnych kryteriów wyboru,
- odrzuceniu proponowanych zmian w całości.

3. Innowacyjność

Jednym z istotnych zaplanowanych elementów rozwoju lokalnego w LSR jest wprowadzanie nowych pomysłów, które modyfikują istniejące produkty, procesy, praktyki lub wprowadzają zupełnie nowe produkty i usługi, dlatego w lokalnych kryteriach wyboru uwzględniono innowacyjność jako czynnik wpływający na szeroko rozumiane pojęcie rozwoju. Zalecana w krajach OECD i UE definicja pojęcia innowacji prezentuje się następująco:

Innowacja jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym (Oslo Manual 2005, OECD/Eurostat).

Biorąc pod uwagę przedstawioną definicję na potrzeby LSR określamy innowacyjność jako:

Innowacja to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, zastosowanie nowej technologii i/lub nowego sposobu wykorzystywania zasobów społecznych, kulturowych, przyrodniczych i/lub historycznych na obszarze objętym działaniem LGD.

Ocena innowacyjności będzie dokonywana przez członków Rady w ramach lokalnych kryteriów wyboru na podstawie wniosku o przyznanie pomocy i znajdujących się w nim zapisach. Członek Rady będzie posiadał obowiązek stosowania, podczas oceny projektu zaproponowanej definicji innowacyjności, która powinna wynikać z jakości przygotowanego wniosku o przyznanie pomocy.

4. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych.

W ramach wdrażania LSR planuje się realizację 11 projektów grantowych. W związku z otrzymanymi w 2021 roku dodatkowymi środkami na realizację LSR oraz zmianami wprowadzonymi w ramach Programu planowane jest zrealizowanie kolejnych projektów grantowych mających na celu wzmocnienie kapitału społecznego, w tym polegającego na przygotowaniu przez społeczność lokalną koncepcji Smart Village oraz operacji własnej/operacji własnych mających na celu stworzenie szerszej bazy rekreacyjnej/integracyjnej przy Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach powstałego w ramach projektu współpracy pn.: Kultura bez granic przy zachowaniu intensywności pomocy do 99% kosztów kwalifikowalnych.

Ponadto realizacja innych operacji własnych będzie zależała od stopnia osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w ramach LSR w poszczególnych latach w ramach *Planu działania*. W przypadku wniosków z monitoringu dotyczących nieosiągnięcia zakładanych wskaźników na etapie wdrażania LSR, LGD podejmie odpowiednie środki zaradcze opracowując operację własną pozwalającą na osiągnięcie założeń LSR.

Tabela nr 17. Planowane projekty grantowe w ramach realizacji LSR

Cel szczegółowy 1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej					
Przedsięwzięcia	Zakres grantu	Zakładana kwota na projekt	Wskaźniki	Maksymalna wartość grantu	Maksymalny procent wsparcia
1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	1. Działania promocyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz oferty turystycznej	75 000 EUR	Liczba działań promujących walory i zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru: 15	5 000 EUR	100%
1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej			Liczba działań promocyjnych w zakresie oferty turystycznej: 5		
1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	2. Organizacja działań przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe	75 000 EUR	Liczba imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe: 7	7 500 EUR	90%
			Liczba działań na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i przyrodniczej (np. warsztaty tworzenia produktów lokalnych, publikacje, szkolenia i inne): 7		
	3. Wsparcie obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych o szczególnym znaczeniu dla obszaru LGD	75 000 EUR	Liczba obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim: 7	12 500 EUR	100%
1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej	4. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej i integracyjnej	75 000 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 13	6 250 EUR	90%
	5. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej - zielone siłownie	75 000 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 13	6 250 EUR	90%
	6. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej - Parkour Parki lub Street Workout Parki	75 000 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 9	11 250 EUR	90%
	7. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej i integracyjnej II	64 176,50 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 10	6 500 EUR	90%
	8. Rozwijanie bazy rekreacyjno – sportowej i integracyjnej III	75 000 EUR	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców: 10	7 500 EUR	90%

Cel szczegółowy 1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD					
1.3.2 Aktywizacja i integracja	9. Wzbogacenie oferty świetlic poprzez działania mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego	75 000 EUR	Liczba spotkań w ramach forum młodzieży: 5	3 750 EUR	100%
			Liczba zrealizowanych spotkań międzypokoleniowych: 5		
			Liczb działań włączających seniorów w życie społeczne obszaru: 5		
	Liczba działań z zakresu propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia: 8				
	10. Wzbogacenie oferty świetlic poprzez działania mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego II	65 000 EUR	Liczba działań aktywizujących lokalną społeczność: 13	5 000 EUR	100%
	11. Przygotowanie koncepcji Smart Village	10 000 EUR	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village: 10	1 000 EUR	100%

5. Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej

W ramach operacji dotyczących podejmowania działalności gospodarczej pomoc będzie przyznawana w maksymalnej kwocie dopuszczalnej dla tego działania, tj. 25 000,00 EUR. Wysokość kwoty pomocy jest maksymalna w tym wypadku, ponieważ na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych, lokalna społeczność wskazywała jako jeden z najistotniejszych problemów brak środków finansowych na realizację pomysłów w zakresie zakładania działalności gospodarczej. Również w przeprowadzonym badaniu ankietowym 73,3% przedsiębiorców wykazało zainteresowanie pomocą do 25 000,00 EUR. Ponadto w ubiegłym okresie programowania 2007-2013 na etapie wdrażania LSR beneficjenci sięgali również po kwotę pomocy w wysokości ok. 25 000,00 EUR

6. Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

Przyjęte w strategii cele i wynikające z nich przedsięwzięcia określają priorytetowe wskaźniki, które przyczynią się do rozwoju obszaru objętego LSR. Aby efekty realizacji strategii były spójne w każdym z zaplanowanych przedsięwzięć określono zasady premiowania operacji i/lub wysokość intensywności pomocy.

W ramach Przedsięwzięcia nr 1.1.1 *Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze* oraz Przedsięwzięcia 1.3.2 *Aktywizacja i integracja* uprawnieni wnioskodawcy będą mogli ubiegać się o pomoc w przypadku konkursów grantowych pn. *Działania promocyjne w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz oferty turystycznej, Wsparcie obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych o szczególnym znaczeniu dla obszaru LGD i Wzbogacanie oferty świetlic poprzez działania mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego* do wysokości 100% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku jednostek sektora finansów publicznych intensywność pomocy wynosi 63,63%.

Pomysł zaangażowania mieszkańców w realizację projektów grantowych powoduje, że w przypadku pozostałych projektów grantowych w ramach Przedsięwzięć 1.1.1, 1.1.2 *Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej* intensywność wsparcia dla podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych wyniesie 90% kosztów kwalifikowalnych. W lokalnych kryteriach wyboru przyjęto kryterium preferujące projekty angażujące mieszkańców, tj. wnoszących wkład finansowy i/lub pracę własną. W przypadku projektów mających znaczenie dla promocji obszaru i zachowania dziedzictwa historyczno-kulturowego, a także samej aktywizacji i integracji mieszkańców przyjęto możliwość uzyskania pomocy w maksymalnym możliwym stopniu.

W ramach przedsięwzięcia 1.2.1 *Przedsiębiorcza i aktywna wieś* preferowane będą operacje, które zostały uznane za kluczowe na obszarze w drodze konsultacji społecznych. W lokalnych kryteriach wyboru zastosowano kryteria preferujące operacje, które rozwijają zakres usług wskazanych jako priorytetowe w diagnozie obszaru.

Tabela nr 18. Priorytetowe branże rozwojowe przyjęte w LSR

Sekcja PKD	Symbol	Nazwa
H	49.39.Z	Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej nieskasyfikowany
H	52.21.Z	Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy
I	56.10.A	Restauracje i inne placówki gastronomiczne
I	56.10.B	Ruchome placówki gastronomiczne
I	56.21.Z	Przygotowanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych
I	56.29.Z	Pozostała usługowa działalność gastronomiczna
I	56.30.Z	Przygotowanie i podawanie napojów
P	85.10.Z	Wychowanie przedszkolne
Q	86.90.A	Działalność fizjoterapeutyczna
Q	87.10.Z	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem zapewniająca opiekę pielęgniarstwa
Q	87.30.Z	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
Q	87.90.Z	Pozostała pomoc społeczna z zakwaterowaniem
Q	88.10.Z	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
Q	88.91.Z	Opieka dzienna nad dziećmi
R	93.13.Z	Działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej
S	96.04.Z	Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej

Intensywność pomocy dla podmiotów wykonujących działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców wyniesie 70% kosztów kwalifikowalnych, a dla osób fizycznych planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej wyniesie 100% kosztów kwalifikowalnych.

Operacje własne będą realizowane z intensywnością pomocy do 99% kosztów kwalifikowalnych.

W związku z otrzymanymi w 2021 roku dodatkowymi środkami na realizację LSR oraz zmianami wprowadzonymi w ramach Programu planowane jest zrealizowanie operacji własnej/operacji własnych mających na celu stworzenie szerszej bazy rekreacyjnej/integracyjnej przy Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach powstałego w ramach projektu współpracy pn.: Kultura bez granic przy zachowaniu intensywnością pomocy do 99% kosztów kwalifikowalnych.

LGD w zależności od stopnia osiągnięcia celów LSR, określi warunki udzielania wsparcia, w tym maksymalnych kwot dofinansowania/limitów dla poszczególnych Wnioskodawców, w przypadku zagrożenia osiągnięcia założeń LSR.

Rozdział VII Plan działania

W ramach Planu działania stanowiącego załącznik do LSR przedstawiono zakładany czas realizacji poszczególnych wskaźników produktu przyjętych dla poszczególnych celów szczegółowych oraz informacje o planowanym wsparciu w poszczególnych okresach realizacji LSR. Oprócz wskaźników określonych dla operacji planowanych do wsparcia w ramach Poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* uwzględniono w nim wskaźniki produktu dla Poddziałania 19.3 *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania* oraz 19.4 *Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji*. Z uwagi na prospołeczny charakter opracowanej LSR zaplanowano w niej realizację 11 projektów grantowych dotyczących różnych przedsięwzięć i zakresów wsparcia. W ramach projektów grantowych w pierwszej kolejności planuje się osiągnięcie wskaźników dotyczących infrastruktury rekreacyjno-sportowej i miejsc integracji mieszkańców, działań związanych z zachowaniem dziedzictwa jak również wszelkich form aktywizacyjnych na rzecz integracji grup wskazanych jako defaworyzowane. W latach 2019-2020 planowane jest wsparcie działań promujących walory i zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru.

Równocześnie będą ogłaszane konkursy na realizację operacji związanych z rozwojem przedsiębiorczości na obszarze, w tym mających na celu wsparcie osób z grup defaworyzowanych, wsparciem obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych. Na dalszym etapie będą ogłaszane konkursy związane z tworzeniem ścieżek i szlaków oraz tworzeniem lub doposażeniem muzeów, izb pamięci, izb regionalnych i innych miejsc.

Jednocześnie realizowane będą działania aktywizacyjne, edukacyjne i szkoleniowe na rzecz mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców w ramach zadań LGD jak również realizowane będą zaplanowane projekty współpracy, w tym międzynarodowe.

W związku z otrzymanymi w 2021 roku dodatkowymi środkami na realizację LSR oraz zmianami wprowadzonymi w ramach Programu planowane jest zrealizowanie kolejnych projektów grantowych mających na celu wzmocnienie kapitału społecznego, w tym polegającego na przygotowaniu przez społeczność lokalną koncepcji Smart Village oraz operacji własnej/operacji własnych mających na celu stworzenie szerszej bazy rekreacyjnej/integracyjnej przy Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach powstałego w ramach projektu współpracy pn.: Kultura bez granic przy zachowaniu intensywnością pomocy do 99% kosztów kwalifikowalnych.

Ponadto w ramach dodatkowych środków zostaną przeznaczone na wsparcie osób fizycznych w ramach operacji dotyczących podejmowania działalności gospodarczej.

Rozdział VIII Budżet LSR

Wysokość dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR w ramach PROW na lata 2014-2022 jaki przypada na obszar Stowarzyszenia „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” wynosi 3 040 000,00 EUR. na Poddziałanie 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*, dla Poddziałania 19.3 *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania* zaplanowano wykorzystanie

10% z powyższej kwoty do 2024 roku, w przypadku Poddziałania 19.4 *Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji* kwota wynosi **534 500,00 EUR**.

Biorąc pod uwagę całkowite środki w ramach Poddziałania 19.2, 19.3 i 19.4 łączna kwota stanowi **3 878 500,00 EUR**.

Zgodnie z PROW na lata 2014-2020 jednolita wielkość wkładu EFRROW to 63,63%, w związku z czym wymagany krajowy wkład środków publicznych to 36,37%. W ramach LSR przewidziano realizację operacji przez jednostki z sektora finansów publicznych i w przypadku operacji gdzie beneficjentem jest jednostka sektora finansów publicznych krajowym wkładem środków publicznych jest wkład własny tej jednostki na poziomie zapewniającym wymaganą wysokość krajowego wkładu (36,37%). W budżecie LSR przyjęto kwotę z budżetu państwa w wysokości **728 309,25 EUR**., natomiast wkład własny z krajowych środków publicznych zaplanowano na poziomie **159 118,75 EUR**. W poniższej tabeli przedstawiono zakładany podział środków w ramach celów szczegółowych LSR zgodnie z przyjętym Planem działania na lata 2016-2023.

Tabela nr 19. Plan finansowy w zakresie celów szczegółowych LSR

Cel ogólny 1. Poprawa poziomu życia mieszkańców w oparciu o zachowanie walorów obszaru, rozwój przedsiębiorczości i integrację społeczności na obszarze „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej”	
Cel szczegółowy 1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej	
Razem cel szczegółowy 1.1	1 571 720,87 EUR
Cel szczegółowy 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług	
Razem cel szczegółowy 1.2	1 504 024,97 EUR
Cel szczegółowy 1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD	
Razem cel szczegółowy 1.3	802 754,16 EUR
Razem cel ogólny 1	3 878 500,00 EUR.

W przypadku operacji za zakresu rozwoju przedsiębiorczości możliwe będzie otrzymanie wsparcia do 70% kosztów kwalifikowalnych - w przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 marca 2018r. – Prawo przedsiębiorców, dla pozostałych operacji- w przypadku pozostałych podmiotów możliwe będzie otrzymanie wsparcia do 100%, a dla jednostek z sektora finansów publicznych 63,63%. Podczas oceny wniosków w zależności od wniesionego wkładu własnego będą premiowane operacje, których wsparcie będzie mniejsze od możliwej maksymalnej pomocy.

W związku z otrzymanymi w 2021 roku dodatkowymi środkami na realizację LSR oraz zmianami wprowadzonymi w ramach Programu planowane jest zrealizowanie operacji własnej/operacji własnych mających na celu stworzenie szerszej bazy rekreacyjnej/integracyjnej przy Centrum Edukacyjno-Szkoleniowym Ekokultura w Krzyżowicach powstałego w ramach projektu współpracy pn.: *Kultura bez granic przy zachowaniu intensywności pomocy* do 99% kosztów kwalifikowalnych.

Ponadto w sytuacji zagrożenia realizacji wskaźników zawartych w LSR, a szczególnie w przypadku braku wniosków ze strony podmiotów w zakresie realizacji operacji wskazanych w LSR, pomimo jednokrotnego ogłoszenia o przeprowadzeniu naboru wniosków na realizację operacji w zakresie przedsięwzięcia pn. *Rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej*, LGD przewiduje realizację operacji własnych.

Wysokość pomocy na jedną operację własną nie przekroczy kwoty 125 000,00 EUR., przy czym LGD planuje przeznaczyć środki własne do realizacji operacji w wysokości nie mniejszej niż 1% wartości operacji.

Rozdział IX Plan komunikacji

Istotnym elementem prawidłowej i skutecznie realizowanej strategii jest komunikacja pomiędzy partnerami z sektora społecznego, gospodarczego oraz publicznego, która przyniesie korzyści zarówno dla LGD jak i społeczności lokalnej. Działania te mieszczą się w zakresie animacji lokalnej uwzględnionej w Regulaminie Biura LGD. W ramach planu komunikacji przewidziano działania, których głównym celem jest promocja LSR wśród ogółu mieszkańców z obszaru objętego LSR, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych określonych w diagnozie. Cele szczegółowe przedstawiają się następująco:

- Budowanie pozytywnego wizerunku wśród mieszkańców obszaru objętego LSR dzięki organizacji spotkań informacyjno-promocyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy na realizację operacji/grantów oraz szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, w tym poprzez uczenie na bazie „dobrych praktyk”;
- Stałe informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz poprawnego rozliczania operacji/grantów, dzięki prowadzonemu doradztwu, spotkaniom informacyjno-promocyjnym oraz szkoleniom;
- Zwiększenie wiedzy i świadomości mieszkańców na temat korzyści wynikających z wykorzystywania Funduszy Europejskich na terenie gmin objętych LSR;
- Wzrost rozpoznawalności Lokalnej Grupy Działania na obszarze LSR.

Cele będą realizowane poprzez następujące działania:

- Spotkania informacyjno-promocyjne skierowane do wszystkich mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem grup docelowych, których celem będzie promocja celów LSR, możliwych do realizacji przedsięwzięć i operacji. Istotnym elementem spotkań będzie wiedza dla potencjalnych beneficjentów na bazie zrealizowanych projektów i inwestycji;
- Zaangażowani w realizację LSR lokalni liderzy będą przekazywać publikowane przez LGD materiały informacyjno-promocyjne, takie jak foldery, ulotki wśród społeczności lokalnych;
- Kampania medialna, której zadaniem będzie publikowanie cyklicznych artykułów na temat działalności LGD, planowanych naborach, postępie realizacji LSR, a w tym wskazanie najciekawszych zrealizowanych projektów;
- Rozwój Internetu jako nowoczesnego środka przekazu ułatwi rozpowszechnianie informacji wśród lokalnej społeczności, do tego celu prowadzony będzie profil Stowarzyszenia Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej na portalu społecznościowym Facebook oraz strona internetowa www.wieshistoryczna.pl;
- Wszelkie ogłoszenia publikowane przez LGD będą dostępne na lokalnych tablicach ogłoszeń, w instytucjach publicznych takich jak, urzędy gminy czy powiatowe urzędy pracy;
- Ujednolicony będzie system wizualizacji działań informacyjno-promocyjnych co pozwoli na zwiększenie rozpoznawalności/stworzenie marki LGD na terenie objętym LSR.

Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych szczegółowo zostały opisane w załączniku do LSR. Ich charakterystyka opiera się na ilościowych i trwałych produktach, które przyniosą efekty w postaci wzrostu wiedzy, kompetencji ogółu mieszkańców i rozpoznawalności działalności LGD na obszarze objętym LSR. W planie komunikacji określono grupy docelowe, do których będą skierowane konkretne działania. Wśród tych grup wskazano kategorie ogólne oraz szczegółowe. Do grup ogólnych zaliczamy beneficjentów działań, potencjalnych wnioskodawców i społeczność lokalną. Do grup szczegółowych natomiast zaliczamy grupy defaworyzowane, które zostały określone w drodze przeprowadzanej diagnozy obszaru tj.: młodzież w wieku do 25 lat, długotrwale bezrobotni i nieposiadający kwalifikacji zawodowych, osoby powyżej 50 roku życia, osoby samotnie wychowujący dzieci oraz kobiety. Kluczowymi grupami dla realizacji LSR również są przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego, gdyż LGD działa w partnerstwie trójsektorowym.

Rozdział X Zintegrowanie

W rozdziale tym przeanalizowano zgodność LSR z najważniejszymi dokumentami strategicznymi określającymi kierunki rozwoju na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym. W przypadku poszczególnych dokumentów wskazano na priorytety/cel, powiązane z wyznaczonymi w LSR. Ponadto opisano kompleksowość zaplanowanych przedsięwzięć jako elementów LSR.

Dokumenty strategiczne Unii Europejskiej

EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu²

Strategia Europa 2020 jest dokumentem stanowiącym odpowiedź Komisji Europejskiej na wyzwania pojawiające się w Unii Europejskiej wraz z kryzysem gospodarczym, i obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Trzy powyższe priorytety są ze sobą wzajemnie powiązane i dają one obraz europejskiej społecznej gospodarki rynkowej w XXI wieku.

Zgodność i komplementarność LSR z priorytetami Europa 2020 zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Dokumenty strategiczne kraju

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie³

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich.

Cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”);
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”);
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Zgodność i komplementarność LSR z celami KSRR 2010-2020 zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Strategia Rozwoju Kraju 2020⁴

Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Dokument określa m.in. następujące cele:

- Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.
- Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRK 2020 zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej⁵

W KPRES określono kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce

Jednym z celów jest:

- Cel operacyjny/Rezultat nadrzędny 2. Otoczenie. Powstanie i utrzymanie 35 tysięcy miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Zgodność i komplementarność LSR celami KPRES zapewni cel szczegółowy: 1.2.

Dokumenty regionalne, lokalne

Strategie Rozwoju Województwa/Gmin to jedne z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorządy. Strategia określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze danej jednostki. Strategia stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania działalności samorządu do standardów europejskich.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020r.⁶

Dokument ten określa m.in. następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy;
- Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna;

² Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Komisja Europejska, Bruksela, marzec 2010

³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010

⁴ Strategia Rozwoju Kraju 2020 przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów

⁵ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, wersja przyjęta przez Radę Ministrów 12 sierpnia 2014 r.

⁶ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020r.

- Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska;
- Cel strategiczny 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRWO 2020 zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020⁷:

Dokument ten określa m.in. następujące cele:

- Cel 3. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP;
- Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa;
- Cel 7. Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRWD 2020 zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Strategia Rozwoju Gminy Oława na lata 2015-2025⁸

Dokument ten określa m.in. następujące cele:

- Cel strategiczny 1: Zwiększona atrakcyjność mieszkaniowa Gminy Oława;
- Cel strategiczny 2: Rozwinięta gospodarczo Gmina Oława;
- Cel strategiczny 3: Rozbudowana, zmodernizowana i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna na terenie Gminy Oława.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRGO zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2.

Strategia Rozwoju Gminy Grodków 2014-2023⁹

Dokument ten określa m.in. następujące cele:

- I CEL STRATEGICZNY – Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego Gminy;
- II CEL STRATEGICZNY – Poprawa standardu życia mieszkańców;

Zgodność i komplementarność LSR celami SRGG zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2.

Strategia Rozwoju Gminy Lewin Brzeski na lata 2005 – 2015¹⁰

Dokument ten określa następujące cele:

- Cel strategiczny 1. Aktywizacja gospodarcza miasta i gminy;
- Cel strategiczny 4. Ochrona środowiska naturalnego;
- Cel strategiczny 6. Rozwój rekreacji, wypoczynku, kultury w mieście i gminie.

Zgodność i komplementarność LSR celami SRGLB zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2.

Strategia Rozwoju Gminy Olszanka na lata 2005 – 2015¹¹

Dokument ten określa następujące cele:

- Cele infrastrukturalne
  - Zagospodarowanie terenów pod place zabaw dla dzieci;
- Cele gospodarcze
  - Podjęcie działań umożliwiających rozwój małej przedsiębiorczości i usług;
- Cele społeczne
  - Inicjowanie i wspieranie wszelkich działań w zakresie ochrony zabytków;
  - Podejmowanie inicjatyw w zakresie rozwoju organizacji społecznych, działających na rzecz mieszkańców;
- Cele ekologiczne
  - Zachowanie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych Gminy;

Zgodność i komplementarność LSR celami SRGO zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Skarbimierz na lata 2004 – 2013¹²

Dokument ten określa następujące cele:

- Cel strategiczny: Zapewnienie trwałych podstaw rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańców.

Zgodność i komplementarność LSR celami PRLGE zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

Programy Operacyjne

⁷ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Oława na lata 2015-2025

⁹ Strategia Rozwoju Gminy Grodków 2014-2023

¹⁰ Strategia Rozwoju Gminy Lewin Brzeski na lata 2005 – 2015

¹¹ Strategia Rozwoju Gminy Olszanka na lata 2005 – 2015

¹² Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Skarbimierz na lata 2004 – 2013

Regionalne Programy Operacyjne są dokumentami planistycznymi określającymi obszary, szczegółowe działania, jakie organy samorządu województwa podejmują lub mają zamiar podjąć na rzecz wspierania rozwoju województwa/regionu. Są dokumentami o charakterze operacyjnym, a więc są bardziej szczegółowe i podrzędne wobec strategii rozwoju.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego¹³ oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego¹⁴

Dokument ten określają m.in. następujące cele:

- Wzmacnianie konkurencyjności MSP;
- Zachowanie i ochrona środowiska oraz poprawienie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Zgodność i komplementarność LSR celami RPO WO i RPO WD zapewni cel szczegółowy: 1.1, 1.2 i 1.3.

W ramach LSR możemy wyróżnić kilka płaszczyzn mających kompleksowy charakter:

1. W ramach LSR planowane jest przeprowadzenie kompleksowych działań mających na celu wspieranie rozwoju działalności gospodarczej na obszarze. Planowane jest opracowanie Lokalnego Programu Przedsiębiorczości jak również wymianę doświadczeń z osobami prowadzącymi firmy i posiadającymi duże doświadczenie w tym zakresie, wydana zostanie publikacja dobrych praktyk z zakresu przedsiębiorczości oraz szkolenie wprowadzania innowacji.
2. W ramach LSR planowane jest kompleksowe działanie na rzecz poprawy sytuacji osób w wieku senioralnym. W związku z depopulacją, starzejącym się społeczeństwem planowane jest stworzenie warunków umożliwiających im nadal aktywne działanie w społeczeństwie. Z jednej strony priorytetowe będą traktowane inicjatywy mające na celu zapewnienie opieki nad osobami starszymi, zapewnienie włączenia społecznego przy jednoczesnej realizacji projektów mających na celu zaangażowanie seniorów w pracę na rzecz młodzieży oraz stworzenie centrum międzypokoleniowego.
3. Przykładem zintegrowania są zapisy celu szczegółowego 1.2 *Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług* i Przedsięwzięcia 1.2.1 *Przedsiębiorcza i aktywna wieś*. W ramach tego celu wspierany będzie zintegrowany rozwój usług i tworzenie miejsc pracy na obszarze. Priorytetowo traktowane będą branże związane z transportem osobowym, usługami opiekuńczymi czy opieką nad dziećmi.
4. Mając na celu wspieranie realizację celów szczegółowych i przedsięwzięć, które mają charakter zintegrowany w ramach lokalnych kryteriów wyboru operacji przewidziano kryteria: *wykorzystanie lokalnych zasobów oraz powiązanie z innymi projektami*, które mają preferować projekty spełniające przesłanki integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania i analizowania informacji na podstawie których Zarząd, Rada i Członkowie LGD mogą dowiedzieć się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiągnięciu celów LSR. W trakcie wdrażania LSR należy na bieżąco monitorować rozwój wydarzeń i w razie konieczności odpowiednio reagować.

Monitorowaniu będą podlegać następujące aspekty działań LGD:

- harmonogram ogłaszania konkursów,
- budżet LGD,
- stopień osiągnięcia wskaźników realizacji LSR,
- strona internetowa LGD,
- szkolenia organizowane przez LGD,
- konkursy organizowane przez LGD,
- organ decyzyjny - struktura,
- wnioskodawcy,
- struktura partnerstwa LGD.

¹³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego

¹⁴ Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego

Dzięki monitoringowi LGD dba o swoją stabilną sytuację finansową i podejmuje działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.

System monitorowania będzie polegać na:

- gromadzeniu danych na podstawie formularzy, wniosków, informacji uzyskanych od podmiotu wdrażającego (UM) o zawartych umowach i wysokości środków wypłacanych beneficjentom na realizację operacji oraz własnych danych z przeprowadzonych konkursów;
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami, ankiet i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji;
- weryfikacji osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych przedsięwzięć;
- dokonywania przeglądu procedur wewnętrznych wdrożenia poszczególnych działań LSR;
- gromadzeniu danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie LGD zgodnie z procedurą określoną w umowie z podmiotem wdrażającym;
- bieżącym monitorowaniu udziału członków Rady w posiedzeniach, ze szczególnym uwzględnieniem reprezentatywności poszczególnych sektorów i powiązań;
- monitorowaniu udziału poszczególnych członków LGD w działaniach na rzecz rozwoju obszaru, udziału w pracach organów LGD, spotkaniach z mieszkańcami, konsultacjach społecznych.

Sposoby raportowania:

- raporty pisemne i sprawozdania dotyczące realizacji operacji i funkcjonowania LGD,
- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest Zarząd i Biuro LGD. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym.

Poza stałym monitorowaniem postępów w realizacji LSR Lokalna Grupa Działania będzie dokonywała także własnej ewaluacji tj. oceny swojej działalności, jakości zarządzania i świadczonych usług przez biuro LGD, funkcjonowania organów LGD, efektywności stosowanych procedur, czy też przepływu informacji. Ewaluacja służy ocenie sukcesu LGD i LSR.

W ramach ewaluacji dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności, trafności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń.

Ewaluacja będzie realizowana:

- ex ante: dotyczy operacji i działań, które są w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Ocena będzie polegała na analizie spodziewanych efektów pod kątem wpływu na osiąganie celów w LSR, podobna ocena będzie dotyczyć analiz efektów działań realizowanych w ramach funkcjonowania LGD i projektów współpracy;
- coroczna i ex post: dotyczy oceny działań w minionym okresie z perspektywy realizacji w latach 2016 – 2022. Ewaluacja zostanie wykonana w latach 2020-2022 oraz w okresach rocznych podczas warsztatu refleksyjnego po zakończeniu każdego roku kalendarzowego, począwszy od 2018 roku, w zakresie oceny operacji i działań pod kątem efektów i osiągnięcia celów zakładanych w LSR. W trakcie ewaluacji w latach 2020-2022 zostaną zweryfikowane wskaźniki oddziaływania, produktu i rezultatu dla przedsięwzięć LSR.
- ocena jakości partnerstwa i sprawności funkcjonowania LGD. Ewaluacja będzie dotyczyć funkcjonowania biura, funkcjonowania organów LGD, efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji, sprawności podejmowania decyzji.

Za prowadzenie ewaluacji będzie odpowiedzialny Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji lub firma – ekspert/eksperci zewnętrzni. Przed każdym Walnym Zebraniem Członków, na którym udziela się absolutorium Zarządowi, zostanie sporządzony i przedstawiony raport za miniony rok.

Powinien on zawierać:

- wykaz zrealizowanych operacji oraz działań dotyczących Funkcjonowania LGD i projektów współpracy wraz z informacją o efektach i finansach,
- opis uzyskanych efektów w porównaniu z założeniami,
- analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na osiąganie celów LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji, które zapewnią lepsze osiągnięcie celów LSR i wyższą efektywność LGD.

Treść raportu zgodnie z zasadą jawności działania LGD będzie podawana do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie na stronie internetowej LGD.

Informacje uzyskane w trakcie monitoringu i ewaluacji będą służyły aktualizacji LSR-u.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) uzależniają konieczność przeprowadzenia oceny projektów dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Jednakże w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych wynika to z ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji.

Na etapie opracowania LSR, biorąc pod uwagę zapisy założeń *Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 obszaru „Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej” – projekt analizy SWOT, analizy problemów, celów, przedsięwzięć* dokonano analizy pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do przeprowadzenia strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko.

Przy ocenie wzięte zostały pod uwagę:

- *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, Puławy 2014);
- *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020r.* oraz *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020*, które jako dokumenty strategiczne poddano Prognozom oddziaływania na środowisko;
- Uwarunkowania zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- Rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Analiza wykazała, iż LSR będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów i założeń dokumentów strategicznych wyższego szczebla dla których przeprowadzono strategiczne oceny oddziaływania na środowisko, jednakże ze względu na wielkość środków jaką przewiduje się do udzielania pomocy Wnioskodawcom w ramach LSR skala wpływu będzie niewielka. Jednocześnie brak jest przesłanek by przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, ze względu na skalę tych inwestycji i koszty ich realizacji, miały szansę otrzymania pomocy finansowej w ramach LSR.

Ponadto brak jest uwarunkowań zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko warunkujących konieczność przeprowadzenia strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko.

Pismem BOWH-LSR-WP-6/2015 z dnia 16 października 2015r. zwrócono się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskiem o stwierdzenie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu opracowywanego przez Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”.

W odpowiedzi na przedłożony wniosek pismem WOOŚ.411.2.90.2015.ER z dnia 30 października 2015r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska stwierdził brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
2. Wytyczne dla LGD w zakresie jednolitego i prawidłowego wykonywania przez LGD zadań związanych z realizacją strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
3. Zasady finansowania „Wsparcia przygotowawczego” i „Wsparcia na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” oraz ustalania alokacji środków na lokalną strategię rozwoju w ramach działania LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
4. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020, Warszawa 2015, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane;
5. Zasady realizacji instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, kwiecień 2014r.
6. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu, Komisja Europejska, Bruksela, marzec 2010;
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010;
8. Strategia Rozwoju Kraju 2020 przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów;
9. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, wersja przyjęta przez Radę Ministrów 12 sierpnia 2014r.
10. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020r.;
11. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020;
12. Strategia Rozwoju Gminy Oława na lata 2015-2025;
13. Strategia Rozwoju Gminy Grodków 2014-2023;
14. Strategia Rozwoju Gminy Lewin Brzeski na lata 2005 – 2015;
15. Strategia Rozwoju Gminy Olszanka na lata 2005 – 2015;
16. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Skarbimierz na lata 2004 – 2013;
17. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego;
18. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego.

Załączniki do LSR

Załącznik do LSR nr 1.: Procedura aktualizacji LSR

Procedura Aktualizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (Lokalnej Strategii Rozwoju) na lata 2016-2022 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Cel procedury: Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, by zapewnić jak najszerszy udział partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru. Zmiany zachodzące na obszarze działania LGD powodują konieczność przeprowadzania regularnych weryfikacji zapisów umieszczonych w LSR i dokonywania ewentualnej aktualizacji treści dokumentu. Konieczność wprowadzenia zmian do LSR może wynikać w szczególności z następujących przyczyn:

- zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR;
- zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR;
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Zarządzającą/ Instytucję Wdrażającą;
- uwag zgłoszonych przez kontrolę;
- wniosków wynikających z wdrażania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.

Zakres procedury: Procedura obejmuje czynności związane ze zgłaszaniem, analizowaniem i przyjmowaniem uchwał Walnego Zebrania zmian w zapisach LSR.

Założenia ogólne:

- *Proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru;*
- *Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne;*
- *LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR;*
- *Aktualizacja LSR nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku, ale dopuszcza się nadzwyczajne okoliczności wprowadzania dodatkowych korekt;*
- *Organizację działań związanych z aktualizacją LSR zapewnia Biuro LGD.*

Przebieg procedury:

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać:
  - członkowie LGD;
  - organy Stowarzyszenia, Biuro LGD;
  - wszyscy mieszkańcy obszaru.
2. Zgłaszanie wniosków jest sformalizowane.
Przyjmowane jest na formularzu udostępnionym na stronie internetowej oraz w Biurze LGD.
3. Analiza zgłaszanych do LGD potrzeb zmian dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd.
4. Analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR dokonywana jest przez pracowników Biura i Zarząd.
5. Zarząd dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu:
  - analiza zgłaszanych do LGD wniosków;
  - analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR;
  - analiza uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany;
  - analiza wniosków zawartych w „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju”.
6. Począwszy od 2018 roku, podczas warsztatu refleksyjnego, przeprowadza się po zakończonym roku, ewaluację własną LGD i przygotowuje „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju” wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.
7. Na wniosek Prezesa, Zarząd LGD podejmie uchwałę o przystąpieniu do aktualizacji LSR.
8. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
9. Biuro LGD informować będzie społeczność lokalną o przystąpieniu do procesu aktualizacji strategii poprzez wywieszenie na stronie internetowej uchwały Zarządu LGD o przystąpieniu do aktualizacji strategii. Każdy z mieszkańców obszaru objętego działalnością LGD będzie miał prawo do wniesienia swoich uwag.
10. Zarząd dokonuje ostatecznej decyzji o zmianach.
11. Informację o dokonanych i uchwalonych przez Zarząd zmianach w Lokalnej Strategii Rozwoju Zarząd Stowarzyszenia składa na najbliższym Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

Załącznik do LSR nr 2.: Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Procedury Monitoringu i Ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (Lokalnej Strategii Rozwoju) na lata 2016-2022 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna”

Cel procedur: Celem procedur jest monitorowanie i ewaluacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz pracy i oddziaływania na obszar Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Brzesko-Oławska Wieś Historyczna” poprzez ocenę wskaźników produktu, rezultatu, zakresu planowanych przedsięwzięć oraz weryfikację założonych w LSR celów.

Zakres procedur: Procedury monitoringu i ewaluacji obejmują czynności od powołania zespołu do upublicznienia dokumentu „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju”.

Założenia ogólne:

- *Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami;*
- *Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej;*
- *Wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne;*
- *Organizację działań związanych z monitoringiem i ewaluacją LSR zapewnia Biuro LGD.*

Przebieg procedury:

1. Walne Zebranie Członków powołuje Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji.
2. Zespół wraz z pracownikami biura LGD, członkami Zarządu i Rad LGD oraz innych zaproszonych osób spotyka się podczas warsztatu refleksyjnego i dokonuje oceny (ewaluacji) m.in.:
  - realizacji założonych wskaźników produktu, rezultatu, przedsięwzięć,
  - realizacji celów szczegółowych na podstawie wskaźników oddziaływania,
  - ilościowej i jakościowej przeprowadzonych konkursów,
  - aktualności analizy SWOT,
  - aktualności i adekwatności procedur,
  - adekwatności wskaźników,
  - postrzegania LGD w otoczeniu,
  - innych zjawisk, zdarzeń, dokumentów.
3. Zespół wykorzystuje różnorodne narzędzia ewaluacji.
4. Zespół może zwrócić się do Zarządu o wykonanie ekspertyz zewnętrznych.
5. Praca Zespołu kończy się „Raportem z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju”.
6. Wnioski z Raportu zostaną wykorzystane m.in. do:
  - wprowadzenia zmian w organizacji pracy Biura LGD,
  - wprowadzenia zmian w systemie informowania o LSR,
  - wprowadzania zmian w LSR - Aktualizacji LSR.
7. Wnioski z „Raportu z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju”, prezentowane są na Walnym Zebraniu Członków.

Kryteria ewaluacyjne:

1. Trafność/adekwatność/odpowiedniość – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym LSR i/lub realnym potrzebom mieszkańców.
2. Efektywność/wydajność – ocena poziomu „ekonomiczności” LSR, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców w wyniku osiągnięcia rezultatów.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie obszaru.

Metody zbierania oraz analizy i oceny danych w odniesieniu do badanych zagadnień

BADANE ELEMENT	KTO WYKONUJE	JAK SIĘ WYKONUJE	KIEDY	OCENA
Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji:				
Pracownicy biura LGD	Zarząd LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Opinia kierownika biura nt. podległego personelu – Listy osób którym świadczono doradztwo – Ankieta na temat zadowolenia z doradztwa 	<p>Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku</p> <p>Okres objęty pomiarem: roczna ocena</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja LSR zgodnie z harmonogramem – Rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków – Przestrzeganie regulaminu – Ilość i jakość doradztwa – Poziom zadowolenia osób korzystających z doradztwa – Stopień podnoszenia kwalifikacji
Zarząd	Walne Zebranie Członków	<ul style="list-style-type: none"> – Opinia Komisji Rewizyjnej 	<p>Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja zadań i budżetu LGD
Organ decyzyjny	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Listy obecności – Test wiedzy – Liczba odwołań rozpatrzonych pozytywnie 	<p>Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku</p> <p>Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Uczestnictwo w posiedzeniach – Poziom znajomości LSR – Przestrzeganie regulaminu – Poprawność wypełniania dokumentów
Doradcy	Zarząd LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Listy osób którym świadczono doradztwo – Ankieta na temat zadowolenia z doradztwa 	<p>Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku</p> <p>Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ilość i jakość doradztwa – Poziom zadowolenia osób korzystających z doradztwa
Strona internetowa/profil Facebook	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Ankieta własna 	<p>Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku</p> <p>Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zawartość merytoryczna strony – Funkcjonalność i przejrzystość strony – Aktualność informacji – Szata graficzna – Struktura strony oraz nawigacja

				– Innowacyjność strony
Marka LGD	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna)	– Ankieta własna	Czas pomiaru: po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022 Okres objęty pomiarem: Okres realizacji LSR	– Publikacje – Materiały promocyjne – Ulotki informacyjne – Promocja LGD podczas lokalnych wydarzeń
Podwykonawcy	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna)	– Opinia zarządu/biura	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy	– Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji:				
Cele określone w LSR	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna) Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	– Warsztat refleksyjny – Ewaluacja LSR	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy / po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022	– Powszechność LSR - dokumentu na obszarze LGD – Stopień realizacji poszczególnych celów – Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji – Ilość składanych wniosków
Procedura wyboru	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna) Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	– Warsztat refleksyjny – Ewaluacja LSR	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy / po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022	– Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji

Kryteria	Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna) Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna)	– Warsztat refleksyjny. – Ewaluacja LSR	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy / po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022	– Opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji
Harmonogram	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna) Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) Pracownicy LGD (ocena własna)	– Warsztat refleksyjny – Ewaluacja LSR – Rejestr danych	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy / po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022	– Zgodność z harmonogramem
Budżet	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna) Zewnętrzni, niezależni eksperci (ocena zewnętrzna) Pracownicy LGD (ocena własna)	– Warsztat refleksyjny – Ewaluacja LSR – Rejestr danych	Czas pomiaru: po zakończeniu poprzedniego roku, począwszy od 2018 roku Okres objęty pomiarem: Cały rok kalendarzowy / po zakończeniu wdrażania LSR - w latach 2020-2022	– Stopień wykorzystania funduszy – Wysokość zakontraktowanych środków
Elementy podlegające monitorowaniu:				
Harmonogram ogłaszania konkursów	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	– Dane zebrane z przeprowadzonych konkursów – Rejestr danych	Na bieżąco	– Zgodność ogłaszania konkursu z harmonogramem

Budżet LGD	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Gromadzenie danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie LGD 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Stopień wykorzystania budżetu – Stopień wydatkowania środków na poszczególne operacje
Wskaźniki realizacji LSR	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Weryfikacja osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych przedsięwzięć, – Monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji, 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Stopień realizacji wskaźników
Strona internetowa/profil Facebook	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Licznik odwiedzin – Ilość wyświetleń artykułów/postów 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Poziom zainteresowania stroną internetową i zamieszczanymi artykułami
Szkolenia	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Listy obecności – Ankiety 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Uczestnictwo w szkoleniach – Ocena jakości szkolenia
Konkursy	Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Regulaminy – Kryteria konkursowe 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Uczestnictwo w konkursach
Organ decyzyjny	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Deklaracje – Rejestr powiązań 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Sektorowość i skład Rady
Członkowie LGD	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Lista obecności – Uchwały Zarządu na podstawie deklaracji 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Uczestnictwo/zainteresowanie LGD – Udokumentowanie odpowiedniej struktury partnerstwa
Wnioskodawcy	Pracownicy biura LGD (ocena własna)	<ul style="list-style-type: none"> – Gromadzenie danych dotyczących wydatkowania środków na realizację LSR 	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> – Wkład własny w realizację operacji – Stopień wykorzystania środków względem zaplanowanych w budżecie

Załącznik do LSR nr 3.: Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

Cel ogólny	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w EUR	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w EUR		
Cel szczegółowy 1.1 Zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD oraz rozwój bazującej na nich oferty turystycznej												PRO W		
1.1.1 Dbamy o nasze dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Liczba działań promujących walory i zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru	1	5,9%	0,00*	0 szt.	5,9%	0,00*	1 szt.	11,8%	0,00*	17 szt.	0,00*	PRO W	Współpraca
		0	0%	0,00	1 szt.	5,9%	2 500,00	0 szt.	5,9%	0,00		2 500	Aktywizacja	
		0 szt.	0%	201 251,50	14 szt.	82,3%	58 194,54	0 szt.	82,3%	0,00		259 446,04	Realizacja LSR	
	Liczba imprez przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne i kulturowe	7 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		7 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba obiektów zabytkowych, archeologicznych i przyrodniczych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	9 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		9 szt.		PRO W	Realizacja LSR

	Liczba utworzonych lub doposażonych muzeów, izb pamięci, izb regionalnych i innych miejsc	0 szt.	0%		3 szt.	100%		0 szt.	100%		3 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba działań na rzecz rozwoju edukacji regionalnej i przyrodniczej (np. warsztaty tworzenia produktów lokalnych, publikacje i inne)	6 szt.	66,7%		0 szt.	66,7%		0 szt.	66,7%		6		PRO W	Realizacja LSR
		0 szt.	0%	0,00	1 szt.	11,1%	1 875,00	0 szt.	11,1%	0,00	1	1 875,00	PRO W	Aktywizacja
		1 szt.	11,1%	0,00*	0 szt.	11,1%	0,00*	1 szt.	22,2%	0,00*	2	0,00*	PRO W	Współpraca
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	1 szt.	50%	15 000,00	0 szt.	50%	0,00	1 szt.	100%	60 000,00	2 szt.	75 000,00	PRO W	Współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	4 szt.	57,1%	0,00*	0 szt.	57,1%	0,00*	3 szt.	100%	0,00*	7 szt.	0,00*	PRO W	Współpraca
1.1.2 Rozwój oferty turystycznej i	Liczba utworzonych i/lub oznakowanych ścieżek i szlaków	0 szt.	0%	225 000,00	3 szt.	100%	419 079,00	0 szt.	100%	351 070,83	3 szt.	995 149,83	PRO W	Realizacja LSR

rekreacyjnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców	35 szt.	47,95%		22 szt.	78,08%		16 szt.	100%		73 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców wzbogacających ofertę edukacyjną Centrum Edukacyjno-Szkoleniowego Ekokultura w Krzyżowicach	0 szt.	0%		0 szt.	0%		1 szt.	100%		1szt.			Realizacja LSR
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	9 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		9 szt.		PRO W	Realizacja LSR**
	Liczba działań promocyjnych w zakresie oferty turystycznej	0 szt.	0%		4 szt.	100,0%		0 szt.	100,0%		4 szt.		PRO W	Realizacja LSR
1.1.3. Propagujemy	Liczba działań edukacyjnych związanych z OZE	1 szt.	100%	3 750,00	0 szt.	100%	0,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	3 750,00	PRO W	Aktywizacja

edukację ekologiczną	Liczba inicjatyw na rzecz ochrony środowiska/przyrody	0 szt.	0,0%	0,00	1 szt.	33,3%	5 000,00	0 szt.	33,3%	0,00	3 szt.	5 000,00	PRO W	Aktywizacja
		1	33,3%	0,00*	1,00	66,7%	0,00*	0,00	66,7%	0,00*		0,00		Współpraca
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	1 szt.	50,0%	10 000,00	1 szt.	100%	219 000,00	0 szt.	100%	0,00	2 szt.	229 000,00	PRO W	Współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	6 szt.	75%	0,00*	2 szt.	100%	0,00*	0 szt.	100%	0,00*	8 szt.	0,00*	PRO W	Współpraca
Razem cel szczegółowy 1.1				455 00 1,50			705 64 8,54			411 07 0,83		1 571 720 ,87		
Cel szczegółowy 1.2 Rozwój gospodarczy obszaru poprzez stworzenie zaspokajającego potrzeby społeczne lokalnego systemu produkcji i usług													PRO W	
1.2.1 Przedsiębiorcza i aktywna wieś	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	15 szt.	33,33%	675 00 0,00	14 szt.	64,44%	417 52 4,97	16 szt.	100%	400 00 0,00	45 szt.	1 492 524 ,97	PRO W	Realizacja LSR
	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 szt.	60%		4 szt.	100%		0 szt.	100%		10 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba szkoleń podnoszących kompetencję osób realizujących operację z zakresu	5 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		5 szt.		PRO W	Realizacja LSR

	przedsiębiorczość i													
	Liczba powstałych Lokalnych Programów Przedsiębiorczości	0 szt.	0%	0,00	1 szt.	100%	3 750,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	3 750,00	PRO W	Aktywizacja
1.2.2 Wiedza i kompetencje kluczem do sukcesu	Liczba spotkań z przedsiębiorcami	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	100%	1 500,00	0 szt.	100%	0,00	3 szt.	1 500,00	PRO W	Aktywizacja
	Liczba publikacji	0 szt.	0%	0,00	1 szt.	100%	3 750,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	3 750,00	PRO W	Aktywizacja
	Liczba szkoleń z zakresu nowoczesnych technologii	0 szt.	0%	0,00	1 szt.	100%	2 500,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	2 500,00	PRO W	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.2				675 000,00			429 024,97			400 000,00		1 504 024,97		
Cel szczegółowy 1.3 Wzrost integracji społecznej mieszkańców obszaru LGD													PRO W	
1.3.1 Kompetentne i aktywne	Liczba spotkań w ramach forum organizacji pozarządowych	2 szt.	40%	1 000,00	3 szt.	100%	1 500,00	0 szt.	100%	0,00	5 szt.	2 500,00	PRO W	Aktywizacja

organizacje pozarządowe	Liczba działań szkoleniowych i doradczych podnoszących kompetencję przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych	2 szt.	40%	1 500,00	3 szt.	100%	2 250,00	0 szt.	100%	0,00	5 szt.	3 750,00	PRO W	Aktywizacja
	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	24 osobodni	75%	2 000,00	8 osobodni	100%	750,00	0 osobodni	100%	0,00	32 osobodni	2 750,00	PRO W	Aktywizacja**
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	66 osobodni	73%	2 500,00	24 osobodni	100%	500,00	0 osobodni	100%	0,00	90 osobodni	3 000,00	PRO W	Aktywizacja**
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	120 szt.	71%	0,00	50 szt.	100%	0,00	0 szt.	100%	0,00	170 szt.	0,00	PRO W	Aktywizacja**
	Liczba miesięcy funkcjonowania biura LGD	32 miesięcy	30,77%	142 511,75	36 miesięcy	65,38%	160 325,50	36 miesięcy	100%	152 162,75	104 miesięcy	455 000,00	PRO W	Aktywizacja**
	Plan komunikacji w okresie 2016-2020	0 szt.	0%	12 000,00	1 szt.	100%	5 500,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	17 500,00	PRO W	Aktywizacja**
	1.3.2 Aktywizacja i integracja	Liczba spotkań w ramach forum młodzieży	5 szt.	100%	67 879,16	0 szt.	100%	0,00	0 szt.	100%	225 000,00	5 szt.	292 879,16	PRO W
	Liczba zrealizowanych spotkań międzypokoleniowych	5 szt.	100%	0 szt.		100%	0 szt.		100%	PRO W		Realizacja LSR		

	Liczb działań włączających seniorów w życie społeczne obszaru	5 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		5 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba działań z zakresu propagowania zdrowego i aktywnego trybu życia	8 szt.	100%		0 szt.	100%		0 szt.	100%		8 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba działań aktywizujących lokalną społeczność	0 szt.	0%		0 szt.	0%		13 szt.	100%		13 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba działań z zakresu wyposażenia świetlic i/lub organizacji form spędzania czasu wolnego	0 szt.	0%		0 szt.	0%		10 szt.	100%		10 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba przygotowanych koncepcji Smart Village	0 szt.	0%		0 szt.	0%		10 szt.	100%		10 szt.		PRO W	Realizacja LSR
	Liczba wizyt studyjnych	1 szt.	50%	7 500,00	1 szt.	100%	7 500,00	0 szt.	100%	0,00	2 szt.	15 000,00	PRO W	Aktywizacja
	Liczba konkursów aktywizujących społeczność lokalną	2 szt.	40%	3 500,00	3 szt.	100%	5 875,00	0 szt.	100%	0,00	5 szt.	9 375,00	PRO W	Aktywizacja

	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	2 szt.	60%	500,00	3 szt.	100%	500,00	0 szt.	100%	0,00	5 szt.	1 000,00	PRO W	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.3				240 890,91			184 700,50			377 162,75		802 754,16	PRO W	
Razem cel ogólny 1				1 370 892,41			1 319 374,01			1 188 233,58		3 878 500,00	PRO W	
Razem LSR				1 370 892,41			1 319 374,01			1 188 233,58		3 878 500,00	PRO W	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PRO W													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
												1 492 524,97	49,10%	

* w przypadku wskaźników generowanych przez projekty współpracy planowane wsparcie wskazano przy wskaźniku: *Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej*

** w przypadku wskaźników generowanych przez operacje o charakterze innowacyjnym planowane wsparcie wskazano przy wskaźniku: *Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej i/lub miejsc integracji mieszkańców*

*** w niniejszej pozycja wykazano *koszty bieżące*

Załącznik do LSR nr 4.: Budżet

Tabela nr 1. Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (EUR)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	3 040 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	304 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	478 250,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	56 250,00
Razem	3 878 500,00

Tabela nr 2. Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW (EUR)	Budżet państwa (EUR)	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (EUR)	RAZEM (EUR)
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 655 970,75	946 529,25		2 602 500,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	278 381,25		159 118,75	437 500,00
RAZEM	1 934 352,00	946 529,25	159 118,75	3 040 000,00

Załącznik do LSR nr 5.: Plan komunikacji

1.1. Cele ogólne działań informacyjno-promocyjnych

Celem ogólnym Planu Komunikacji Lokalnej Strategii Rozwoju Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej na lata 2016-2022 jest promocja LSR wśród ogółu mieszkańców z terenu pięciu gmin tj. Grodków, Lewin Brzeski, Olszanka, Oława i Skarbimierz ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych określonych w diagnozie. Istotą podjętych działań komunikacyjnych będzie rozpowszechnienie informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia przewidzianego w ramach LSR wśród potencjalnych beneficjentów, którzy będą mogli ubiegać się o przyznanie pomocy na realizację własnych pomysłów i projektów na obszarze objętym LSR. Z przeprowadzonego przez LGD badania własnego wynika potrzeba zwiększenia komunikacji i przepływu informacji pomiędzy instytucjami a mieszkańcami. Wobec tego przewidziano działania mające na celu zwiększenie rozpoznawalności działalności LGD oraz wzbudzenia zainteresowania ogółu mieszkańców funduszami europejskimi, dzięki którym wzrośnie liczba zrealizowanych inwestycji, a mieszkańcy dzięki współpracy pogłębią integrację i wzmocnią kapitał społeczny.

1.2. Cele szczegółowe działań informacyjno-promocyjnych

Cel ogólny działań informacyjno-promocyjnych jest realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- Budowanie pozytywnego wizerunku wśród mieszkańców obszaru objętego LSR dzięki organizacji spotkań informacyjno-promocyjnych na temat możliwości uzyskania pomocy na realizację operacji/grantów oraz szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, w tym poprzez uczenie na bazie „dobrych praktyk”;
- Stałe informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz poprawnego rozliczania operacji/grantów, dzięki prowadzonemu doradztwu, spotkaniom informacyjno-promocyjnym oraz szkoleniom;
- Zwiększenie wiedzy i świadomości mieszkańców na temat korzyści wynikających z wykorzystywania Funduszy Europejskich na terenie gmin objętych LSR;
- Wzrost rozpoznawalności Lokalnej Grupy Działania na obszarze objętym LSR.

Powyższe cele będą zrealizowane dzięki intensywnym i długofalowym kampaniom informacyjno-promocyjnym, które będą skierowane do ogółu społeczeństwa, ale ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie zaangażowania i pobudzenia do aktywności grup defaworyzowanych jako potencjalnych wnioskodawców/uczestników projektów, którzy będą uprawnieni do korzystania ze środków europejskich przewidzianych w ramach LSR.

1.3. Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu

Kampania informacyjno-promocyjna składać się będzie z działań komunikacyjnych prowadzonych równolegle. Ich celem będzie informowanie i zwiększenie wiedzy mieszkańców, potencjalnych wnioskodawców na temat LSR oraz promocji funduszy europejskich ze szczególnym uwzględnieniem dobrych praktyk, czyli zrealizowanych inwestycji przy współpracy z LGD.

Kampania będzie realizowana poprzez następujące działania:

- Spotkania informacyjno-promocyjne skierowane do wszystkich mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem grup docelowych, których celem będzie promocja celów LSR, możliwych do realizacji przedsięwzięć i operacji. Istotnym elementem spotkań będzie wiedza dla potencjalnych beneficjentów na bazie zrealizowanych projektów i inwestycji;
- Zaangażowani w realizację LSR lokalni liderzy będą przekazywać publikowane przez LGD materiały informacyjno-promocyjne, takie jak foldery, ulotki wśród społeczności lokalnych;
- Kampania medialna, której zadaniem będzie publikowanie cyklicznych artykułów na temat działalności LGD, planowanych naborach, postępie realizacji LSR, a w tym wskazanie najciekawszych zrealizowanych projektów;
- Rozwój Internetu jako nowoczesnego środka przekazu ułatwi rozpowszechnianie informacji wśród lokalnej społeczności, do tego celu prowadzony będzie profil Stowarzyszenia Brzesko-Oławskiej Wsi Historycznej na portalu społecznościowym Facebook oraz strona internetowa www.wieshistoryczna.pl;
- Wszelkie ogłoszenia publikowane przez LGD będą dostępne na lokalnych tablicach ogłoszeń, w instytucjach publicznych takich jak, urzędy gminy czy powiatowe urzędy pracy;
- Ujednolicony będzie system wizualizacji działań informacyjno-promocyjnych co pozwoli na zwiększenie rozpoznawalności/stworzenie marki LGD na terenie objętym LSR.

Zaplanowane działania będą dostosowane do możliwości i potrzeb grup defaworyzowanych i wykluczonych, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą obszaru. Rolą działań informacyjno-promocyjnych będzie wykreowanie pozytywnego wizerunku LGD, która w efektywny sposób pozwala zarządzać i wykorzystywać fundusze europejskie. Istotnym

elementem będzie zaangażowanie w realizację LSR organizacji pozarządowych, instytucji oraz przedsiębiorców przy założeniu dużej aktywności lokalnej społeczności. Aby podtrzymać zaangażowanie na organizowanych spotkaniach informacyjno-promocyjnych będzie podkreślana rola funduszy europejskich i promocja dobrych praktyk poprzez podkreślenie znaczenia zrealizowanych projektów i inwestycji na obszarze objętym LSR.

Rozwój obszaru LGD będzie podkreślany poprzez rozpowszechnianie informacji o licznych zrealizowanych projektów wraz z wynikającymi z ich realizacji korzyści dla licznych grup docelowych. Do publicznej informacji będzie podawany wykaz beneficjentów, zrealizowanych zadań i otrzymanych kwot dofinansowania.

1.4. Grupy docelowe

Zaplanowane działania komunikacyjne będą skierowane do zidentyfikowanych na drodze diagnozy obszaru objętego LSR grup docelowych. Przyjmujemy w procesie komunikacji dwa rodzaje tychże grup, ogólne i szczegółowe. Grupy ogólne:

- beneficjenci;
- potencjalni wnioskodawcy;
- społeczność lokalna.

Grupy szczegółowe, do których będą dostosowane narzędzia komunikacyjne zgodnie z przeprowadzoną analizą obszaru to w szczególności grupy defaworyzowane:

- młodzież w wieku do 25 lat;
- osoby długotrwale bezrobotne i posiadające niskie kwalifikacje zawodowe;
- osoby powyżej 50 roku życia;
- osoby samotnie wychowujące dzieci;
- kobiety.

Jednak wsparcie w ramach LSR uzyskują również grupy, które nie zostały uznane jako defaworyzowane na rynku pracy, tj.:

- przedsiębiorcy;
- organizacje pozarządowe.

Beneficjenci – grupa, która realizuje projekty dofinansowane ze środków europejskich. Doświadczona w realizacji projektów grupa otrzyma specjalistyczne wsparcie doradcze i motywacyjne, udzielane przez pracowników LGD oraz na organizowanych szkoleniach i spotkaniach informacyjno-promocyjnych.

Potencjalni wnioskodawcy – działania skierowane do tej grupy będą miały charakter motywujący do składania wniosków. Wydawane będą publikacje, artykuły w prasie, organizowane będą spotkania informacyjno-promocyjne i/lub szkolenia dla osób fizycznych i prawnych chcących skorzystać ze wsparcia funduszy europejskich. Do tej grupy zaliczamy:

- jednostki samorządu terytorialnego, w tym jednostki organizacyjne;
- organizacje pozarządowe;
- mikro i małych przedsiębiorców;
- grupy nieformalne;
- domy i zakłady opieki społecznej;
- inne.

Społeczność lokalna – komunikacja z tą grupą będzie miała kluczowy wpływ na realizację LSR. Rolą LGD będzie budowanie pozytywnego wizerunku organizacji, dzięki kampanii medialnej, organizowanym spotkaniom i szkoleniom pojawi się pozytywny klimat dla wykorzystywania funduszy europejskich na terenie objętym LSR. Działania adresowane będą do:

- mediów;
- partnerów społecznych i gospodarczych;
- lokalnych liderów;
- środowisk opiniotwórczych.

1.5. Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych oraz planowane efekty

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działań komunikacyjnych	Środki przekazu	Wskaźniki w oparciu o planowany budżet	Sposób i częstotliwość pomiaru	Planowany efekt	Środki finansowe przewidziane na realizację (EUR)
W każdym roku realizacji LSR	Przekazanie informacji mieszkańcom na temat głównych celów LSR, możliwych do realizowania operacji wraz ze wskazaniem typu projektów, które będą miały największe szanse otrzymać wsparcie.	Kampania informacyjna na temat głównych założeń LSR na lata 2016-2022	Wszyscy potencjalni beneficjenci ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców obszaru objętego LSR.	a) komunikaty zamieszczane na profilu Stowarzyszenia na portalu społecznościowym facebook.com;	a) zamieszczenie przynajmniej 25 komunikatów dotyczących celu komunikacji na portalu społecznościowym w każdym roku realizacji LSR (od 2021 roku w zależności od potrzeb);	Bieżące archiwizowanie kopii zamieszczanych komunikatów i artykułów;	a) Wzrost wiedzy mieszkańców nt. celów, zasad przyznawania dofinansowania, typach operacji i realizacji LSR; b) Wzrost liczby osób zainteresowanych skorzystaniem z działań możliwych do zrealizowania w ramach LSR	17 500,00
				b) artykuły na stronie internetowej wieshistoryczna.pl;	b) publikacja 5 artykułów w każdym roku realizacji LSR (od 2021 roku w zależności od potrzeb);			
				c) ogłoszenia zamieszczane w siedzibach gmin;	c) publikacja co najmniej 4 ogłoszeń/plakatów informacyjnych rocznie w wybranych instytucjach (od 2021 roku w zależności od potrzeb);	Gromadzenie publikowanych ogłoszeń wraz z informacjami na temat miejsc oraz osób, którym rozdysponowano materiały;		

				d) ogłoszenia przekazywane bezpośrednio do lokalnych liderów oraz Rad Sołeckich;	d) Przekazanie co najmniej 2 ogłoszeń/plakatów rocznie na każde sołectwo na obszarze (od 2021 roku w zależności od potrzeb);			
				e) artykuły w prasie lokalnej.	e) coroczna emisja 2 artykułów w prasie lokalnej (od 2021 roku w zależności od potrzeb).	Archiwizowanie kopii artykułów;		
				f) spotkania informacyjne.	f) Organizacja przynajmniej 5 spotkań informacyjnych w ciągu roku na obszarze LGD (od 2021 roku w zależności od potrzeb; dopuszcza się w formie online).	Listy obecności ze spotkań, dokumentacja zdjęciowa.		
W każdym roku realizacji LSR	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach oceny i wyboru projektów przez Radę Decyzyjną dla ogłoszonych konkursów.	Spotkania na temat zasad oceniania i wyboru projektów zgodnie z kryteriami wyboru.	Wszyscy potencjalni beneficjenci ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców	a) komunikaty zamieszczane na profilu Stowarzyszenia na portalu społecznościowym facebook.com;	a) zamieszczenie przynajmniej 10 komunikatów dotyczących celu komunikacji na portalu społecznościowym w każdym roku realizacji LSR (od 2021 roku w zależności od potrzeb);	Bieżące archiwizowanie przygotowanych materiałów informacyjno-promocyjnych. W przypadku organizacji spotkań będą sporządzane listy obecności i dokumentacja	a) Wzrost wiedzy mieszkańców na temat zasad oceniania i wyboru projektów przez organ decyzyjny; b) Zwiększenie świadomości mieszkańców obszaru w	

			obszaru objętego LSR.	b) spotkania informacyjne dla potencjalnych wnioskodawców	b) zorganizowanie 1 spotkania dla 1 ogłoszonego konkursu/naboru wniosków (od 2021 roku w zależności od potrzeb; dopuszcza się w formie online;	zdjęciowa.	zakresie działalności LGD; c) Wzrost zaufania mieszkańców do działalności LGD dzięki propagowaniu transparentności działań LGD;	
				c) ogłoszenia zamieszczane w siedzibach gmin;	c) publikacja ogłoszenia przed każdym naborem w wybranych instytucjach(od 2021 roku w zależności od potrzeb);			
				d) ogłoszenia przekazywane bezpośrednio do lokalnych liderów oraz Rad Sołeckich;	d) Przekazanie ogłoszenia przed każdym naborem na każde sołectwo na obszarze (od 2021 roku w zależności od potrzeb);			
				e) przekazanie informacji na temat ogłoszonych naborów za pośrednictwem prasy lokalnej;	e) coroczna emisja 5 informacji w prasie lokalnej (od 2021 roku w zależności od potrzeb);			
				f) prezentacje na spotkaniach.	f) Sporządzenie prezentacji multimedialnej dla 1 ogłoszonego konkursu (od 2021 roku w zależności od potrzeb).			

W każdym roku realizacji LSR	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości udzielanego doradztwa przez LGD.	Badanie satysfakcji wnioskodawców na temat jakości udzielanego doradztwa na etapie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy.	Wnioskodawcy poszczególnych działań przewidzianych w ramach realizacji LSR.	Ankiety wypełniane przez wnioskodawców zakończonych konkursów adekwatnie do liczby złożonych wniosków.	Wypełnione ankiety przez 75% wnioskodawców zakończonych konkursów.	Ankiety będą przekazywane do wszystkich wnioskodawców w biorących udział w naborze. Przewidziane są formy ankiet w wersji elektronicznej i papierowej.	a) zwiększenie efektywności i jakości udzielanego doradztwa przez LGD.	
W każdym roku realizacji LSR	Poinformowanie ogółu mieszkańców o efektach realizacji LSR.	Kampania informacyjna na temat głównych założeń LSR na lata 2016-2022 oraz efektów jej realizacji.	Wszyscy potencjalni beneficjenci ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i mieszkańców obszaru objętego LSR.	a) komunikaty zamieszczane na profilu Stowarzyszenia na portalu społecznościowym facebook.com; b) artykuły na stronie internetowej wieshistoryczna.pl; c) ogłoszenia zamieszczane w siedzibach gmin;	a) zamieszczenie przynajmniej 25 komunikatów dotyczących celu komunikacji na portalu społecznościowym w każdym roku realizacji LSR (od 2021 roku w zależności od potrzeb ale nie mniej niż 10); b) publikacja 5 artykułów w każdym roku realizacji LSR c) publikacja co najmniej 2 ogłoszeń/plakatów informacyjnych rocznie w wybranych instytucjach	Bieżące archiwizowanie przygotowanych materiałów informacyjno-promocyjnych. W przypadku organizacji spotkań będą sporządzane listy obecności i dokumentacja zdjęciowa.	a) Podniesienie wiedzy mieszkańców nt. działalności LGD; b) Zwiększenie świadomości mieszkańców obszaru o stopniu realizacji wskaźników i efektach realizacji LSR.	

				d) ogłoszenia przekazywane bezpośrednio do lokalnych liderów oraz Rad Sołeckich;	d) Przekazanie co najmniej 2 ogłoszeń/plakatów rocznie na każde sołectwo na obszarze (od 2021 roku w zależności od potrzeb ale nie mniej niż 1);			
				e) artykuły w prasie lokalnej.	e) coroczna emisja 5 artykułów w prasie lokalnej (od 2021 roku w zależności od potrzeb ale nie mniej niż 2).			
				f) spotkania informacyjne lub poprzez inne narzędzie	f) Organizacja przynajmniej 5 spotkań informacyjnych na obszarze w ciągu roku (dopuszcza się w formie online) lub poprzez inne narzędzie np. ulotka.			

1.6. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Zaplanowano prowadzenie monitoringu i ewaluacji wskaźników realizacji planu komunikacji wraz z oceną skuteczności prowadzonych działań. LGD będzie publikować na stronie internetowej Stowarzyszenia aktualne dane w formie zestawień rocznych. Wszystkie działania będą na bieżąco podlegały weryfikacji przez pracowników biura w oparciu o zaplanowane wskaźniki, a ocena realizacji planu komunikacji będzie się opierać na analizie wskaźników dzięki prowadzonym badaniom ankietowym, wstępnej i końcowej ewaluacji. Podsumowanie i kontrolowanie realizacji planu komunikacji jest konieczne z powodów poprawy jakości świadczonych usług przez LGD w tym zakresie.

1.7. Opis wniosków zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Działania planu komunikacyjnego przewidują przeprowadzenie badań satysfakcji interesariuszy na temat jakości udzielanego doradztwa, szkolenia dla potencjalnych wnioskodawców w zakresie przygotowania i rozliczania projektów. Dla zapewnienia wsparcia o jak najwyższej jakości, ze strony LGD, przewiduje się badania ewaluacyjne, których celem będzie podnoszenie jakości świadczonych usług. W przypadku negatywnych opinii osób korzystających ze wsparcia merytorycznego wobec LGD zostaną poczynione odpowiednie środki zaradcze, jak np. szkolenia dla pracowników w zakresie komunikacji interpersonalnej. Informacje zebrane podczas działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do potencjalnych wnioskodawców i społeczności lokalnej zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, poprawy funkcjonowania LGD, czy też organizacji Biura.

W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR i/lub pojawienia się niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej planowane są liczne środki zaradcze:

- *Możliwość wystąpienia konfliktów pomiędzy beneficjentami a LGD spowodowanych dużą konkurencją w dostępie do środków finansowych np. w przypadku puli na konkurs grantowy maks. kwota 300 tys. zł. Aby rozwiązać zaistniały problem prowadzone będą spotkania informacyjno-promocyjne na temat przejrzystości procedur wyboru operacji do dofinansowania, aby wskazać wnioskodawcom równość szans wszystkich projektów;*
- *Wystąpienie braku zaufania do LGD i przekonanie o niedostępności funduszy dla mieszkańców. W zaistniałej sytuacji zostanie nawiązany bezpośredni kontakt z lokalnymi liderami i prowadzone będą spotkania na temat przejrzystości funkcjonowania LGD;*
- *Brak zrozumienia komunikatów przez znaczące grupy mieszkańców. W takim przypadku zostaną skorygowane i uproszczone informacje wydawane przez LGD.*
- *Pojawienie się zarzutów natury politycznej ze strony mieszkańców. Stale będzie podkreślana równość szans wszystkich mieszkańców w dostępie do środków wynikających z realizacji LSR. Wszystkie działania będą miały charakter transparentny i przejrzysty.*

Wyniki działań realizowanych w ramach planu komunikacji będą publikowane na stronie internetowej LGD i urzędów gmin członkowskich. Wszystkie wyniki będą dokładnie analizowane, a uzyskane wnioski wykorzystywane do usprawnienia działań.

1.8. Całkowity budżet przewidziany na realizację działań komunikacyjnych.

Na realizację *Planu komunikacji* przewidziano kwotę: 17 500,00 EUR.